

IJSES

INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL AND
ECONOMIC SCIENCES

E-ISSN: 2667-4904 VOLUME: 10 ISSUE: 1,

2020

INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL AND ECONOMIC SCIENCES

PUBLISHED BY

Anatolia Academy

of Sciences

<http://www.ijses.org>

IJSES

International Journal of Social and Economic Sciences

E-ISSN: 2667-4904

Owner and Publisher

Anatolia Academy of Sciences

Editor in Chief

Prof. Giray Saynur Derman
Marmara University, Turkey
e-mail: saynurb@marmara.edu.tr

Editorial Advisory Board

Ana Vovk-Korže University of Maribor, SLOVENIA
Anitta Hipper, European Commission, University of Freiburg, GERMANY
Ata Atun, Girne American University, TURKISH REPUBLIC OF NORTHERN CYPRUS
Aude Fleurant, Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI), SWEDEN
Ayhan Aytaç, Trakya University, TURKEY
Attila Fabian, University of West Hungary, HUNGARY
Arzu Al, Marmara University, TURKEY
Brikend Aziri University of Tetova, MACEDONIA
Cengiz Anık Marmara University, TURKEY
Daniela Irrera, University of Catania, ITALY
Dragan Vinterhalter University of Belgrade, SERBIA
Dragutin T. Mihailović University of Novi Sad, SERBIA
Elma Elfić-Zukorlić International University of Novi Pazar, SERBIA
Emel Poyraz, Marmara University, TURKEY
Erhan Büyükakıncı, Galatasaray University, TURKEY
Erman Coşkun, Bakırçay University, TURKEY
Esad Prohic University of Zagreb, CROATIA
Faton Shabani University of Tetova, MACEDONIA
Gerald Schneider, Konstans University, GERMANY
Giray Saynur DERMAN, Marmara University, TURKEY
Hakan Kırımlı, Bilkent University, TURKEY
Havva Kök Arslan, Ankara Social Sciences University, TURKEY
İlyas Topsakal, Istanbul University, TURKEY
Jan Völkel, The Institute for European Studies, BELGIUM
Kutluk Kağan Sümer, İstanbul University, TURKEY

Luc Reyckers, Leuven University, BELGIUM
Mehmed Meta International University of Novi Pazar, SERBIA
Mehmet Seyfettin Erol, Ankara Hacı Bayram University, TURKEY
Meral Balcı, Marmara University, TURKEY
Mesut Hakkı Çaşın, Yeditepe University, TURKEY
Neziha Musaoğlu, Kırklareli University, TURKEY
Nihal Sütütemiz, Sakarya University, TURKEY
Oktay Tanrısever, Middle East Technical University-METU, TURKEY
Oleg Barabanov, MGIMO University, RUSSIAN FEDERATION
Olga Vorkunova, Russian Academy of Sciences, RUSSIAN FEDERATION
Özden Zeynep Oktav, Medeniyet University, TURKEY
Özgür Ünal, 29 Mayıs University, TURKEY
Recai Coşkun, Bakırçay University, TURKEY
Roumen Otouzbırov, Trakia University, BULGARIA
Roy Allison, Oxford University, ENGLAND
Sam Fiala, Texas A&M University, USA
Sergei Konoplyov, Harvard University, USA
Sohbet Karbuz, Mediterranean Observation for Energy (OME), FRANCE
Tahsin Bakırtaş, Sakarya University, TURKEY
Tamer Çavuşgil, Georgia State University, USA
Tevfik Dalgıç- University of Texas at Dallas, USA
Yaşar Onay, İstanbul University, TURKEY
Nusret Oreskovic University of Sarajevo, BOSNIA AND HERZEGOVINA
Raman Ismaili University of Tetova, MACEDONIA
Squad Bećirović International University of Novi Pazar, SERBIA
Vefa Kurban, Ege University, TURKEY
Yeşim Saatçi, University of North Texas at Dallas, USA
Yuliyana Yarkova, Trakia University, BULGARIA
Zekeriya Kurşun, Fatih Sultan Mehmet Vakıf University, TURKEY

International Journal of Social and Economic Sciences (IJSES) is an international non-profit, full open access, double-blind peer-reviewed journal and publishes two issues per year.

IJSES welcomes article submissions and does not charge any article submission or processing charges.

Authors are completely responsible for the contents of their articles.

Address

Anatolia Academy of Sciences

Selçuk University Technology Development Zone, Academy Street, No: 67, Konya/TURKEY

e-mail: ijsesjournals@gmail.com

Copyright © 2020 by Anatolia Academy of Sciences

All rights reserved.

No part of this publication cannot be reproduced, distributed, or transmitted in any form including photocopying, recording, other electronic or mechanical methods, without the prior written permission of the publisher.

<http://ijses.org/>

Content

INTERPERSONAL COMMUNICATION AND SOCIAL EXCHANGE THEORY Emel Poyraz.....	1
ACCEPTANCE OF AGE RESTRICTIONS FOR DIGITAL GAMES WITH LOOT BOXES Philipp Christian Lohse.....	15
BIG SHOWDOWNS IN SMALL SCALE: GEORGIA, RUSSIA AND OTHERS Vefa KURBAN, Oğuzhan ERGÜN.....	23
ATATURK'S FOREIGN MINISTER TEVFIK RUSTU ARAS Furkan Kaya.....	34
HOW DOES INTERPERSONAL COMMUNICATION AFFECT HEALTH AND PATIENT SAFETY? Giray Saynur Derman.....	49
BİR VİRÜSÜN DÜNYAYA ETTİKLERİ: COVID-19 PANDEMİSİNİN MAKROEKONOMİK ETKİLERİ Mahmut Sami DURAN, Mustafa ACAR.....	54

INTERPERSONAL COMMUNICATION AND SOCIAL EXCHANGE THEORY

Emel Poyraz^{1,a}

Marmara University, İstanbul, Turkey

**Corresponding Author:*
E-mail: emel.poyraz@marmara.edu.tr

(Received 8th February 2020; accepted 14th May 2020)

a: <https://orcid.org/0000-0002-1420-7673>

ABSTRACT. The subject of interpersonal communication within the field of study of science branches such as sociology, psychology, social psychology and communication in the field of social sciences, the technology that is developed and which has become very complex correspond to a very special field in today's communication world. Being a social entity, people are both affected by the environment they are living in and affecting them with their feedback. From the discipline of communication, interpersonal communication encompasses all of human communications and addresses the social and physical environment in all processes interacting, developing and changing relationships, and the consequences of these relationships. The interpersonal communication process is also affected by the current social, political, cultural, economic and historical situation. Therefore, examining interpersonal communication taking these situations into consideration brings the theoretical ground offered by the system approach with it. Because the system approach is defined as a mechanism, the collection of ideas emotion and principles that operate according to a whole or some certain rules created by the parts that interacting with each other. Social shopping theory is based on the recognition of the situations and conditions that the parties are in each other in interpersonal communication and thereby realizing what they need. Social shopping theory operates in a sense according to the principle of reciprocity and exchange. The expression of the system, which can be used for both concrete and abstract assets, refers to a whole piece that operates in an accordance with certain rules, consists of parts and these parts are bonded within harmony and communication with each other. In this study, humans mentioned as social beings have a communication contains the holistic content and going from the idea of this is being the part of the system; interpersonal communication also has a holistic perspective that is addressed in system theory. Inspired by the emphasis of social exchange theory on interdisciplinary interaction from a holistic perspective; It is an experiment to contribute to the interpersonal communication field by making use of all alternative methods and practices without making new, ancient distinctions. Actually this theory is closely associated to interpersonal communication applications. Interpersonal Communication contributes into process that persons start to know each other, providing needs of persons are in a relation and the desire of responding other persons needs.

Keywords: *Interpersonal Communication, Social Exchange Theory, Communication, Interaction, Interrelation, Social Exchange*

KİŞİLERARASI İLETİŞİM ve SOSYAL ALIŞVERİŞ KURAMI

ÖZET. Sosyal bilimler alanında sosyoloji, psikoloji, sosyal psikoloji ve iletişim gibi bilim dallarının inceleme alanı içerisinde yer alan kişilerarası iletişim konusu, geliştirilen teknoloji ve iyice karmaşık bir hal alan günümüz iletişim dünyasında oldukça özel bir alana tekabül etmektedir. Sosyal bir varlık olan insan, içinde yaşadığı çevreden hem etkilenmekte hem de geri bildirimleriyle etkilenmektedir. İletişim disiplini perspektifinden kişilerarası iletişim, insan iletişimlerinin tümünü kapsamakta ve etkileşimde bulunan tüm süreçlerdeki başta sosyal, kültürel, psikolojik, fiziksel çevresi olmak üzere gelişen ve değişen ilişkilerini çeşitli yönleriyle ele almaktadır. Kişilerarası iletişim süreci de; içinde bulunan sosyal, siyasal, kültürel, ekonomik, tarihsel olmak üzere birçok bağlam ve durumlardan etkilenmektedir. Dolayısıyla kişilerarası iletişimi, bu durumları ve etkenleri dikkate alarak incelemek sosyal alışveriş kuramının sunduğu teorik zeminle ele almayı da beraberinde getirmektedir. Çünkü sosyal alışveriş yaklaşımı, karşılıklı etkileşim içerisinde

bulunan bireylerin meydana getirdiği belirli kurallara göre işleyen düşünce, duygu ve prensipler topluluğu, bir sosyal mekanizma olarak ilişkiyi, iletişimi ve etkileşimi tanımlar. Sosyal alışveriş teorisi, kişilerarası iletişimde tarafların birbirlerinin içinde bulunduğu durum ve koşulları tanıması ve buna bağlı olarak ihtiyacının ne olduğunu fark etmesine dayanır. Sosyal alışveriş teorisi, bir anlamda karşılıklılık ve takas ilkesine göre işlemektedir. Kişilerarası iletişim sürecinde taraflar, birbirlerini tanımalarına, düşünsel ve duygusal durumlarına bağlı olarak, karşı tarafın davranışlarını anlamakta, tahmin etmekte ve bu etkileşimle bir karşılık vermektedir. Bu da toplumsal bir sistem içerisinde meydana gelmektedir. Ayrıca sosyal alışveriş kuramının, disiplinler arası etkileşime yaptığı vurgudan esinlenerek; yeni, kadim ayrımı yapmadan, tüm alternatif yöntem ve uygulamalardan da yararlanarak kişilerarası iletişim alanına katkı sağlamaya yönelik bir deneme mahiyetindedir. Aslında bu teori kişilerarası iletişim uygulamaları ile doğrudan ilgilidir. Kişilerarası ilişkilerde kişilerin birbirlerini tanıma süreci, kişilerin ilişki yoluyla birtakım ihtiyaçlarının karşılanması ve başka kişilerin ihtiyaçlarına cevap verme isteği duymalarına yönelik katkılar sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Kişilerarası İletişim, Sosyal Alışveriş Kuramı, Etkileşim, Karşılıklı İlişki, Sosyal Mücadele*

GİRİŞ

Tarihsel süreçte kişilerarası iletişim; sosyal bilimlerin pek çok alanında başta sosyoloji, psikoloji, sosyal psikoloji, felsefe ve iletişim olmak üzere kavramsal ve kuramsal olarak ele alınıp incelenmekle birlikte başlı başına bir disiplin haline gelmesi oldukça yenidir. İnsanoğlunun 19. ve 20.yüzyıllarda karşı karşıya kaldığı trajik, travmatik ve tüm ezberleri bozan başta her iki dünya savaşı, ekonomik krizler, sosyal ve siyasal olaylar olmak üzere, birçok toplumsal olgu ve süreçlerin yaşandığı bir döneme tekabül ettiğini biliyoruz. Bu tarihsel, sosyal, siyasal, kültürel, ekonomik ve psikolojik zemin üzerinde hareket eden olaylar, olgu ve süreçler eklektik bir biçimde değişim, dönüşüm ve gelişimleri de beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda sebep ve sonuçları itibarıyla birçok olayın, durum ve koşulların birbirini adeta domino etkisiyle tetiklemesi bugünkü sosyal bilimlerin pek çok alanının birer bilim dalı haline gelmesini sağlamış, yine başta sosyoloji, psikoloji ve iletişim olmak üzere pek çok alanda çeşitli bilimsel araştırmaların yapılmasını gerekli kılmıştır. Sosyolojik ve tarihsel ihtiyaçtan doğan bu bilimsel çalışmalar, saha araştırmaları, deneyler ve diğer bilimsel çalışmaların önü açılarak sosyal bilimlerin dünyasının da hareketlenmesine sebebiyet vermiştir. Böylece bu toplumsal, kültürel, sosyolojik ve psikolojik durum, ortaya çıkan bu olgu, olay ve süreçlere karşı mecburi bir ilgi ve merak uyandırmıştır. Birçok sosyal bilimin konumuz açısından özellikle psikoloji olmak üzere felsefeden bağımsız birer disiplin haline gelmelerine sahne olduğunu görmekteyiz.

Bu çerçevede iletişim ve etkileşim çağını yaşadığımız günümüz modern toplum yapılarında psikoloji bağlamında hem iletişim hem de kişilerarası iletişim disiplinine olan bilimsel merak ve araştırmalar hızlanarak devam etmektedir.

Son gelişmelerle birlikte zamanın ruhuna da uygun olarak bilim ve teknolojinin büyük bir ivme kazanıp insanoğlunun hayatında önemli bir yer kaplamasıyla birlikte yaşanan olağanüstü durumlar, genelde iletişim, sosyoloji ve psikoloji disiplinlerinin özelde de kişilerarası iletişimin ne kadar önemli birer çalışma alanları olduğu gerçeğini ortaya çıkarmış durumdadır.

AMAÇ VE YÖNTEM

Bireylerin günlük hayatlarını devam ettirebilmeleri ve gereksinimlerini karşılayabilmeleri için iletişim kurmaları kaçınılmazdır. Sosyal bir varlık olan insan çevresiyle iletişim kurma ihtiyacı duymakta, çeşitli etkileşim sistemleri ve ilişki ağları içerisine girmektedir. Hem somut hem soyut varlıklar için kullanılabilen sistem ifadesi bütün yaklaşımlarda, belirli

kurallara göre işleyen, parçalardan oluşan ve bu parçaların da birbirleriyle tutarlılık içinde ve iletişimde olduğu bir bütünü ifade eder. Derleme ve nitel bir araştırma şeklinde hazırlanan çalışmada bu çalışmada, sosyal bir varlık olan insanın iletişim ve etkileşiminin aslında bir bütünlük içerdiği ve bunun bir sosyal sistemin parçası olduğu düşüncesinden yola çıkılarak; kişilerarası iletişimde bütüncül bir bakış açısına sahip olan sosyal alışveriş kuramı birçok ulusal ve uluslararası bilimsel araştırma incelenmiş, farklı disiplinlerin paradigmatları ve parametreleri ekseninde yapılan çalışmalar ele alınarak titizlikle değerlendirilmiştir. Bu da kişilerarası iletişim ve ilişki sistematığının hayatımızda çok merkezi bir yerde konumlanması bağlamında çok özel bir yeri işgal ettiğinin adeta bir göstergesi gibidir. Neticede çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış, konu ile alakalı literatür taraması yapılarak veriler toplanmış ve bu verileri derleyerek karşılaştırmalı bir çalışma ortaya konulmuştur. Başta psikoloji, sosyoloji, siyaset bilimi ve iletişim alanında konuyla alakalı yapılan bilimsel çalışmalar literatür taramasıyla incelenmiş ve betimleyici yöntemle; kişilerarası iletişim ve sosyal alışveriş kuramının ne olduğu açıklanmaya çalışılmıştır.

TEORİK BOYUT

Sosyal bir varlık olan insan içinde yaşadığı toplumdan, fiziksel, kültürel ve sosyal çevresinden hem etkilenmekte hem de etkilemektedir. Her ne kadar kişilerarası iletişimi de ilgilendiren ilk bilimsel araştırmalar ve deneyler sosyal çevreden soyutlanmış bir biçimde yapılmışsa da zaman içerisinde bu eksiklik fark edilmiş ve bu durum yeni çalışmalar, kuram ve yaklaşımlarla giderilmeye çalışılmıştır. Kişilerarası iletişim aslında iletişimin de temeli olduğu için birçok bilim dalı tarafından inceleme ve araştırma konusu olmuştur (Lazar, 2001).

Kişilerarası iletişimle ilgili yapılan ilk çalışmaların kavramsal ve kuramsal temelde öncelikle inceleme ve araştırma konusu olduğu sosyoloji disiplini perspektifinden; sosyal kurallar, normlar, roller, sosyal uyum, itaat, otorite, sosyalleşme bağlamında ele alındığı görülmektedir.

Diğer taraftan kişilerarası iletişimin teorik zeminine büyük katkılar sunan psikoloji alanı ise; kişilerarası iletişimde bulunan kişilerin psikolojik özellikleri, kişilik yapıları, sağlık ve esenlik durumları, davranışsal, yapısal, bilişsel ve duygusal durumları üzerinde odaklanan inceleme ve araştırmaların da yer aldığı çalışmalar dikkat çekmektedir (Gürüz & Eğinli, 2011).

Her ne kadar kişilerarası iletişim, Batı kültüründe 2400 yıl önce incelenmeye başlamışsa da bir bilim dalı haline gelmesi de bir o kadar yenidir. Antik Yunan'da Aristoteles'in Retorik ve Şiirleri (*Rhetorik and Poetics*) adlı eseri hümanistik bir bakış açısıyla bu alandaki çalışmalara ışık tutmaktadır. Nitekim davranışçı yaklaşımın dayandığı temel görüşler de Epiktetos'a kadar uzanmaktadır. Antik Yunan'dan sonraki dönemlerde Roma Konuşma Sanatı Teorisi (*Roman Rhetorical Theory*) ile İngiltere'de ve iki yüzyıldan fazla bir zamandır Amerika'da sosyoloji, sosyal psikoloji ve iletişim disiplini içerisinde kişilerarası iletişim alanı da yer bularak gelişmeye devam etmektedir (Gürüz & Eğinli, 2011).

Bilindiği gibi insanların bireysel, toplumsal ve grup ilişkileri belli nedenlere ve ihtiyaçlara dayanır ve bunlar insanların amaçlarını, motivasyonunu, duygu ve düşüncelerini etkileyerek davranışlarını yönlendirir. Bireylerin olayları ve ilişkileri yorumlama biçimleri, düşünce sistemleri ve onlara yükledikleri anlamlar duygusal durumlarını ve davranışlarını da belirler. Dolayısıyla insan düşüncesinin onun duygu ve davranışları üzerindeki etkisinin fark edilmesi çok daha eskilere ve kadim kültürlere dayanmasına rağmen yine kuramsal ve kavramsal açıdan davranışçılık ekolu, 18. yüzyılın sonlarına doğru insan davranışlarını ve arkasındaki motivasyonu ele almaya başlamıştır. Diğer taraftan iletişimin öneminin

anlaşılması ve iletişimin aslında bir anlama, yorumlama ve algılama yönetimi olduğu da önem taşımaktadır. Ortak paydalar ve diyalog oluşturmak için iletişim kuran insanlar, bu sürecin içinde duygu, düşünce ve bilgilerini paylaşırlar (Poyraz, İkna Edici İletişim ve Siyasal İkna Sürecinde Sözsüz İletişimin Yeri ve Önemi Üzerine Kuramsal Bir Çalışma, 2018).

Dikkatlerden kaçmaması gereken önemli bir hususta; Batı düşünce geleneğinde insanı hayvan üzerinden okuma geleneğinin olmasıdır. Nitekim Sokrates'in "*İnsan, sorgulayan bir hayvandır*" sözüyle başlayıp Aristo'nun "*insan sosyal bir hayvandır*" "*insan siyasal bir hayvandır*" sözleri, Platon'un "*İnsan, toplumsal bir hayvandır*", Thales'in: "*İnsan, araştıran bir hayvandır*" ile devam eden John Locke 'un "*insan düşünen bir hayvandır*" sözleri ilk akla gelenlerindedir. Yani Batılı filozoflar insanın ne olduğunu açıklarken ve insanın tarifini yaparken, hayvani tarafına vurgu yapmışlar, farklı yönleriyle siyasal, sosyal, sorgulayan, düşünen, araştıran...vb de olsa insanı hayvanlıkla özdeşleştirmişlerdir. Hatta bu filozofların, din adamları ve düşünürlerin insanın hayvani tarafıyla bu kadar ilgilenmeleri ve yorumlamalarını acaba sadece insanın o tarafını mı görebilmişler diye soruları aklımıza getirip sorgulamamıza kapı aralamaktadır. Her ne kadar batılı düşünürler insanı, hayvani tarafından analiz etmeye çalışmışlarsa da, *insanın sosyal bir varlık olduğu*, başka insanlarla iletişim ve etkileşim içinde var olabileceğini vurgulamışlardır. İnsanların hayatlarını sürdürebilmek için toplum içinde yaşamak zorunda olduğu gerçeğinin altını ısrarla çizmiş ve insanı toplumsal bir varlık olarak tasavvur etmişlerdir. Dolayısıyla insanoğlunun toplu halde yaşama ve ihtiyaçlarını toplu halde birlikte giderme zorunluluğu da sosyal ilişkileri kaçınılmaz kılmaktadır. Bir ilişkiler ve etkileşim sistemi olan insan toplumlarının, hayatta kalabilmeleri için belli kural ve kaidelere uyulması zorunluluğunu da beraberinde getirmektedir. İşte insanlardan hayatlarını da söz konusu toplumsal kurallara uygun sürdürmelerini sağlayan inanç, tutum, değer ve davranışları öğrenip içselleştirmeleri, bu kural ve kaidelere uymaları beklenmektedir (Strauss, 2014).

Kişilerarası ilişkiler sosyal, kültürel ve fiziki çevreden etkilenmekte, birey iletişim ve etkileşimle etraftan ve diğerlerinden etkilendiği gibi çevresindeki diğer insanları da etkilemektedir. Hatta bu ikili ilişkiler kişilerin diğer ilişkilerini ve etkileşimlerini de beraberinde etkilemektedir. Böylece kişilerarası iletişim kişisel, fiziksel, kültürel, toplumsal, algı ve semantik faktörlerden oldukça fazla etkilendiği için birçok disiplinin çalışma alanı içine girebilmektedir (Hartley, 2014).

Sosyal psikolojik süreçlerin pek çoğunu ikili ilişki temelinde incelemek mümkündür. Çünkü insan davranışlarının büyük çoğunluğu, genelde kişilerarası, özelde de ikili ilişkiler yoluyla inşa edilip şekillenmekte, sürdürülmekte ve değişebilmektedir. Bu ilişkiler de sosyal psikolojinin inceleme konularından önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Sosyal psikolojik kuramlar aslında bu ilişkileri ve dinamikleri açıklamaktadır. İnsanın var olduğu her alanda karşılıklı ilişki, etkileşim ve iletişim kaçınılmazdır. Bu faaliyetler insanların içinde bulunduğu toplumu oluşturan yapıtaşları olmakla birlikte aynı zamanda toplumsal olaylarla birlikte gerçekleşmektedir. İnsan etkinliklerinin sonucu olarak iletişim içinde bulunduğu toplumu ve kendini devamlı olarak kurmakta, hatta bozup yeniden kurmakta, yenilmekte, dönüştürmekte ve böylece canlı tutmaktadır. Toplum içinde bir birey olarak var olan insan da doğal olarak içinde bulunduğu sosyal, kültürel ve ekonomik koşulların etkisi altında yaşamını sürdürmektedir. Psiko-sosyal bir varlık olan insan, karşılıklı olarak devamlı bir alıp verme, kurup yapma, bozup düzeltme, yapıp bozma vb. gibi çok çeşitli alışveriş faaliyeti içindedir. Egoizm-alturizm ekseninde sosyalleşen birey, önce en temel ihtiyaçlarını karşılamak üzere başlattığı alış-veriş faaliyeti daha sonra insanın sosyal bir varlık olarak toplumu oluşturma becerisi ile birlikte sürüp gitmektedir. Bireyin en temel ihtiyaçlarını karşılamak üzere başlattığı alış-veriş faaliyeti daha sonra insanın sosyal bir varlık olarak

toplumu oluşturma becerisi ile birlikte birbirleri ile olan iletişimi de biçimlendirmeye ve ona yön vermeye başlamıştır. Günümüzde bireyin tek başına yaşayamayacağı, kendini ancak bir grup içinde var edebileceği gerçeği grup içindeki diğer bireylerle yaptığı ekonomik, sosyal, kültürel paylaşımları da beraberinde getirmektedir. Bu paylaşımlar ve alışverişler zamanla kabul görme, sempati gibi toplumsal etkileşim unsurlarını oluşturmaktadır. Bireylerin etkileşim içinde olduğu yerde aynı zamanda fiziksel ve fiziksel olmayan bir alışveriş söz konusu olup paylaşılan ve karşılığını bekleyen bireyler de birlikte toplumu oluşturmaktadır (Poyraz, 2016).

Kişilerarası iletişim teorilerinin içinde yer alan sosyal alışveriş teorisinin kuramcılarının sosyal etkileşimin ekonomik alışverişe benzer özellikler gösterdiğini ve insanın içinde bulunduğu sosyal hayatta da bu kuralın geçerli olduğunu öne sürmektedir. Tarihsel gelişim ve sosyalleşme sürecinde insanoğlunun en eski çağlardan itibaren avcı-toplayıcı ve kabile dönemlerinden beri mal değiş tokuşu ve takas ile başlayan, kabilenin kadınlarının değiş tokuşuyla akrabalık bağları kurulan, daha sonra ticaretin gelişmesi ile birlikte maddi ve ekonomik alışverişlerle süregelen bir süreçle karşılaşmaktayız. Bu tarihsel arka planda insanoğlu, daha da sosyalleşerek kişilerarası ilişkileri ve iletişiminde farklı boyutlarda gelişimini beraberinde getirmiştir. Sosyal alışveriş bu çalışmada toplum birey ekseninde etrafında bireyin sosyalleşmesi üzerinde değerlendirilmiş, ekonomik ve ticari ilişkilerdeki alışveriş olgusunun iletişimin genel yapısı içinde kişilerarası iletişimi de benzer şekilde nasıl etkilediği açıklanmaya çalışılmıştır. Böylece toplum, birey, sosyalleşme, sosyal mübadele, sosyal alışveriş kavramlarının tanımı yapılmıştır.

Bu bağlamda kişilerarası iletişim sözlü, sözsüz ve yazılı olmak üzere kabaca üçe ayrılır. Sözlü iletişim, toplumsal ortaklık sağlayan simgelerin, anlamlı bir bütün oluşturacak biçimde dizilmesiyle sağlanan iletişimdir. Sözsüz iletişim ise, insanlar arasında konuşma dışındaki araçlarla gerçekleşen iletişim türüdür (Ekman, 2016). Örneğin jestler, yüz ifadeleri, giyiniş, duruş ve ses tonu ile anlatım veya anlam çıkarmadır. Yazılı iletişim ise bilgi, duygu ve düşüncelerin yazılı semboller aracılığıyla aktarımına dayanmaktadır. Aslında iletişim hem var olan hem de var edilecek olanı konu edinmesinden dolayı diğer tüm disiplinlerden ayrılmakta ve özel bir alana tekabül etmektedir. Bu noktada medyatik mekanizmalar ile süreç tasarlanmaktadır. Sesli ve sessiz dilin en önemli parçasını oluşturduğu göstergesel sistem, insan tarafından tasarlanmış medyatik mekanizmalar olarak karşımıza çıkmaktadır. Böylece, birer iletişim aracı olan medyatik mekanizmalar, yani sesli ve sessiz dil ile, medyatik aygıtlar, iletişim olgusunun kendisinden daha fazla, iletişim biliminin inceleme parametresi haline gelmiştir.

Birey- Toplum İlişkisi

Bireyin içinde yaşadığı toplumun normlarını, değerlerini, kendisinden beklenen rolleri, tutumları ve davranış yapılarını, toplumsal etkileşim için gerekli becerileri, benlik, kişilik ve kimlik duygusunu kazanma, içinde yaşadığı kültürü içselleştirme sürecine sosyalleşme olarak (Kağıtçıbaşı & Cemalcılar, 2017) tanımlamaktayız. Toplumu ise kabaca; “*belirli bir coğrafi bölge üzerinde temel ihtiyaçlarını karşılamak için örgütlenmiş aralarındaki etkileşim ve iletişimi düzenleyen kuralları ve kurumsal ilişkileri olan görece büyük insan topluluğudur*” (Özer, 2019) şeklinde tanımlayabiliriz. Birey-toplum ilişkisinin fikri ve felsefi zeminlerini Platon’a kadar giden uzun bir tarihsel arka planda inceleyebiliriz. İnsan-toplum ilişkilerini inceleyen Platon’a göre, devlet bireylerin sosyal bir varlık olup ihtiyaçlarını tek başına karşılayamamasından bir ihtiyaç olarak doğmuştur. Toplumlar devlet, halk, koruyucular, askerler ve memurlardan oluşur. Toplumun adil olması ancak herkesin üzerine düşeni yapmasına ve adalete yardımcı olmasına bağlıdır diyerek toplum

halinde yaşamanın, kurallara ve normlara uymanın sosyal düzen için gerekli olduğu üzerinde durmuştur (Tutar, 2016).

Bu büyük insan toplulukları tarihsel gelişim süreci içerisinde belirli bir üretim-tüketim, davranış ve kültür biçimlerini temel alarak toplumsal bağlantılarını ve yapılarını şekillendirmişlerdir. Toplumu oluşturan başlıca temel yapıtaşları ise, sosyal ve kültürel formlar, yaşam tarzları, ekonomi ve politikadır. Bu bağlamda sosyal ve kültürel yapı toplumun değerlerini, gelenek ve görenekler ahlakı ve inanç sistemlerini, politik yapı sosyal yönetimi ve devleti oluştururken, ekonomik yapı da üretim ilişkileri, yatırım ve finansal kaynakları, oluşturmaktadır. Politik yapının elindeki güç, ekonomik yapının elindeki para ve sosyo-kültürel yapının elindeki değerler devamlı olarak birbirleri ile ilişki, etkileşim ve alışveriş içindedirler (Poyraz, 2019).

Hegel, Wundt ve Durkheim sosyal gerçeğe önem veren, toplumdaki bireylerin zihinlerinin ortak kolektif bir zihinde birleştiğini ve bu kolektif zihnin insan davranışlarını kısıtladığını ve denetlediğini ileri sürmüşlerdir. Birey üzerindeki bu baskıya Wundt “dil”, Durkheim “din” konusu üzerinden örnekler vererek açıklamışlardır. Wilhelm Wundt tarafından geliştirilen Völkerpsikoloji ve Le Bon’un Kitle Psikolojisi belirli bir sosyal gruba ait olan bireysel değil kolektif bir biçimde düşünme eğiliminde olduklarını ileri sürer. Bir toplumda genel olarak insanlar aynı görüş ve inançları taşır ve aynı değerleri paylaşırlar. Völkerpsikoloji insan davranışlarının içinde bulunan zaman ve sosyal bağlamın ürünü olarak ortaya çıktığı varsayımı üzerinde durur (Tutar, 2016).

Diğer taraftan G.H.Mead’in vurguladığı “kendilik” kavramı gibi toplumun da kendine özgü bir yapısı olduğu, durağan bir sistem olmadığı, kendini oluşturan bireylerin birbirleri ile olan etkileşiminin sonucunda oluşan dinamik ve canlı bir süreç olarak tanımlamıştır. Bu sürecin içinde, bireyler birbirleriyle ve toplumla etkileşime geçen aktörler olup bu etkileşim sonucunda da sosyal eylem meydana gelmektedir. Bireylerin toplumsallaşma süreci içinde ailelerinden, eğitim kurumlarından formal ve informal yapı ve sosyal sistemlerden aldıkları ve biriktirdikleri sosyal ve fiziki sermayelerine göre, toplumsal alanda aldıkları pozisyonları, konum ve rolleri ile şekillenmektedir. Birey sahip olduğu sosyal roller ve kimlikleri ile, içinde bulunduğu toplumsal yapı ve sistemlerle sürdürdüğü ilişki ve etkileşimlerinin sonucunda sosyalleşmekte ve o sistemlere eklenmektedir.

Bu bağlamda, fonksiyonel faktörler olarak kişinin ihtiyaçları, beklentileri, içinde bulunduğu ruh hali, geçmiş yaşantısı ve hafızasıdır. Bir olayın veya nesnenin kişinin zihnindeki değeri, beklentisi veya ihtiyacı ne kadar büyükse o kadar fonksiyonel yapıya dahil olacaktır. İşte böylece, bireyin duyguları, düşünceleri, tutum ve beklentileri, deneyimleri, içinde bulunduğu psikoloji veya anlık hissi durumu ve sosyal çevresinin etkilediği bilişsel yönelimleri onun algılamasını doğrudan veya dolaylı etkilemektedir. Algılamının ve anlamlandırmanın büyük bir çoğunluğu algısal beklentilerin etkisi altındadır (Poyraz, 2019). Yaşantıya ve deneyimlere bağlı olarak hem nesnel, hem sosyal çevreyle bağlantılı çeşitli beklentiler, geliştirilmekte ve bu beklentiler de daha sonraki algılamaları sürekli etkilemektedir.

Bu şartlar altındaki ilişkilerin sonucunda, sosyal konumları belirlenmekte ve sosyal hayatın bir aktörü veya bir öznesi olmaya devam etmektedir. Böylece sürekli devam eden ve sürekli kendini yenileyen sosyal eylemler neticesinde oluşan toplumsal döngü içinde bireylerin elindeki en önemli sermaye sosyal sermaye olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda bireylerin etkileşim ve iletişim içinde olduğu her alanda bir toplumsal yapıdan söz edilebilir. Bireylerin sahip oldukları sosyal sermayeleri ve amaç birliği toplumda bir araya gelmelerini sağlamakta ve ilişkilerini sürdürmelerinde adeta bir katalizör görevi görmektedir. Bireylerin bir araya gelerek oluşturdukları sosyal yapı ve sistemlerde daha fazla özümsemiş ve kabul görmüş bir ilişkiler yumağı oluşmaktadır (Cohen, 1985). Ortaya

çıkan bu sosyal/toplumsal ilişkiler, iletişim ve etkileşim sonucu meydana gelen sosyal eylemler de toplumun ve sistemlerin oluşumunu sağlayarak toplumun devamına ve sürdürülebilirliğine katkı sunmaktadır. Bu bağlamda toplumsal yapı ve sistemlerin değişime ve dönüşüme açık, sürekli olarak bir evrimleşme süreci içinde olduğu bile söylenebilir. Doğal olarak bu değişimler de beraberinde sosyal yapılarda birbirini etkileyen ve tetikleyen, birbirini değişime ve uyuma zorlayan reaksiyonlar zincirini meydana getirecektir. Bu reaksiyonlar sonucunda da insan ilişkileri şekillenmekte ve bu ilişkilerde toplumsal olguları ve biçimleri oluşturmaktadır (Özer, 2019).

Sosyal Alışveriş Teorisi/Kuramı

Sosyal alışveriş teorisi; iktisat, siyaset bilimi ve uluslararası ilişkiler gibi disiplinlerin kullandıkları karşılıklılık ilkesini, iletişime uyarlamış ve kişilerarası iletişimi de karşılıklar ilkesine göre işletmiş bir kuram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kurama göre, birey karşısındaki kişinin davranışlarını anlayıp yorumlamakta, koşul ve şartlara göre karşılık vermektedir. Bu bağlamda sosyal alışveriş teorisi de ihtiyaçların karşılıklı karşılanması sürecinin kişilerarası iletişim boyutu üzerinden ele alınarak incelenmesi üzerine kurulmuştur. Sosyal alışveriş teorisi, 1952 yılında J.W. Thiboult ve H.H Kelley'in "*The Social Psychology of Groups*" adlı eseri ile ortaya çıkmıştır. Bu teori kişilerarası iletişimin kurulup geliştirilmesini, iktisat biliminin mantığıyla sosyal alışveriş üzerinden açıklamaktadır. İlk defa George Homans tarafından ele alınan bu kuramda *takas* kavramı üzerinde durulmuş, *takasın* kişilerarası iletişim sürecini başlattığının altı kalın çizgilerle çizilmiştir. Homans'a göre; sosyal alışveriş teorisi karşılıklı fayda ve takas prensibinde çalışmaktadır. Yani; kişilerin karşılıklı çıkarları bu alışveriş sürecinde bir fayda elde edecekleri zaman, ilişkiye ve etkileşime dönüşüp devam ettireceklerini, bireylerin yaptıkları bu işin *sosyal ve ekonomik bir aktivite* olduğuna vurgu yapar. Eğer karşılıklı bir fayda yok ise, takas eyleminin gerçekleşmeyeceğini ve kişiler bu alışveriş sürecinde bir yarar elde edemiyorlarsa iktisat bilimini mantığıyla takastan vazgeçeceklerini düşünür. Thiboult ve Kelley'de sosyal alışveriş teorisini, yine Homans'ın takas ilkesi ile aynı çerçevede ele almaktadırlar. Teoride, temel olarak kişilerarasında bir iş ilişkisinde olduğu gibi sonucunda bir kaynağa sahip olmanın amaçlandığı ifade edilmektedir. Yani insanların bir ilişkiden çeşitli çıkarlar ya da kaynaklar elde etmeyeceklerse, o ilişki için zaman ve çaba harcamaktan kaçınacakları iddia edilmektedir. Kişilerin tüm ilişkilerinde somut değerlere(zaman, terfi, ücret vb.) ve soyut değerlere(tanınma,güvenlik, minnettarlık vb.) yönelik beklentileri bulunmaktadır. Buna bağlı olarak da, belirli bir davranışı ödüllendirilen kişi bu davranışını gerçekleştirmeye devam edecektir, buna *ödülün değeri ilkesi* adı verilmektedir (Gürüz & Eğinli, 2011).

Bir dizi önermeden oluşan Homans'ın sosyal alışveriş kuramı, ortaya attığı bu önermelerden dolayı kişilerarası iletişim kuramları içinde sayılmaktadır. Şöyle ki; *sosyal alışveriş kuramına* göre kişilerarası iletişim en az *iki kişi arasındaki ilişkiden* ve aralarındaki *etkileşimlerden* doğmakta olduğu ve *takas* gibi farklı bir disipline ait kavramı kişilerarası iletişime entegre edip kavramsallaştırdığı için önem arz etmektedir. Homans'ın önermeleri özellikle bireylerle ilgilendiği, psikologlar tarafından geliştirildiği ve ampirik olarak test edildikleri için psikolojik ilkelere dayanır ve psikolojiktir. Bundan dolayı literatürde psikolojik belirlenimci/determinist olarak adlandırılan Homans, temel psikolojik ilkeleri kabul ederken insanın toplumsal bir varlık olduğu gerçeğini de asla inkar etmemiştir. Yani insanlar zamanlarının büyük bir kısmını birlikte iletişim ve etkileşim içinde buldukları insanlarla toplumsal/sosyal alışverişin olduğu bir yapının içinde geçirmektedirler.

Homans'a göre toplumsal davranış en az iki kişi arasındaki somut ya da soyut az veya çok ödüllendirici veya maliyetli bir *etkinlik alışverişidir*. Homans, sosyal alışveriş kuramında

temel toplumsal davranışı ödüller ve maliyetler açısından açıklamaya çalışmıştır. Sistem kuramcısı olarak bilinen Talcott Parsons'un yapısal işlevselciliğinden etkilendiğini söylemek de gerekmektedir. Bir sosyal bilimci olarak Homans ve takipçileri bilimsel sosyolojinin bu tür kategorilere ihtiyaç duyduğunu ancak sosyolojinin aynı zamanda kategoriler arasındaki ilişkiler hakkında bir dizi önerme, paradigma ve yaklaşımlara da ihtiyacı olduğunu düşünmektedirler. Başka disiplinleri de ilgilendiren bu tür önermeler olmadan bazı sosyal/toplumsal olayları açıklamanın imkansız olduğunu kabul ederler. Homans, psikolojik düzeyde birey davranışlarına odaklanarak kişilerarası iletişim disiplinini de ilgilendiren bu önermeleri geliştirmiş, *takas ve sosyal alışveriş* kavramlarını kuramının temeline oturtmuştur.

Sosyal ilişkileri duygular üzerinden yorumlayan Homans, insanların görünen davranışlarına yönelmekle birlikte içsel psikolojik dinamiklerinin ve duygularının da davranışlarının arkasındaki itici motivasyon olduğuna ısrarla vurgu yapmaktadır. Kişilerarası etkileşimin teorik çerçevesini çizdiği çalışmasında özellikle bireyler arasındaki ilişkiler sonucu oluşan etkileşimin duyguların daha fazla paylaşılmasına neden olduğunu ve paylaşımın artmasıyla da türdeşliğin meydana gelerek sosyal ilişkilerin etkileşim tarafından şekillendiğini belirtmiştir (İnci, 2019).

Bireylerin karşılıklı ilişki içerisinde oldukları süreç içinde çıkar ve fayda üzerine anlaştıkları bunlar gerçekleşmezse zaman ve para harcamak istemeyecekleri belirtilmektedir. Bireyler beklentilerine göre davranışları ödüllendirildiği sürece o davranışı sürdürmeye devam etmektedir. Eğer davranışı ödüllendirilmezse birey olumsuz tavırlar sergileyecek ve bu davranışı yapmaktan vazgeçecektir. Kişinin gerçekleştirdiği davranış istenen bir ödülle değerlendirilmediğinde ya da kişinin hiç istemediği bir ceza ile karşılaştığında, davranışın maliyeti fazla olduğu için kişi saldırgan davranışlar sergileyecektir. Çoğu zaman da kişi bir davranışından dolayı bir ödül beklemiyorsa ve bu durumda davranışı ödüllendirilmiş ise bu durumda elde ettiği sonuç çok fazla değerli olur ve buna "adaletin dağıtım ilkesi" adı verilir (Adler & Rodman, 1982).

Sosyal alışveriş kuramını, ağırlıklı olarak üzerinde şekillenen ve arzu edilen durum insanların toplum içinde diğer insanlarla sürekli kendini yenileyen ilişkiler içinde oldukları ve bu sosyal ilişkiler sonucunda da maddi veya manevi ödüllendirilecekleri inancıdır. Sosyal ortam içinde ilişkilerini devam ettiren birey, ilişki ve iletişimin bu soyut ya da somut, maddi ya da manevi ödüllendirici özelliğinde haz duymaktadır. Sosyal çevresinden, ailesinden veya yakın ilişkilerinden ya da iş ortamından kişilerle kurduğu ilişkiler neticesinde kazandığı manevi tatmin ve mutluluk da bireyde bir ödül olarak algılanmaktadır. Böylece sosyal yaşam içindeki iletişimleriyle ile insan ilişkileri biçimlenmekte, kişilerarası duygu ve düşüncelerin alışverişine karşılıklı o ortam sağlamaktadır (Adler & Rodman, 1982). İşte bu ortam sayesinde insanlar sosyal ilişkilerinde ödüllendirilmektedir.

Alışveriş kuramı kendi içerisinde de bazı farklılıkları barındırmakla birlikte temelde bireysel davranışları, ekonomi ve sosyoloji ikilisi ile birlikte açıklamaya çalışan George Homans'ın önermeleri üzerinde şekillenmektedir. Her ne kadar, Peter Blau gibi kuramcılar onu psikolojik indergemecilikle eleştirmekteyse de büyük ölçüde iddialarını kabul eder (Druckman, 1998). Blau mikro ölçekli çalışmalardan büyük ölçekli karmaşık yapıların açıklanamayacağını bu kuramın temelinde yatan varsayımın bireyler arasında kurulan sosyal ilişkilerin ödül beklentisi gerçeği nedeni ile kurulduğunu, bu ilişkinin normatif ihtiyaçtan değil ödül ihtiyacı beklentisi üzerine inşa edildiğinden dolayı eleştirmektedir. Birey kuracağı ilişkide ödüllendirileceğine inanıyor ise bu ödülü almak için etkileşime ve iletişime girecektir. Burada bireyin beklediği ödüllere kavuşabilmesi için etkileşimde bulunduğu diğer bireyler üzerinde iyi bir izlenim bırakması gerekmektedir. Bireyler birbirlerine iyilik yaparken başlangıçta bir geri dönüş beklemezler ama bu ilişkiden bir fayda sağlanmışsa o

zaman bu iyiliğe karşılık verme ihtiyacı adeta bir borç ya da karşılıklılık ilkesini doğurmaktadır (Druckman, 1998). Burada Blau bireylerin ilişkiye, iletişim ve etkileşime girme sebeplerini onların maddi ve manevi ödüllere ulaşabilme istek ve arzuları olarak açıklamaktadır. Homans ve Blau'ya göre karşılıklı yükümlülüklerin yerine getirilmesi ve karşılıklı fayda elde edilmesiyle birlikte güven mekanizması oluşarak sosyal alışverişin en önemli çıktısı ve ürünü olan sosyal bağı kuvvetlendirecektir. Böylece bu sosyal alışverişin sonucunda dostluk, arkadaşlık, karşılıklı güven, değer üretme gibi toplumu bir arada tutan unsurlar da toplumsal bütünleşmeye ve işbirliğine ivme kazandıracaktır. Sosyal alışveriş kuramı ekonomik mübadeleden çok daha geniş bir anlam alanına tekabül etmekte, sosyal ilişkilerde bireyler arasındaki alışverişi anlatmaktadır. İşte bu sosyal kaynak alışverişi toplumda bireyler arasındaki ilişkileri daha da güçlendirdiğine inanan kuramın öncüleri George Homans ve Peter Blau, farklı açılardan konuyu ele alsalar da sonuçta aynı yere ulaşmaktadırlar. Şöyle ki; Homans sosyal alışveriş/mübadele teorisini mikro olarak birey düzeyinde ele alırken; Blau ise makro olarak toplum düzeyinde incelemiştir. Kuram, temelde bireyler arasındaki ilişkileri adeta bir tür kaynak mübadelesi/alışverişi ya da takası ele almaktadır. Böylece bireylerin toplum içinde sosyal alışveriş/mübadele ya da takas odaklı bir iletişim kurarak hayatlarını sürdürdüklerini düşünmektedirler. Bu alışverişte bireyler; değer verme, onaylanma, takdir edilme, saygı duyma, onur, dikkate alınma gibi ihtiyaçlarını da karşılamakta ve toplum içindeki davranışlarını da buna uygun bir şekilde sürdürmektedirler. Bu davranışlar bireyler tarafından adeta birer ödül olarak anlam kazanmaktadır. Eğer aksi bir durumla karşılaşılırsa, bu davranışların oluşmaması durumunda ise ilişkilerin maliyeti artacaktır. Burada kişilerin hesapladıkları fayda ve maliyet arasındaki seviye, ilişkinin de yoğunluğu ve süresini etkileyecektir (Devito, 1995). Sosyal alışveriş ekonomik davranışlarla sosyal etkileşimin sonucu oluşan davranışların benzerlikler gösterdiğini, mal ve hizmet değiş tokuşunda olduğu gibi fayda üzerinde ödüllerin koşulsuz belirlendiğini anlatmaktadır. Aynı zamanda ekonomideki azalan marjinal fayda kuralı sosyal alışveriş içinde geçerlidir. Mesela, arkadaşından uzmanlık gerektiren bir konuda tavsiye alan bir kişi için bu tavsiye başlangıçta çok değerlidir. Tavsiye alındıktan sonra işini çözen kişi için bundan sonra alacağı tavsiyeler değersiz kalmakta, birbirleri ile olan ilişki bir süre sonra değerini kaybetmeye yüz tutacaktır. Ekonomik alışveriş ile sosyal alışveriş ayıran temel nokta ekonomik işlemlerde tarafların karşılıklı uymak zorunda oldukları kurallar olması iken sosyal alışveriş de ise bu kuralların içinde bulunulan sosyal ve psikolojik bağlama göre, zamanının ve kurallarının belirli olmaması, sınırların net ve kesin olmamasıdır. Örneğin, mal veya hizmetin belirlenen bir fiyatı vardır, anlaşmaya varıldıktan sonra ise el değiştirme işlemi yapılmaktadır. Sosyal alışveriş de ise taraflardan biri karşılık beklemeden bir fayda sağlayabilir veya karşılık belirsiz bir zamanda tecelli edebilir. İşte bu karşılığın belirsiz olması, kesin, keskin ve net olmaması yani ne olacağını bilinmemesi sosyal anlamın ve sosyal paylaşımın kendisi olabilir. Aksi durumda ise bu durum ekonomik bir işlem olacaktır (Albayrak & Kırova, 2019). Burada karşılık beklemeyen kişi lütufta bulunabilmekte ve pazarlık etmemektedir. Kişi sağladığı faydanın karşılığının ne olacağını ve zamanını belirlese bu lütuf olmaktan çıkıp pazarlık konusu olmakta fayda alan kişi pazarlığı kabul ettiği takdirde de sosyal bir paylaşımına girmeyi kabul etmemiş olmaktadır.

Homans ve Toplumsal Alışveriş Süreci

Skinner'ın insan davranışlarını anlamak ve açıklamak için kullandığı hayvan deneylerinden çıkan sonuçlara göre yapılandırdığı kuramsal yaklaşımından yola çıkarak, Homans farklı bir bakış açısıyla insan davranışlarını açıklamaya çalışmıştır. Homans insan davranışlarının arkasında yatan temel psikolojik yasalara yönelerek bu durumu ele almış ve hayvanlarda gözlemlenen ödüller ile doğru yönelimin, cezalar ile de aksine bir davranış

oluşturduğu gerçeğinden hareketle, insanların da buna benzer davranışlar gösterebileceğini varsayımıştır. Homans *toplumsal alışveriş sürecini* birbirleri ile bağlantılı beş önerme ile belirlemiş ve bu önermelerle toplumsal davranışı açıklamıştır. Bu önermeler ise; başarı, uyaran, değer, yoksunluk-doyumluluk ve saldırganlık-onaylama önermeleridir (Albayrak & Kırova, 2019): 1.)Başarı önermesi, en fazla ve sıklıkla ödüllendirilen eylemlerin seçilerek tekrarlanma sayılarının aynı oranda olacağı bunun sonucunda haz ve memnuniyetin sürekli oluşacağını anlatmaktadır. 2.)Uyaran önermesi, geçmişteki bir davranışta belli bir uyaran ya da uyaranlar bu davranışın ödüllendirilmesine neden olmuşsa ve bu uyarıcı yeni bir davranıştaki uyarıcı ile benzeşiyorsa, benzer bir davranışın yapılma olasılığı o kadar fazladır. 3.)Değer önermesi, davranışın sonucu ne kadar değerli ve faydalı ise o davranışın tekrarlanma olasılığı fazla olacaktır. 4.)Yoksunluk-doyumluluk önermesi ise, iktisattaki azalan marjinal fayda ilkesinde olduğu gibi ödül ne kadar çok sıklıkla elde edilirse bir süre sonra o ödülü elde etme isteği azalacaktır.5.)Saldırganlık-onaylama önermesi, bir kişi davranışları sonucunda beklemediği ödül ya da beklemediği ceza ile karşılaşır ve bu durumda saldırgan davranma eğilimine girerse bu şekilde davranmasının sonuçları onun için daha değerli olacaktır.

Homans toplumsal alışverişin ilk üç önermesinde bireylerin rasyonel ya da akılcı davrandıklarını, birey için en mantıklı gelen davranışın kendisine en fazla ödül getiren davranış olduğunu anlatmaktadır. Yoksunluk-doyumluluk önermesinde artık karşılıklı bir alışverişin yaşanmadığı, benzer ödüllerin sıradan hale gelmesi ile birlikte ödülün değerinin birey için anlam ifade etmediği anlatılmaktadır.

Saldırganlık-onaylama önermesinde ise beklentileri karşılanmayan bireyin ödül elde etmek için normlara ve adetlere hatta ahlaka karşı eylemlerde bulunabileceğini ve bunun sonucunda da bir ödül elde edebildiklerini açıklamaktadır. Saldırganlık-onaylama önermesinin üzerinde durduğu bir diğer konu da toplumsal onaylamanın toplum içindeki rolü ve işlevidir. Toplumsal onaylama, sayılarla ifade dilemeyen, ölçülemeyen ödünç verilemeyen bir olgu olup aynı zaman da toplumda bireyler tarafından arzu edilen ve mal yerine ikame edilebilen bir işleve sahiptir. Homans, toplumsal uyumun gerçekleşmesinde bireylerin birbirlerini onaylamasının önemli olduğunu onaylanmak ve saygı görmek isteyen bireylerin topluluktaki diğer üyelerin isteklerine uygun bir şekilde hareket edeceklerini savunmaktadır (İnci, 2019).

Aslında buradaki her bir önerme insan davranışının sadece bir bölümünü açıklayan evrensel ilkelerdir. Homans toplumsal alışverişi ile ilgili düşüncelerini açıklarken Emerson, Cook, Lawler ve diğerlerinin deneysel araştırmalarından etkilenmiştir. Bu araştırmalar toplum içinde sıklıkla alışveriş davranışı gösteren bireylerin karşılıklı duygu paylaşımlarının da arttığını göstermiştir. Olumlu duygu paylaşımı artan bireyler daha fazla alışveriş ilişkisine girmek isteyeceklerdir. Bu durum birbirlerine hediyeler verme ve yeni bir ortak paylaşım katıda bulunma imkanı sağlamakta ve bireylerin kendi aralarında kurdukları bu ilişkisel bağ üzerinden olumlu duygusal iletişim yaşamalarına neden olmaktadır (Poyraz, 2019) .

“Thibaut ve Kelley, karşılaştırma düzeyini çalışarak yakın ilişkilerde seçenekler için karşılaştırma düzeyinin önemine ya da bir kişinin şimdiki ilişkisi dışında başka biriyle yeni bir ilişki seçeneklerine ilişkin değerlendirmelerine işaret etmektedir. Thibaut ve Kelley, ayrıca bir ilişki süresince karşılaştırma düzeylerindeki artış ve düşüşlerin önemini de vurgulamaktadır. Karşılaştırma düzeylerini ve seçenekleri ilişkisel deyimlerle kavrayabilmek için aşağıdaki örneklere bakınız.

Karşılaştırma düzeyi	Arkadaşımdan bazı davranışları beklerim ve buna hakkım vardır.
Karşılaştırma düzeyi artış	Arkadaşımın zamanla daha iyi biri olursa, ondan daha da iyi biri olmasını beklerim.
Karşılaştırma düzeyinde düşüş	Arkadaşımın verdikleri azaldıkça, ondan daha da azını bekler duruma gelirim
Seçenekler için karşılaştırma düzeyi	Başka biri daha iyi bir arkadaş olabilir mi?

Pek çok araştırma ve kuramlaştırma çalışması, toplumsal değişim kuramına ayırtkanlık kazandırmıştır. Kelley (1979), yakın ilişkilerin, partnerlerin bireyler olarak ödül ve bedelleri kadar ortak ödül ve bedelleri açısından da değerlendirilmesi ve çıktılarının matematiksel olarak hesaplanması gerektiğini öne sürmüştür. Foa ve Foa (ör., Foa, Converse, Törnblom ve Foa, 1993), ilişki partnerlerinin mal, aşk, bilgi, para, hizmet ve konum gibi bir dizi kaynağı aralarında değiştiklerine işaret ederek değişime ilişkin *kaynak kuramını* geliştirmişlerdir. Rusbult'un yatırım modeli ve *karşılıklı bağımlılık kuramı* (ör., Rusbult ve ark., 1999), üzerindeki çalışmaları değişim temelli kuramlara diğer bir örnektir.”(Hendrick, 2016)

Toplumsal İletişim ve Sosyal Alışveriş

“G.C. Homans toplumsal etkileşimin teorik temellerini anlattığı “The Human Group” adlı çalışmasında etkileşim, duygu ve aktivite arasında karşılıklılığın ve pozitif bir ilişkinin varlığından bahsetmiş, bireylerin daha fazla etkileşim içerisine girdikçe duygularını daha fazla paylaştıklarını ve daha fazla kolektif hareket içerisinde yer alacaklarını belirtmiştir. Bu çalışmada Homans etkileşimin paylaşılan duygulara bağlı olduğunu, paylaşılan duygular arttıkça türdeşliğin (homophily) ortaya çıktığını ve sosyal ilişkilerin etkileşim tarafından şekillendiğini belirtmiştir” [14]: Toplum içinde faal olan gruplar, kendilerine özel yapıları, işleyişleri ve işlevleri itibari ile bireylerin birbirleriyle devamlı iletişim kurdukları ve etkileşim içinde toplumu oluşturan insan toplulukları olarak karşımıza çıkmaktadır. Duverger’e göre bir yana bireyleri, diğer yana da onların toplamı olan toplumu koyarak toplumsal varlığı incelemek sosyal araştırmanın yönünü saptırmaktadır. Zira toplum, bireylerin toplamı değil, bir etkileşim sistemidir (Duvarger, 1982).

Toplum içinde günlük hayatta iletişim farklı anlamlara bürünmektedir. “İletişimin var olabilmesi için uylaşma ve uzlaşma sonucun tezahür etmesi ve bu tezahürün taraflar arasında bir ortaklaşma -anlaşma tesis etmesi gerekmektedir...uylaşma ve uzlaşmanın tesis edildiği toplumsal ilişkilerin tümüne iletişim diyebiliriz. Uylaşma ve uzlaşma henüz tesis edilmemiş ise bu aşamadaki ilişkiler etkileşim düzeyinde kalmıştır” (Anık, 2014).

Bu sosyal yapılar bireylerin yorumlama becerileri ve sosyal davranışları ile inşa edilmektedir. Aynı zamanda inşa edilen bu yapılar bireylerin eylemlerini de diyalektik olarak şekillendirmektedir. Sosyal yapılar farklı etkileşim sitemlerini de bünyelerinde barındırmaktadır. Bu sosyal sistemler içinde insanlar kendi davranışlarını ve ilişkide olduğu diğer insanların davranışlarını da kontrol etmekte, yönetmekte veya yönlendirebilmektedirler.

Alışveriş toplumsal hayatta birlikteliğin temelini oluşturmakta ve toplumsal bütünlüğü arttırmaktadır.

İletişimin toplumsal mahiyetini anlayabilmek için toplumu oluşturan unsurlar ve bu unsurlar arasındaki ilişkilere odaklanmak gerekmektedir. Toplum içinde yaşamını sürdüren birey hayatta kalabilmek için öncelikle maddi ihtiyaçlarını karşılamak için üretime öncelik vermiştir. Maddi ihtiyaçların üretimi, tüketimi ve mübadelesini gerçekleştirebilmek için ise insanlar bu aktivitelerine ahlaki, toplumsal, duygusal ve insani boyutlar katarak birbirleri ile dayanışma ve paylaşım içinde olmuşlardır. Böylece insanoğlu hayatta kalabilmek, varlığını ve yaşamlarını sürdürebilmek için sosyalleşmiştir. Bu toplumsal yaşamlarına insana ait özellikler ve boyutlar katarak daha da zengin yaşam sahaları ve aktiviteleri geliştirmişlerdir. İletişimin toplumsal mahiyetini oluşturan unsurlar kültürlenme ile birlikte, birkaç insanın birlikte yaşamaya başladığı ve kendileri için bazı totemler, tabular belirledikleri, mitolojik metinler ürettikleri andan itibaren belirli kültürel formlar ve kodifikasyonlar yaratmışlardır (Albayrak & Kırova, 2019). Daha sonra bu üretilenlerin medyatik mekanizma olarak devreye sokulup, topluluk etkileşim ve iletişimin sistematize edildiğini ve değiş tokuşunun yapıldığını görmekteyiz. İşte bu topluluk için tasarlanan temayüllerin, topluluğun bütünleştirilmesi, sevk ve idaresi için birer işlemci olarak kullanıldığına tarihsel süreç içinde geliştirilerek günümüze kadar getirildiğine şahitlik etmekteyiz. İşte bu süreç içinde toplumsal yaşamda üretilen, tüketilen ve mübadele edilen tüm unsurlara uyarlanan davranışların ve etkileşimlerin kişilerarası ilişkilere dönüştüğü özel bir alana dönüştürülüp sürdürüldüğünü görmüş oluyoruz. Toplumsal alan içinde yaşayan insanın ticari faaliyetleri ve ekonomik ilişkileri Antik Yunan agoralarında ve Roma dönemindeki forumlarda olduğu gibi günümüz modern kentlerinde de sosyal, kültürel, ekonomik ve politik pek çok öge ile sentezlenip insanoğlunun önüne getirildiğini görmekteyiz. Her bir toplumsal unsurun muhakkak bir iletişim değeri olduğu bulunmaktadır. Simmel ve Parsons bu konuda bize oldukça kullanışlı bir kuramsal zemin bırakmışlardır. Diğer yandan, etkileşim ve iletişimin sosyal alışveriş veya sosyal mübadele yoluyla bireylere oldukça geniş bir hareket sahası sundukları da şüphesizdir. Kültürel, sosyal ve kişilik sistemleriyle, davranışsal durumlardan oluşan bir etkileşim sistemi olan toplum, bireysel aktivitelerin tümüyle toplumsal ve bireysel yaptırımlarla belirlenmektedir.

SONUÇ ve GENEL DEĞERLENDİRME

Sosyal alışveriş kuramı ya da sosyal mübadele; en temel anlatımıyla ekonomik alışveriş ile benzerlikler göstermekte, ilişkilerde de hem vermeyi hem de almayı vurgulamaktadır. Ekonomik alışverişte bireyler arasındaki mal ve hizmet değiş tokuş sonucunda bireyler fayda ve değer elde etmektedirler. Ödül, bedel, kazanç ve karşılaştırma düzeyleri gibi literatüre kazandırdı kavramları vardır. Hem arkadaşlıklara hem de romantik ilişkilere uygulanabilir. Ödül, bir kişi için doyurucu bir pekiştirme iken, *bedel* ise cezadır fakat aynı zamanda yetiilememiş ya da kaçırılmış ödüller anlamına gelebilir. Çıktı, bir ödülde bedel çıkarıldıktan sonra geriye kalan ya da belirli bir etkileşimden veya durumdan geriye kalandır. Son olarak karşılaştırma düzeyi bir kişinin, ülküsel ya da olası çıktılar olarak kestirdikleri temelinde belirli bir etkileşim ya da durumdan belediklerine verilen addır. Sosyal davranış üzerine odaklanan ilk sistematik kuramı geliştiren Homans sosyal davranışı en az iki kişi arasında gerçekleşen ödüllendirici ve değer yaratan sosyal/toplumsal bir faaliyet olarak tanımlamıştır. Homans'dan önce de bazı antropologlar basit toplumlardaki mal ve hizmet değiş tokuşunun önemini açıklayan analizler yapmışlardır. Toplumsal yaşamın olduğu her yerde sosyal alışveriş de mutlaka vardır. Aristo "Nicomachean Ethics" adlı eserinde sosyal alışverişin aynı zamanda bir ekonomik alışveriş de olduğu gibi önceden belli koşullara dayanmadığı sadece bir hediye, hizmet gibi karşıdaki kişiye sunulduğunu anlatmaktadır. Bunun sonucunda da hediye veren tarafta da hediyesine eşit veya daha büyük bir beklenti

oluşturmaktadır. Sosyal alışverişte bu oldukça basit sürece benzer şekilde gerçekleşmektedir. Sosyal alışveriş kuramı ekonomi, antropoloji ve psikoloji ile yakından ilgili olup bireyin toplum içinde sürdürdüğü sosyal ilişkileri karşılıklı fayda üzerinde şekillendirmektedir. Her yeni sosyal ilişkide bireyin somut veya soyut bir ödül beklentisi içinde olduğunu savunmaktadır. Bireyin toplum içinde sosyal etkileşimleri beraberinde alışveriş/mücadele/takas şekillerini de değiştirmektedir. Bu alışveriş karşılıklı ödül ve ceza üzerinde oluşmakta birey ödüllendirici ilişkileri devam ettirip ödül getirmeyen ilişkileri ise sürdürmeme davranışı göstermektedir. Birey ödül, haz ve tatmin duygusu elde etme nedeni ile toplum içinde ilişkilerini devam ettirmekte ve sürekli yenilemektedir. Ayrıca sosyal alışveriş sonucunda elde edilen ödülün diğeri üzerinde üstünlük kurma aracı olma durumu da oluşmaktadır. Ödül aynı zamanda ödül alan bireyi minnet altında bırakıp borçluluk hissi de yaratabilmekte diğeri bireyde üstünlük statüsünü ortaya çıkarabilmektedir. Bu durumda ödül alan bu ödülün aynı değerinde karşılığını verebilirse diğeri bireyin üstünlük statüsünü de ortadan kaldırmaktadır. Bu durumda sosyal alışveriş sonucu üretilen ödül bir güç olarak ortaya çıkabilmekte ve toplum içinde sınıflar arası farklılıkları da yaratabilmektedir. Bireylerin sosyal alışveriş sürecinde sorumluluklarını eksiksiz yerine getirmeleri toplum içinde güven mekanizmasının doğru çalışmasını sağlamakta bunun sonucunda da sosyal bağlar daha kuvvetli hale gelmektedir. Bu sosyal alışverişin toplum içinde ilişkileri birleştirici olduğu iddia edilmekte ve yeni ilişkiler yaratabilme kapasitesini de göstermektedir. Birey toplum içindeki konumu, sosyal statüsü, toplumsal rolleri ilişki içinde olduğu formal veya informal gruplar özelinde bir aktör olarak, ekonomik, sosyal, kültürel ilişkilerinde doğrudan ya da dolaylı olarak farklı alışveriş türleri ve şekilleri ile toplumsal yaşam içerisinde var olmaktadır. Böylece toplum her zaman topyekün bütün içinde birbirlerini sınırlandıran, alışveriş içinde olan, bazen birbirleriyle mücadele eden, dengeleşen, bileşen ve kendi aralarında belirli bir hiyerarşi oluşturan bir gruplaşmalar mikrokozmosu durumundadır. Böylece toplumsal yapı bitmeyen bir süreç olarak kesiksiz bir yapılaşma ve yeniden yapılaşma hareketi içindedir. Dolayısıyla sürekli yıkılan ve sürekli yeniden kurulan kararsız bir denge hali olarak topluma bu canlılığı veren toplumun unsurları ve bireyleri arasındaki etkileşimdir. Sosyal alışveriş kuramı da bu dinamikliğin, bireyler arasındaki mücadele takas yoluyla gerçekleştiğini savunmaktadır.

KAYNAKLAR

- Adler, R. B., & Rodman, G. (1982). *Understanding Human Communication*. Oxford University Press, 138-141.
- Albayrak, A., & Kırova, S. (2019). Sosyal Mücadele Teorisi Kapsamında Sosyal Taşıma Kapasitesi. *Anadolu Üniversitesi Yayınları*, 87-98.
- Anık, C. (2014). *İletişim Sosyolojisi Kuramsal Temeller*. İstanbul: Derin Yayınları.
- Cohen, A. P. (1985). *Topluluğun Simgesel Kuruluşu*. (M. Küçük, Çev.) Ankara: Dost Kitabevi.
- Devito, J. A. (1995). *The Interpersonal Communication Book*. New York: Harper Colins Collage Publishers .
- Druckman, D. (1998). Social Exchange: Premises and Prospects. *International Negotiation*(3), 254-258.
- Duvarger, M. (1982). *Siyaset Sosyolojisi*. (Ş. Tekeli, Çev.) Ankara: Varlık Yayınları.
- Ekman, P. (2016). *Yalan Söylediğimi Nasıl Anladın?* (6 b.). (E. İ. Akter, Çev.) İstanbul: Okuyan US Yayınları.
- Gürüz, D., & Eğinli, A. T. (2011). *Kişilerarası İletişim-Bilgiler-Etkiler-Engeller*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Hartley, P. (2014). *Kişilerarası İletişim* (2 b.). (Ü. Doğanay, & v.d., Çev.) Ankara: İmge Kitabevi.

- Hendrick, S.S(2016). *Yakın İlişkiler Psikolojisi*(7 b.).(A.Dönmez, &A.B. Sunal, Çev.) Ankara:Nobel Akademik Yayıncılık
- İnci, M. (2019). Toplumsal Mübadele Kuramından Sosyal Sermaya Kavramsallaştırmasına: Rasyonel Seçim Kuramı. *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, 11(2).
- Kağıtçıbaşı, Ç., & Cemalcılar, Z. (2017). *Dünden Bugüne İnsan ve İnsanlar Sosyal Psikolojiye Giriş* (20 b.). İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Lazar, J. (2001). *İletişim Bilimi*. (C. Anık, Çev.) Ankara: Vadi Yayınları.
- Özer, N. P. (2019). *Bilgi Sosyolojisi ve İletişim*. İstanbul: Çizgi Kitabevi .
- Poyraz, E. (2016). Sistem Kuramı Bağlamında Sosyal Medyanın İletişim Sürecine Etkisi. *Sosyal Medya Araştırmaları III* (s. 61-91). içinde İSTANBUL: Çizgi Kitabevi.
- Poyraz, E. (2018). İkna Edici İletişim ve Siyasal İkna Sürecinde Sözsüz İletişimin Yeri ve Önemi Üzerine Kuramsal Bir Çalışma. S. Ulağlı (Dü.) içinde, *Kişilerarası İletişim Güncel Yaklaşımlar ve Kuramsal Temeller* (s. 29-65). İstanbul: Motto.
- Poyraz, E. (2019). Kitle İletişiminde Algı Organizasyonu. S. Ulağlı (Dü.) içinde, *Toplumsal İletişim Dili Olarak Kimlikler* (s. 4-29). İstanbul: Motto Yayınları.
- Strauss, C. L. (2014). *Modern Dünyanın Sorunları Karşısında Antropoloji* (2. Baskı b.). (A. Terzi, Çev.) İstanbul: Metis Yayınları.
- Tutar, H. (2016). *Sosyal Psikoloji Kavramlar ve Kuramlar* (3 b.). Ankara: Seçkin Yayınları.

ACCEPTANCE OF AGE RESTRICTIONS FOR DIGITAL GAMES WITH LOOT BOXES

Philipp Christian Lohse^{1,a}

¹*Andrássy University Budapest, Budapest, Hungary*

**Corresponding Author:*
E-mail: philipp.lohse@andrassyuni.hu

(Received 22th February 2020; accepted 23th May 2020)

a: <https://orcid.org/0000-0001-6850-916X>

ABSTRACT. Digital games often cross the line between skill-based games and gambling. This is done by using loot boxes. Loot boxes are virtual boxes with a random virtual content. Regulations of loot boxes, for example age restrictions, are often discussed by players of digital games and politicians. This study discusses the public acceptance of loot box regulations, by analyzing survey data. The conclusion of this study is, that age restrictions for digital games with loot boxes are highly welcomed in general, but not by people under age. The wish for more transparency and determinants concerning a long-term game influence the wish for age restrictions in digital games with loot boxes.

Keywords: *Freemium, Digital Gaming, Survey, Gambling, Age Restrictions, Loot Box*

INTRODUCTION

Subject of this paper is the possible regulation of age restrictions in mobile and stationary digital games. This study analyzes survey data of people from Germany, Hungary, South Africa, Thailand, the United Kingdom and the United States of America. Digital games in general were often disputed in the last years (Bauer, 2018) (Au, 2019) (Wetterau, 2018) (Pitscheneder, 2018) (D'Anastasio, 2019) (Schmieder, 2019) (Kleinman, 2019) (Lohse, 2019). In the context of this paper digital games are treated as fully digital goods in the sense of Stelzer's definition. According to Stelzer, digital goods are „immaterial ways to satisfy needs that can be developed, distributed or applied through an information system. Digital goods are products or services that can be represented, transmitted and processed in the form of binary data“ (Dirk, 2000).

The digital games business - especially the field of mobile gaming - has changed significantly in recent years. Paid offers almost completely disappeared (Spencer, 2016). There is an increase in free mobile digital games. According to Spencer free digital mobile games generate the highest revenue in respective online portals (App-Store, Play Store, etc.) (Spencer, 2016). These digital games can be categorized as freemium games. "Freemium" is a term composed of the words "Free" and "Premium". In a freemium business model game publishing companies provide a substantial part of their offer for free. Revenue is made by In-App or In-Game purchases for additional services. Thus, freemium is a combination of free and paid offers. The freemium revenue model is a form of price differentiation. The game publishing companies no longer try to sell as many copies of the games as possible. Instead, these digital game publishing companies maximize user numbers and try to get their users to make In-App or In-Game purchases. These purchases give players an advantage within the game or are cosmetic changes to the game (skins).

Since 2019 the global mobile gaming market according to the global digital games analytics portal Newzoo is even bigger than the global gaming market for PC or console games (stationary digital games) (Wijman, 2019). The global mobile gaming market will have the volume of \$77.2 Bn in 2020 (Wijman, 2020). For example, according to Takahashi, the mobile games “Clash of Clans“ and “Clash Royal“ from publisher Supercell together generated \$2.3 billion revenue in 2016 worldwide (Cowley, 2017).

Newspaper articles have been piling up in recent years, reporting many In-App purchases by minors and adults in a short period of time (D'Anastasio, 2019) (Kleinman, 2019). In individual cases, these In-App purchases have led to very high costs. Because of this, criticism of In-App purchases increased in recent years. In 2019 the World Health Organization (WHO) officially classified video game disorder as a mental health condition (Rettner, 2019). According to WHO gaming disorder occurs, when there is a "pattern of persistent or recurrent gaming behaviour in which people lose control of their gaming behaviour, give priority to gaming over other interests and activities, and continue gaming despite negative consequences, such as impairments in their family relationships, social lives, work duties or other areas (Rettner, 2019)".

Many people see a connection between loot boxes and gambling because of the element of chance. Regulations for loot boxes are discussed by different institutions (Au, 2019) and in many different parliaments (Wetterau, 2018) (Landtag, 2017). Some countries already have implemented regulations for loot boxes in their national law (Schuhmann, 2018).

LITERATURE REVIEW

There is a public discussion about excessive usage behaviour of mobile digital games (Bauer, 2018) (Au, 2019) (Wetterau, 2018) (D'Anastasio, 2019) (Kleinman, 2019). This discussion is held in many different countries all over the world and is still going on.

People play digital games over a longer period of time and the game publishers keep updating their games to keep them interesting. In 2014 Oscar Clark has discussed this phenomenon in his book “Games as a service. How free to play can make better games“ (Clark, 2014). In 2014 Dimitar Draganov has published his book “Freemium mobile games - Design & Monetization“ (Draganov, 2014). He discussed how game design can keep people interacting with a game over a longer period of time and how to convert players of a game into paying customers. Tim Fields published his book “Mobile & Social Game Design - Monetization, Methods and Mechanics“ in 2014 (Fields, 2014). He also discussed effects of game design on converting players into customers. Field’s book focuses on key performance indicators. According to Fields, if there is a low ratio of daily active users relative to monthly active users then the game has a problem getting players back into the game. In 2015 Fowelin published a general article about how and why game publishing companies use freemium as a monetization for their games (Fowelin, 2015). The research method was qualitative and quantitative. The author sees freemium as a competitive strategy or a marketing tool. Schwiddessen has published a study in 2018 about the classification of loot boxes (Schwiddessen, 2018). He discussed the element of chance from loot boxes and under which circumstances a loot box can be classified as gambling according to German law. Krainbring and Röhl also published a study about loot box classification in 2018 (Röhl, 2018). In their study the authors argue that a change in law and jurisdiction in many countries is very likely to happen in the near future. Laustetter published his study about the difference of gambling and skill-based games in

2012. In his study he discussed different ways to calculate the element of chance of a game (Laustetter, 2012).

The central research question for this study is: What are the relevant determinants behind the acceptance of age restrictions for digital games with loot boxes? This study shows the acceptance of age restrictions for mobile and stationary digital games with loot boxes in multiple countries and gives a descriptive overview of central characteristics and discusses relevant influences of these phenomena.

RESEARCH METHOD

The research method of this study is empirical. In July 2019 an online survey in social media was done. The survey was promoted with ads in social media (Facebook and Instagram). This study presents survey data from Germany, Hungary, South Africa, Thailand, the United Kingdom and the United States of America. The presented data in this study are relevant for mobile and stationary digital games. 248 people from Germany, 302 people from Hungary, 168 people from South Africa, 238 people from Thailand, 229 people from the United Kingdom and 127 people from the United States participated in this survey. The survey was split into two groups for mobile and stationary digital gaming and asked its participants for their usage behaviour of In-App or In-Game purchases. The presented data in this study show the responses concerning the acceptance of age restrictions for digital games with loot boxes.

For this study there were 16 relevant questions and statements in the survey. The participants could respond to these questions with “Yes”, “No”, “Prefer not to say”. Participants could respond to statements with answers from one to seven. One stands for “Do not agree at all” and seven stands for “Completely agree”. A pre-test has been done in June 2019 with seven persons. During pre-test attention was paid to get a balanced gender ratio. Four men and three women participated in the pre-test. There is a possible bias for people who do not use social media in the data. Running ads inside games is not possible in many cases. The social media bias is a bias that couldn't be avoided. Running ads on social media randomly show ads to people who have an interest in gaming. Ads have been targeted specifically to each country or region.

FINDINGS AND DISCUSSION

A possible regulation of loot boxes, that is widely discussed are age restrictions for digital games with loot boxes. The relevant statement from the survey for this study is about age restrictions. Age restrictions for mobile and stationary digital games with loot boxes are often claimed by politicians, because many people see a similarity of loot boxes to gambling. Participants of the survey have also been asked for their age. The figure 1 shows the responses of survey participants to the statement “I would welcome age restrictions for games with loot boxes”.

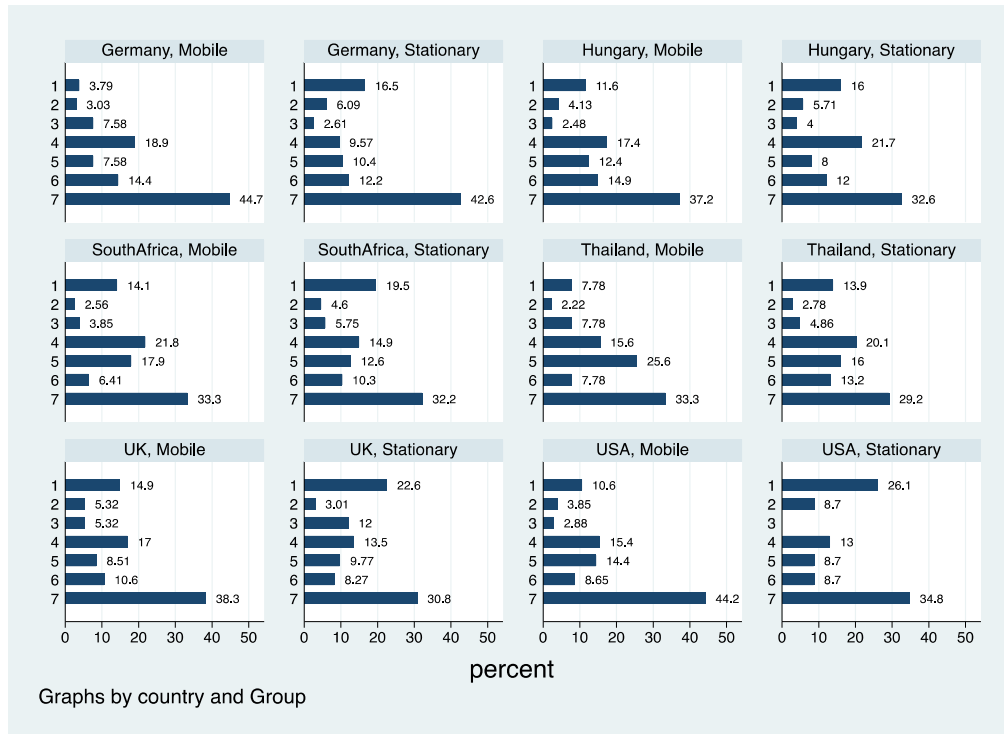

Figure 1. Survey responses in relative to the statement “I would welcome age restrictions for games with loot boxes” (own figure)

The participants agree to the statement, that digital games with loot boxes should get age restrictions. This applies with minor variations for all countries. To get further information about the determinants, that drive the acceptance of age restrictions a regression analysis has been made. The dependent variable is equal to one, if survey participants responded to the statement “I would welcome age restrictions for games with loot boxes” with a five or higher. Other ways it is equal to zero. The independent variable “underage” in this regression is a dummy variable, which is equal to one if the survey participant is 17 years old or younger and zero other ways. The independent dummy variable “Mobile” is equal to one, if the survey participant plays mobile games and zero other ways. Other relevant statements for this regression analysis are “I would appreciate it, if all virtual items that are in a loot box are available at least once in a while in the game shop for a fixed price”, “Showing loot box probabilities would make me spend less on in-app purchases”, “I would appreciate that probabilities of items in loot boxes are shown”, “Once I felt like the game tried to push me to do an In-App / In-Game purchase”, “Game-deciding items, heroes, etc. should NOT be offered for sale within a game”, “A game gives me pleasure when there are long-term successes”, “A game gives me pleasure when there are short-term successes”, “When I decrease playing time, I feel uncomfortable”, “The collection of rare weapons and / or items is important to me“, “I’m proud of my game progress”, “Mobile games should entertain and relax”. Based on these statements the dummy variables “Lootboxcontentshop”, “ProbLBless”, “ShowingLBprob”, “Pushedbygame”, “Gamedecidingitems”, “Longtermsuccesses”, “Shorttermsuccesses”, “Decreaseplaytime”, “Rareweaponsitems”, “ProudofProgress” and “EntertainRelax” have been generated. If a survey participant responded to one of these statements with a five or above, the respective variable is equal to one and zero other ways. The independent variable “sex” is equal to 1 if the participant is male and 0 for women.

Table 1. Regression results

	(1) All	(2) Germany	(3) Hungary	(4) South_Africa	(5) Thailand	(6) UK	(7) USA
underage	-	-	-		-0.129**		-
	0.192*** (0.028)	0.365*** (0.073)	0.180*** (0.059)		(0.064)		0.436*** (0.096)
Mobile	0.102*** (0.027)						0.396*** (0.107)
Lootboxconten~p	0.110*** (0.029)	0.154** (0.061)	0.145*** (0.055)				0.242** (0.096)
ProbLBless	0.115*** (0.028)		0.295*** (0.056)			0.128** (0.064)	
ShowingLBprob	0.295*** (0.040)	0.331*** (0.077)	0.130* (0.073)	0.391*** (0.092)	0.637*** (0.111)	0.313*** (0.097)	
Pushedbygame	0.070** (0.029)			0.230*** (0.075)			0.297*** (0.107)
Gamedecidingi~s	0.084*** (0.032)					0.243*** (0.072)	0.204** (0.090)
Longtermsuccess	0.101** (0.041)				0.186*** (0.069)		0.672*** (0.226)
Shorttermsuccess	- 0.108*** (0.033)	-0.144** (0.063)					
Decreaseplaytime		-0.161** (0.069)					
Rareweaponsitems			0.136** (0.054)				0.192** (0.089)
ProudoProgress			- 0.182*** (0.064)				
EntertainRelax			0.151** (0.071)				-0.210* (0.125)
male					-0.262** (0.120)		- 0.291*** (0.109)
pushedbyplayer					0.139** (0.067)	- 0.172*** (0.064)	
_cons	0.132** (0.058)	0.499*** (0.085)	0.268*** (0.089)	0.100 (0.092)	0.131 (0.149)	0.061 (0.107)	-0.442 (0.279)
Obs.	1116	222	275	163	193	224	106
R-squared	0.172	0.224	0.236	0.158	0.237	0.152	0.312

Standard errors are in parenthesis

*** $p < 0.01$, ** $p < 0.05$, * $p < 0.1$

The table 1 shows the results for linear regressions for the six countries in this study and the overall average. A linear regression has been chosen, because it resulted in higher values of R^2 compared to a Logit or Probit model.

Underaged people from Germany, Hungary, Thailand, USA and the overall average are less likely to appreciate age restrictions for games with loot boxes. The group of mobile digital gamers are more likely to appreciate age restrictions than stationary gamers. Survey participants from Germany, Hungary, USA and the overall average, who agree that the content of loot boxes should be available in the respective game shop at

least once in a while for a fixed price, are more likely to have a positive attitude towards age restrictions for games. People from Germany and Hungary, South Africa, Thailand, UK and the overall average who agree to the statement, that showing loot box probabilities would make them spend less on In-App purchases, are more likely to have a positive opinion on age restrictions. Participants from South Africa, USA and the overall average who at least once felt pushed by the game to make In-App or In-Game purchases are more likely to have a positive opinion on age restrictions. People from UK, USA and the overall average, who think that game deciding items should not be for sale within the game, are more likely to have a positive attitude towards age restrictions. A positive response to the statement about long term successes inside a digital game leads to a higher probability to agree to age restrictions for people from Thailand, USA and the overall average. Short term successes on the other hand have a negative impact on the probability to have a positive attitude towards age restrictions for people from Germany and the overall average. Germans, who feel uncomfortable, when they decrease playing time, are less likely to have a positive attitude on age restrictions for digital games with loot boxes. Hungarian and American people who like to collect rare weapons or items inside digital games are more likely to appreciate age restrictions for digital games with loot boxes. Hungarians who are proud of their game progress are less likely to have a positive attitude towards In-App or In-Game purchases. Hungarians, who want that a digital game entertains and relaxes, are more likely, while Americans, who want that a digital game entertains and relaxes, are less likely to welcome age restrictions for digital games with loot boxes. Males from Thailand and America are compared to women less likely welcome age restriction in digital games. Survey participants from Thailand, who once felt pushed by other players to make In-App or In-Game purchases, are more likely to welcome age restrictions for digital games, while British survey participants, who once felt pushed by other players to make In-App or In-Game purchases, are less likely.

CONCLUSION AND FURTHER RESEARCH APPROACH

Age restrictions for mobile or stationary digital games with loot boxes are highly welcomed by consumers in general. This does not apply for people under age. The wish for more transparency (“Lootboxcontentshop” and “ShowingLBprob”) is a relevant determinant to welcome age restrictions. This also applies for determinants concerning a long-term game play (“Gamedecidingitems”, “Longtermsuccess” and “Rareweaponsitems”), too. The majority of survey participants sees it as necessary to regulate digital games with age restrictions. This is the same way gambling is regulated. People see a similarity between digital games with loot boxes and gambling.

This study gives an overview of consumer preferences based on an online survey. Until today it is unknown what consumer preferences of people from other countries are. The presented data only applies for the Germany, Hungary, South Africa, Thailand, UK and the USA in July 2019. Findings from this study cannot be transferred to other countries. There might be further regional differences in other countries. Future studies can fill this research gap. Further exploring of consumer preferences for possible regulations can help to find useful regulations for digital games with loot boxes.

REFERENCES

- Au, C. v. (5. 3 2019). *Eine halbe Million Jugendliche sollen "Risiko-Gamer" sein.* (Süddeutsche Zeitung) Abgerufen am 1. 3 2020 von <https://www.sueddeutsche.de/digital/computerspiele-spielsucht-dak-studie-1.4355174>
- Bauer, M. (2018). *FIFA Ultimate Team extrem: Spieler versenkt 16.000 Dollar in Karten.* Abgerufen am 1. 3 2020 von <https://www.computerbild.de/artikel/cbs-News-PC-FIFA-Ultimate-Team-extrem-Spieler-versenkt-16.000-Dollar-in-Karten-22148771.html>
- Clark, O. (2014). *Games as a service - How free to play design can make better games.* Focal Press Taylor and Francis group.
- Cowley, R. (15. 2 2017). *Supercell sees revenues grow to \$2.3 billion in 2016 thanks to success of Clash Royale.* (Pocketgamer) Abgerufen am 1. 3 2020 von <https://www.pocketgamer.biz/news/65090/supercell-financials-2016/>
- D'Anastasio, C. (18. 9 2019). *Player Spends \$62,000 In Runescape, Reigniting Community Anger Around Microtransactions.* (Kotaku) Abgerufen am 1. 3 2020 von <https://kotaku.com/player-spends-62-000-in-runescape-reigniting-communit-1838227818>
- Dirk, S. (2000). Digitale Güter und ihre Bedeutung in der Internet-Ökonomie. *WISU - Das Wirtschaftsstudium*, S. 835-842.
- Draganov, D. (2014). *Freemium Mobile Gaming - Design & Monetization.* CreateSpace Independent Publishing Platform.
- Fields, T. (2014). *Mobile & Social Game Design.* CRC Press Taylor & Francis Group.
- Fowelin, C. J. (2015). Freemium in the Mobile Applications Market.
- Kleinman, Z. (15. 7 2019). *My son spent £3,160 in one game.* (BBC) Abgerufen am 1. 3 2020 von <https://www.bbc.com/news/technology-48925623>
- Landtag, L. d. (2017). *Jugendschutz bei Computerspielen ausweiten.* Von https://fw-landtag.de/fileadmin/user_upload/DA_Jugendschutz_bei_Computerspielen_.pdf abgerufen
- Laustetter, D. C. (2012). Die Abgrenzung des strafbaren Glücksspiels vom straflosen Geschicklichkeitsspiel. *JR*, S. 507-513.
- Lohse, P. C. (20. 8 2019). How instability in virtual economies of mobile digital games drives and ruins profit. *Context Aware Systems and Applications.*
- Pitscheneder, T. (12. 4 2018). *EA: Jade Raymond distanziert sich von Lootboxen.* (Computer Bild) Abgerufen am 1. 3 2020 von <https://www.computerbild.de/artikel/cbs-News-PC-Star-Wars-Battlefront-2-Lootboxen-Jade-Raymond-EA-Electronic-Arts-19349993.html>
- Röll, D. K. (8 2018). Zur glücksspielrechtlichen Bewertung von Beutekisten (Lootboxen). *European Journal of Gambling Law*, S. 235-241.
- Rettner, R. (28. 5 2019). *Video Game Addiction Becomes Official Mental Disorder in Controversial Decision by WHO.* Abgerufen am 27. 4 2020 von <https://www.livescience.com/65580-video-game-addiction-mental-health-disorder.html>
- Schmieder, J. (11. 10 2019). *Wurde Fortnite designt, um süchtig zu machen?* (Süddeutsche Zeitung) Abgerufen am 1. 3 2020 von <https://www.sueddeutsche.de/leben/fortnite-computerspiel-gericht-1.4635286>
- Schuhmann. (8. April 2018). *Mein MMO.* Von <https://mein-mmo.de/gaming-firma-strafe> abgerufen
- Schwiddessen, S. (19. 9 2018). Lootboxen nach deutschem Glücks- und Jugendmedienschutzrecht. *Computer und Recht*, S. 512-526.
- Spencer, G. (20. 7 2016). (Macstories) Abgerufen am 1. 3 2020 von <https://www.macstories.net/stories/exploring-the-app-stores-top-grossing-chart/>
- Wetterau, S. (14. 2 2018). *Lootboxen: Hawaii überprüft Gesetze zur Altersbeschränkung und Transparenz.* (Spieletipps.de) Abgerufen am 1. 3 2020 von https://www.spieletipps.de/n_40738/

- Wijman, T. (18. 6 2019). *The Global Games Market Will Generate \$152.1 Billion in 2019 as the U.S. Overtakes China as the Biggest Market*. (Newzoo) Abgerufen am 1. 3 2020 von <https://newzoo.com/insights/articles/the-global-games-market-will-generate-152-1-billion-in-2019-as-the-u-s-overtakes-china-as-the-biggest-market/>
- Wijman, T. (8. May 2020). Von <https://newzoo.com/insights/articles/newzoo-games-market-numbers-revenues-and-audience-2020-2023/> abgerufen

BIG SHOWDOWNS IN SMALL SCALE: GEORGIA, RUSSIA AND OTHERS

Vefa KURBAN^{1,a}, Oğuzhan ERGÜN^{2,b,*}

¹*Ege University, İzmir, Turkey*

²*Emeritus, Ege University, İzmir, Turkey*

*Corresponding Author

E-mail: vefa_rzayeva@yahoo.com

(Received 28th February 2020; accepted 30th May 2020)

a: <https://orcid.org/0000-0002-8178-1544>, b: <https://orcid.org/0000-0002-6917-0871>

ABSTRACT. Robert Strausz-Hupé defines the tragic aspect of international power struggle as “To be honest, small states has neither a geopolitical nor a geostrategic set; small states constitute a part of geopolitics of the greater ones”. In return, the great powers that desire to have impact on the world economy or politics through geographical factors need the meaningful geography and support of these small states. Georgia does not possess necessary means to become an influential actor in its region due to its population, surface area, natural resources, technological and economic power, and it would be challenging for Georgia to maintain its political existence without the support of geopolitical dynamics. “Being needed” comes first among these dynamics. The events that took place in Georgia in 2008 constituted a strategic turning point guiding the Crimea and Ukraine interventions of Russia in the near future. For Russia, it became the strategic “applicability” criterion of its “tough” policies in the new era. The “Others” did not become effective in the face of the military power of Russia and were not mentioned in the title of this article. This includes Turkey. The geopolitical dynamics affecting Georgia are discussed in the framework of historical development, and their impact on the near political geography, especially on Turkey, is analysed.

Keywords: *Russo-Georgian War, Turkey-Georgia Relations, Geopolitical Preference, Crimea, Ukraine, Putin Doctrine, Primakov Doctrine*

INTRODUCTION

Territory and ownership of territory are the main concepts of political geography. They shape political history. Ownership of territory is a spatial and social representation of power, and it has a story. The emergence of political borders, which are the spatial representation of ownership, in the 18th century made sovereignty and states “visible”. On the contrary to what is said, borders are changing, thus they have also been labelled as an instrument of power politics. Border is a political concept that culture produced. International power politics considers the political geography that is formed by political borders as a field of political struggle that consists of civilian administrations with identity, and borders that are identified clearly form the key element of modern state. While borders create identity, they are formed through identities.

The fact that the borders identifying a specific cultural group are spread to geography on different scales has ideological and economical constructs, and the dimensions of the geographical scale they surround have always been determinative in terms of geopolitical effect. Throughout the historical process, big fish has usually eaten little fish. Entering a new phase in its development after the World War II, International Law prevented “Borders” from transforming into “Frontiers” again for a long time under the roof of

United Nations as a guarantor organization for little fish. Violation of political borders and sovereign base area was considered criminal acts and banned. Georgia is particularly one of these small-scale states that drew advantage from the atmosphere following the dissolution of the USSR and got stuck in that geography. The national defense and development strategy has to take this humble scale into consideration.

After Georgia gained independence in 1991, it assumed the role of transit country delivering rich oil and natural gas resources of the Caucasus and Middle East countries to the developed Western countries. While it became a country which was needed, the military intervention it launched in South Ossetia, where independence had been proclaimed, on August 8, 2008 released the genie in the magic lamp. Russia troops entered Ossetia and overwhelmed Georgia. Turkey could not produce any effect in response and it would not have been practical for Georgia to make such demands from Turkey.

GEOGRAPHICAL LOCATION OF GEORGIA AND ITS POTENTIAL OF POLITICAL IMPACT

Georgia, Azerbaijan and Armenia are important components of the geopolitics of the South Caucasus, and Georgia links the heart of the South Caucasus with Europe and beyond through the Black Sea. The region is geographically sheltered as it is surrounded by the Black Sea and the Caspian Sea in the west and east, and by range of mountains in the north and south (Kantarci,2014:233).

Georgia is the only country in the Caucasus region that has access to a sea. Georgia, with its geopolitical location, is a lively crossroad and transient area in the Caucasus. It is one of the significant regions that the physical defense of weak spots of the Caucasus and Russia is based on. Georgia has always been a conflict zone for countries in the region and global powers due to its strategic location. Despite lack of rich natural resources, it attracts regional and extra-regional powers of the Caucasus because it is located on the route of energy resources available in the Caspian region and has a coast on the Black Sea (Kantarci,2014:232).

Georgia is among the most problematic countries of the South Caucasus. It goes through problems in its internal and external policies because of having ethnic and administrative difficulties. Georgian authorities officially claim that Ossetian and Abkhaz secessionists are favored by Russia. The fact that South Ossetia and Abkhazia are backed up by Russia (Aljazeera,2014) is a representation of the “tough” policies that are pursued in the “political formation” and controlling of countries. Nye argues that tough policies refer to external action that affects the internal affairs of a sovereign state. It constitutes an end of a spectrum of impact from an acute angle without force to high force (military invasion). Intervention might take place in the form of a statement as well as economic assistance and bribing dignitaries (Nye&Welch,2011:281-282). Making use of differences and contagion of cultural fault lines have taken the forms of “tough” today. The method of geostrategic containment includes sealing fields and strategic resources to other countries that grow stronger by destroying economic and social structures, and commissioning limited military power and “social powers” through terrorization of “cultural weapons” (Kurban&Ergün,2020:123).

Claiming that Russia should stand up for the Russian population and heritage in the former Soviet republics, Eurasianists have argued since 1993 that Russia should defend its interests in the former Soviet republics through more realistic approaches and take

responsibility in these countries. Entrusted with the office of Minister of Foreign Affairs in 1996, Yevgeny Primakov described the Russian foreign policy as “balancing resistance against the American hegemony with Eurasia and CIS axis”; and stated in his work “The World Without Russia” that the Caucasus are the red line and the lack of confidence between Russia and NATO caused this approach (Gaffarlı,2011).

Georgia became the guinea pig of the Eurasianist initiative and the indicator of where this initiative might reach (İsmailov,2013:92). The strategic foundation of realizing demands and aims lies in the Foreign Policy Doctrine announced in 1993. Russia declared the former Soviet geography as its own domain under the name “near abroad”, but it could not stabilize politically and economically, so it could not implement this policy as it aimed to. Özbay argues that Russia started to pursue a policy of controlled instability in a sense by triggering the conflicts in order to achieve dominance in the region it acknowledged as “near abroad” (Özbay,2009:21). The Primakov Doctrine maintained that Russia had to be considered a super power again in the international arena and to that end, it might organize military intervention in the geography it considered near abroad to solve problems if necessary.

Since the 16th century, Russia has been using the ethnic identities in the Caucasus region in line with its objectives. The geopolitical architecture that Russia embraced was developed in line with the perspective of “a unique culture gathering Orthodox Eastern Slavic and Muslim Turkic peoples under one roof”, which Duncan highlighted (Duncan,2005:287-288). It is observed that the foreign policy strategy of Russia has been structured to expand the “state in every direction” since the 16th century. Russia is a revisionist and hostile state that expanded 100.000 km² on average per year between 1552 and 1917. “Russia behaves with tyrannical determination of a superior power when it is powerful. When it is weak, it disguises its weakness by brooding” (Kissinger,2016). After accessing to power, Putin directed his attention towards the traditional living space of Russia, i.e. Eurasia, and desired to gain strength in the region, to tidy up its backyard, then to assume an advantageous role in the world stage by becoming the dominant power of Eurasia (Sapmaz,2008:124). Moscow considers minorities of Russian origin and heterogeneous populations as instruments to gain its power again. Thus, the ethnic problems in Georgia arouse attention in Russia (USAK:2008). As is known, “neighboring three different cultural areas (Europe, Asia and Islamic World)” and being home to population consisting of these three different groups, Russia has never become a nation-state as Europe perceives. Russian administrators had Russia annex territories of its neighbors, thus its borders constantly changed. Therefore, Russia became a huge empire incomparable to any European country. Besides, with each new conquest, it incorporated new, uneasy and non-Russian rebellious ethnic groups, so the structure of the state changed. This constitutes one of the reasons why Russia feels itself obliged to hold armies too huge to be associated with a possible threat to its foreign security” (Kissinger,2000:18).

After becoming independent, Georgia experienced huge economic difficulties because it does not possess any significant economic resources, oil and natural gas, which could have attracted foreign investors. The economic and ethnic problems made conflicts unavoidable. As a result, in the late 1980s, when the USSR was nearly dissolved, the first conflict broke out between Abkhazia-South Ossetians and Georgia. In the 1990s, nationalist and secessionist ideas appeared in Georgia because there were ethnic issues, tension, economic issues, it was believed the Tbilisi administration was incapable and it was expected from local politicians to resolve the issue (Kantarçı,2014:235). Newly

established countries such as Azerbaijan and Georgia faced territorial integrity issues (Aslanlı,2013:14). Georgia was in need of foreign aid because of economic incapability, political upheavals, ethnic issues and instability. In this regard, Russia attempted to intervene and extra-regional actors sought the opportunity of establishing a zone of influence in the region (Öztürk,2013:201,242).

ROAD LEADING TO RUSSO-GEORGIAN WAR

On May 24, 2000, the Security Council of Russia approved the Foreign Policy Doctrine of Russia, i.e. Putin Doctrine. The issues such as attending political, economic and military interests in 14 former Soviet republics and protecting rights of the ethnic Russian minority constitute the main items of the doctrine. The CIS geography forms the center of gravity of the power that Russia and Putin possess. Any weakness to be revealed in this geography will pose a power and survival problem for Russia. Putin desired to increase the Russian influence and to provide stability in the Caucasus, which Russia regards as its “backyard”. Russia decided to regain control in the post-USSR regions.

The Putin administration attempted to eliminate the risk factors threatening the Russian interests in the South Caucasus and pursued a strategy that could not stand tougher and new losses from the energy investments in the region to the political aspect of the regional policy (Dönmez,2011:97). Russia also focuses on the Georgian ports (İyikan,2011:258);(Yanar,2002:55-56).

While both the “Red Line” concept that Primakov introduced and brooding period doctrines stretching to Putin were present, the opportunist movements in the region only served for instability strategies.

Since Georgia became independent on April 28, 1991, it has gone through serious instability and depression because of various factors. In brief, from this date to the present, Georgia has experienced ethnic problems in Abkhazia and South Ossetia, the Rose Revolution, various issues because of Russian military stations, and accusations that it aids terrorists, all of which led to the war with Russia. The reason behind these events is that Georgia is of geopolitical significance and great powers, the US and Russia in particular, are interested in the country. Besides, the country became vulnerable and was dragged into a tight corner because of the domestic instabilities that it experienced as a result of ethnic and political problems (Karabulut, 2019:188).

Zviad Gamsakhurdia, who was an ethnic nationalist and inexperienced politician, became the first president of Georgia when it became independent again on April 28, 1991. During the Gamsakhurdia administration, ethnic conflicts peaked (Eyidoğan,2020).

Gamsakhurdia first aimed to reannex the regions having proclaimed sovereignty to Georgia. As a result, Georgia attacked South Ossetia. The Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE) and Russia intervened and an agreement was signed in 1992 (Eyidoğan, 2020).

Eduard Shevardnadze, who was the former Soviet Minister of Foreign Affairs and former Secretary of the Georgian Communist Party, succeeded Gamsakhurdia in March 1992 (Eyidoğan, 2020).

Shevardnadze was the president of Georgia, which used to be part of the USSR, between 1995 and 2003, when the Rose Revolution took place (Kavkaz-uzel, 2020).

Shevardnadze stepped down following the “Rose Revolution”, during which protestors entered the parliament holding red roses and claiming that the 2003 elections

were fraudulent (Vesti,2020). Carrying out pro-Western policies, Mikheil Saakashvili was chosen the president in the first elections (Войнаровский,2020).

Saakashvili primarily aimed to adject South Ossetia and Abkhazia to Georgia again. Therefore, the goal of obtaining NATO membership, which had also been on the table during the Shevardnadze period, came to a new state after Saakashvili, who had education in the USA after the Rose Revolution and had “support” of the USA and the West, acceded to power. Shevardnadze had tried to find a balance between the USA and Russia, but following the Rose Revolution, the foreign policy became mostly US- and West-oriented (Eyidoğan,2020).

In fact, the events began afterwards.

Russia imposed an economic embargo to cease selling energy to Georgia in 2006 and terminated its diplomatic relations (Tellal,2010).

Saakashvili pitched in to entitle Georgia a unitary structure. To this end, he first aimed to build a more powerful Georgia by annexing South Ossetia and Abkhazia because they had close ties with Russia. It seemed it was an issue to be resolved internally. However, as Russia was taking an eager interest in these regions and supporting them, Georgia needed assistance from the USA and the West to realize this goal, which could be regarded a foreign political move and would stop the problem being an internal issue of Georgia. NATO membership became their most significant priority of security and foreign policies to fulfil this objective and build up security of Georgia in the region (Öztürk,2009:7).

Saakashvili was assisted by the West, by the President of the USA, George Bush, in particular, gathered economic and political strength thanks to the Baku-Tbilisi-Ceyhan pipeline. As a result, Georgia became inclined to implement anti-Russian policies. By the time Saakashvili came to power in 2003, the military budget was 50 million dollars and the total spending on defense to restructure the army was 30 million dollars. In 2007, these figures reached 600 million dollars and 490 million dollars respectively (Eyidoğan,2020).

The Ossetians held an independence plebiscite for the second time and 90% of them voted in favor (Юрѣва,2020). The Georgia was governed by a pro-Western leader, which presented a threat to Russia. Therefore, Russia aided the Ossetians underhandedly. That 90% of the citizens of the Republic of South Ossetia has a Russian passport proves it (Азар,2020).

Georgian army performed an operation on South Ossetia, which had proclaimed sovereignty, on August 8, 2008 (BBC,2020). In response, Russian army entered Ossetia, and began to fight against Georgia (Бушыев, 2020).

Following the declaration of independence by Georgia, Abkhazia declared independence as well in June 1992.

Shevardnadze came to Tbilisi in March 1992, which led to the expectation that thing might develop differently. Nevertheless, it came to naught. Shevardnadze made it clear that "the Abkhazia issue will be resolved in Tbilisi". As legislative and executive actions of Georgia disclosed, Tbilisi did not recognize the Abkhaz ASSR. Georgia abolished the 1978 Constitution and put the pre-Soviet 1921 Constitution into force in February 1992. The Abkhazians responded on July 23, 1992 by abolishing the 1978 Abkhaz ASSR constitution of the Supreme Soviet. They declared that the 1925 Constitution, which provided Abkhazia the status it held prior to autonomy, would remain in effect till the adoption of a new constitution (Zatulin&Ançabadze,1998:4). In August 1992, the war broke out when Georgian army entered Abkhazia (Güngör,2013:39).

TURKEY AND THE WAR BETWEEN RUSSIA AND GEORGIA

There was not much conflict between South Ossetia and Georgia from 1992 to 2008. The refugees in Georgia could not go back to their homelands in South Ossetia and Georgia did not recognize the independence of South Ossetia. There was so much tension and conflict between Georgia and Russia in early 2008 that it was clear that a war would begin. In May of the same year, tension escalated when Georgia blamed Russia for the shoot-down of a drone (Meydan, 2017).

Russia declared that Georgia shot down 2 of their aircrafts in South Ossetia, where they were strafing Georgian soldiers, and the Deputy Chief of the Russian General Staff Anatoly Nogovitsin stated Russia lost 2 aircrafts, but did not mention where (Dw, 2020). A representative of the Russian “peace-keeping” troops made a statement to Interfax that Georgia shot down a SU-25 and a TU-22 aircrafts of Russia (Агеев, 2020).

In the forthcoming days, the Abkhazians joined forces with South Ossetia and Russia. Then, Russia shelled significant Georgian cities by land, sea and air. As a result, Georgia was forced to withdraw its troops from Abkhazia and South Ossetia (Öztürk, 2009:9).

Turkey could not remain silent in the face of this attack on Georgia. Saakashvili appealed Turkey for help. The Prime Minister Erdoğan stated during the meeting with the UN Secretary-General Ban Ki Moon that actions ought to be taken and cooperation ought to be established to bring the conflict to an end (Sabah 12 August 2008).

While the conflicts were continuing, it was realized that diplomacy collapsed. The ceasefire Georgia declared was turned down by Russia (BBC, 2020). Meanwhile, Russia and the USA blamed each other. Putin stated the USA was still of the Cold War mindset while Bush accused Russia of disproportionate use of force (Sabah 12 August 2008). On the other hand, the Russian Prosecutor’s Office Investigation Commission sued Georgia stating that Georgian army performed military campaign against South Ossetia. The representative of the commission said “Russia has officially filed a lawsuit against the Georgian troops attacking South Ossetia.” (Sabah 12 August 2008).

Due to its actions in this process, Turkey was criticized in that “considering the close relations between Turkey and Georgia and Turkey’s intense economic and political ties in the region, the reaction of the Turkish government to the conflict between Georgia and Russia was remarkably soft” (İkinci & Schwarz, 2020).

Recep Tayyip Erdoğan went to paid a visit to Moscow to meet Putin and to resolve the conflict between Russia and Georgia peacefully. In the meantime, there were some statements that Russia was interested in the “Caucasian Alliance”¹, which was put

¹ As it is known, Ankara, which closely follows the developments in Georgia, had given the signals that it would take action to establish a Caucasian Alliance similar to the Balkan Stability Pact in the Region in order to prevent such events from recurring. Source: <https://www.haberler.com/ankara-dan-kafkas-ittifaki-teklifi-haberi/>, Retrieved on 22.12.2019. Russian government showed the importance it gave to Turkey in resolving the crisis in the Caucasus with a unique protocol. Green light was given to Erdogan's proposal for a Caucasian Alliance at the dinner where Erdogan met with all executives including Medvedev, Putin and Lavrov. Moscow government, which was cool towards the Georgia-oriented policy of the WEST, showed how much importance it gave to Turkey's efforts as a mediator in the resolution of the Caucasus crisis with a unique diplomatic protocol. Prime Minister Tayyip Erdogan joined a business dinner as a "guest" where he met all senior managers including President Dmitry Medvedev, Prime Minister Vladimir Putin, and Foreign Minister Sergei Lavrov. The business dinner was about the Georgia-Russia crisis. This has led to comments that French President Nicolas Sarkozy, who had previously come to Moscow for mediation was “overshadowed”.

After the meeting at Main Dorf Castle, the residence of former Soviet leaders Yuri Andropov, Erdogan gave a brief statement announcing that Turkey and Russia consented to work towards the establishment of

forward by Erdoğan on August 11, 2008 (Üçarol,2019). Having met the President Medvedev and the Prime Minister Putin, and having delivered his offer of Caucasus Alliance to its addressees, Erdoğan stated “If no step is taken to threaten peace, you may consider it done.” (Sabah 14 August 2008).

After he completed his talks in Moscow, Erdoğan arrived in Tbilisi. Following his meeting with Saakashvili, Erdoğan highlighted that he was in favor of protecting the territorial integrity of Georgia and said “We, as Turkey, support that Georgia's independence, sovereignty and territorial integrity which is recognized by UN Security Council resolutions and international law be protected” (Sabah 15 August 2008).

That Poland approved the missile shield system aggravated the tension between Russia and the USA (Арбатов&Дворкин,2020), which had already been worsened by the war in the Caucasus. Russia uttered a threat by saying “This decision also allows us to use nuclear weapons for the threat from Poland”(Sabah 16 August 2008).

Although Georgia withdrew, Russia kept occupying Georgian lands until the Sarkozy Plan, which was approved on August 16 and drafted by France, i.e. the President of the Council of the European Union of the time (Öztürk,2009:9).

The ceasefire between the two countries began on August 17, 2008 (Dw,2020). Nevertheless, on the same dates, Russia took an unsettling decision and recognized the sovereignty of South Ossetia (Vesti,2020). Subsequently, the Ministry of Foreign Affairs of Turkey released a statement saying that it was worried about the events and in favor that the conflicts should be resolved peacefully. Some other countries reacted to Russia as follows: the U.S. “It is an irresponsible decision”; the UK “We will not admit that”; France “We condemn that strongly”; Germany “We absolutely cannot accept it”; Georgia “This is an annexation” (Sabah 27 August 2008). NATO stated, “We reject that” (Tass,2020).

CONCLUSION

The Georgia events are a large-scale political awareness that was produced by a small-scale geography, which caused the genie in the magic lamp to wake or Russian decision-makers to realize that the “brooding” period, in Kissinger’s terms, came to an end. Using hard power to control and shape countries or states, and having it embraced in terms of international law and developing norms are challenging attitudes. The expectation to eliminate these violations through sanctions that are pertinent to the scale is the most significant foundation of deterrent policy. It can be readily stated that the desultory and ineffective sanctions that fell short of the scale during and after the Georgia events caused new expectations to grow for Russia.

While the USSR was dissolving, the Caucasus were left with ethnical problems, just like the Middle East after the UK. Being the successor of the USSR, Russia aims to become the only power of this region benefiting from these problems (Haksözhaber,2020).

It was thought that the Moscow hegemony over Transcaucasia ended after the Soviets dissolved and the Cold War ended. After Russia withdrew from this region, a power gap appeared and since then global and regional powers have been fighting to fill in. Transcaucasia became the primary objective of "The New Great Game", which is a many-

a Caucasus Stability Pact. Prime Minister Erdogan told, “These studies between Russia and Turkey will be held by the foreign ministers of the two countries”.. Source: <https://www.haberler.com/kafkas-ittifakini-kremlin-onayladi-haberi/>, Retrieved on 22.12.2019.

sided power struggle and in which regional and global powers aim to derive geopolitical, geo-economic and strategic interests. The new belt and road projects that China began to develop in the region will increase the number of actors in the region.

For Georgia, Abkhazia and South Ossetia have always been huge problems, and the steady conflict and the ceasefire led to the Russian-Georgian war in August 2008. Georgia was defeated in both Abkhazia and South Ossetia, both of which had military and political aids by Russia. After the Russian peace-keeping troops were deployed in the region, the separatist regions got out of the control of Georgia (Gafarlı,2015:26). The conflict gained a different perspective after the war in August 2008, when Georgia did not recognize the independence of Abkhazia and South Ossetia, but Russia did (Kasım,2009:12).

Having occurred in Georgia thanks to the USA, the Revolution of Roses constitutes an important part in the Russia-Georgia relations. Following the government changeover in Georgia, the anti-Russians held all the power (Yılmaz,2010:23). Saakashvili became the president after this revolution in 2003. He adopted policies tending towards Transatlantic foreign relations and anti-Russian approach, which led to tension between Georgia and Russia after 2006 and then to a short-term war between them in August 2008. Finally, in the post-war period, Russia recognized the independence of the secessionist regions in Georgia, namely Abkhazia and South Ossetia (Has,2013:4). Saakashvili came to power after the revolution and he was backed by the West, which worsened the relations between the countries and the Georgian people who were working in Russia were deported as a result (Gafarlı, 2015:10).

Abkhazia and South Ossetia were not the only problems that Georgia had. It experiences other issues related to ethnicity. For instance, the Armenians that live in Jevahatya, and the Autonomous Republic of Adzharistan ask for independence (Kantarçı, 2011:234).

Georgia and the Ossetians seem to be the parties in the South Ossetia conflict, but it became multilateral when the USA and Russia intervened. These two countries became opponents as Russia aids the Ossetian – though it rejects that – and the USA aids Georgia. Besides, the Western countries desire to gain more influence in this region via the OSCE and the EU (Yapıcı, 2020).

Turkey could not manage to become effective on the events that took place in the region, which made it obvious that it should reconsider its capacity of geopolitical impact. Additionally, that NATO and the EU were not able to place sanctions against Russia after the war became clear. It is also possible that this attitude of the western countries towards Russia will provide a basis for it to develop military options against Ukraine.

There is a Russian fact in the Eurasian geography and it is a dynamic mentioned in geopolitical analyses that countries can never underestimate. Producing national strategic concepts based on peace and cooperation and acting taking the principles of international law into consideration should constitute the primary method of action. Not having a geopolitical and geostrategic set does not eliminate the option of preference. If these preferences are made parallel to the ones of trans-ocean playmakers, no countries can blame either Turkey or the other actors that they have enmeshed in security dilemma because of what has happened to them.

REFERENCES

- “ABD ve Rusya’nın Güç Gösterisi: Gürcistan Savaşı - Oktay Altın” (2020) Retrieved from <https://www.haksozhaber.net/okul/abd-ve-rusyanin-guc-gosterisi-gurcistan-savasi-5616yy.htm>.
- Eyidoğan, Bimbaşatı Kemal “ABD’İN KAFKASYA’DAKİ PİYONU: GÜRCİSTAN” (2020) Retrieved from <http://kuzeykafkasyacumhuriyeti.org/yazar/bimbasati-kemal-eyidogan/abdinin-kafkasyadaki-piyonu-gurcistan.html>.
- “Erdoğan Acil Önlem İçin Devreye Girdi”, (Sabah 12 Ağustos 2008).
- “Erdoğan Savaş Bölgesinde”, (Sabah 14 Ağustos 2008).
- “Krizde İkinci Perde”, (Sabah 16 Ağustos 2008).
- “Rus-Gürcü savaşı”,(2020) Retrieved from <https://www.dw.com/tr/rus-gürcü-savaşı/a-3549543>.
- “Rusya Gürcistan’a Dava Açtı”, (Sabah 12 Ağustos 2008).
- “Rusya’dan Dünyayı Geren Karar”, (Sabah 27 Ağustos 2008).
- “Türkiye Gürcistan’ın Yaralarını saracak”, (Sabah 15 Ağustos 2008).
- “Ve Soğuk Savaş”, (Sabah 12 Ağustos 2008).
- “Годовщина "революции поз"(2020) Retrieved from <https://www.vesti.ru/doc.html?id=226111>.
- “Медведев подписал соглашение о перемирии с Грузией, вывод войск - с 18 августа” (2020) Retrieved from <https://www.dw.com/ru/медведев-подписал-соглашение-о-перемирии-с-грузией-вывод-войск-с-18-августа/a-3568733>.
- “НАТО призвала Россию отозвать признание Абхазии и Южной Осетии” (2020) Retrieved from <https://tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/6254492>.
- “Пять дней в августе 2008-го: хроника российско-грузинской войны” (2020) Retrieved from <https://www.bbc.com/russian/features-44969691>.
- “Россия признала независимость Южной Осетии и Абхазии. Полный текст выступления Дмитрия Медведева” (2020) Retrieved from <https://www.vesti.ru/doc.html?id=204043&cid=1>.
- “Шеварднадзе (Шеварнадзе) Эдуард Амвросиевич” (2020) Retrieved from <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/188418/>”.
- Aljazeera (2014) “Ülke Profili: Gürcistan”, Retrieved from <http://www.aljazeera.com.tr/ulke-profilu/ulke-profilu-gurcistan>.
- Aslanlı Araz (2013) “Yeni Küresel Mücadelede Kafkasya ve Karabağ Sorunu”, EkoAvrasya Yayınları, Ankara, s.14, Retrieved from <https://ekoavrasya.net/images/upload/attachments/KARABAG.pdf>(Erişim Tarihi: 21.04.2020)
- Editör: İyikan Necati (2011) Orta Asya-Güney Kafkasya Sıcak Gelişmeler, 1991-2010, Hiperlink, İstanbul.
- Gafarlı Orhan (2015) “Avrasya Çıkmazı”, Nobel Yayıncılık, Ankara, 2015.
- Güngör Bayram (2013) “Kafkasya Bölgesinde Uluslararası Aktörlerin Değişmeyen Mücadele Alanı: Gürcistan”, *KTÜ-Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı:6, 2013, s.37-54, s.39, Retrieved from http://www.ktu.edu.tr/dosyalar/sbedergisi_b681d.pdf.
- Has Kerim (2013) “Güney Kafkasya’da Değişen Konjonktür: Moskova-Tiflis Hattında Normalleşme Sancıları”, *USAK*, Analiz No:21 Retrieved from <https://books.google.com.tr/books?id=oNO2AgAAQBAJ&printsec=frontcover&dq=kafkasya&hl=tr&sa=X&ved=0ahUKEwjz9SsgfzoAhUCUBUIHTfZBckQ6AEILzAB#v=onepage&q=kafkasya&f=false>(Erişim Tarihi: 23.04.2020)
- <https://www.haberler.com/ankara-dan-kafkas-ittifaki-teklifi-haberi/>, Erişim tarihi:22.12.2019.

- İkinci Sinan&Schwarz Peter (2008) “Gürcistan çatışması Türkiye’yi ikilemede bıraktı”, Published by the International Committee of the Fourth International (ICFI), Retrieved from <https://www.wsws.org/tr/2008/sep2008/geor-s16.shtml>.
- Kantarıcı Şenol (2011) “Kafkasya’da Etnik Çatışmalar Ekseninde Güney Osetya Sorunu”, Derleyenler: Cavid Veliev, Araz Aslanlı, “*Güney Kafkasya*”, Berikan Yayıncılık, Ankara, İstanbul, 2011.
- Karabulut Bilal (2019) “RUSYA GÜRCİSTAN SAVAŞI (BEŞ GÜN SAVAŞI) VE KAFKASYA’DA DEĞİŞEN DENGELER” KÜRESEL GÜÇ MÜCADELESİNDE AVRASYANIN DEĞİŞEN JEOPOLİTİĞİ, Derleyen: DOÇ. DR. MEHMET SEYFETTİN Retrieved from EROL, https://www.researchgate.net/publication/322069358_RUSYA_GURCISTAN_SAVASI, s. 188.
- Kasım Kamer (2009) “*Soğuk Savaş Sonrası Kafkasya*” USAK Yayınları, Ankara.
- Meydan Vildan (2017) “2008 Rusya-Gürcistan Savaşı’nın Uluslararası Hukukta Kuvvet Kullanma Yasağı Çerçevesinde Analizi”, Retrieved from <http://static.dergipark.org.tr/article-download/292c/cf20/0a8d/5a264990dfe1b.pdf?>.
- Öztürk Ahmet (2009) “THE RUSSIAN-GEORGIAN CRISIS: A LOCAL CONFLICT AND ITS GLOBAL REPERCUSSIONS”, OAKA, Cilt:4, Sayı: 7, ss. 1-27,s. 7, Retrieved from <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423910555.pdf>.
- Öztürk Senem (2013), “Jeopolitiğin Rusya Federasyonu’na Etkilerinin Kuzey Kafkasya-Gürcistan-Güney Osetya Çerçevesinde İncelenmesi”, *Güvenlik Stratejileri* Yıl: 9 Sayı: 17, ss.201-242, s.229, Retrieved from <http://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/84494>.
- Retrieved from <https://www.haberler.com/kafkas-ittifakini-kremlin-onayladi-haberi/>, Erişim Tarihi: 22.12.2019.
- Sapmaz Ahmet (2008) Rusya’nın Transkafkasya Politikası ve Türkiye’nin Etkileri”, İstanbul, Ötügen, 2008, s.328.
- Tellal Erel (2010) “Zümrüdüanka:Rusya Federasyonunun Dış Politikası”, Retrieved from <http://static.dergipark.org.tr/article-download/imported/5000053303/5000050620.pdf?>.
- Üçarol Rifat (2019) Siyasi Tarih, 1914-2014, D&R Yayınları, İstanbul.
- URAL Selçuk & TOKGOZ İrfan (2011) Journal of the Institute of Social Sciences 7-115-135, Retrieved from https://www.academia.edu/39984376/Bagimsizliktan_Kadife_Devrime_Gürcistan_Dış_Politikasında_Türkiyenin_Yeri_1991-2004, Erişim Tarihi:25.04.2020.
- USAK Raporları (2008) NO:08-03, “*Gürcistan-Rusya Krizi Değerlendirme Raporu*”. Retrieved from https://books.google.com.tr/books?id=DKwDH3uNZIYC&pg=PA23&dq=g%C3%BCrcistan&hl=tr&sa=X&ved=0ahUKEwj35OL2n_7oAhU8xMQBHVYYB9YQ6AEILzAB#v=onepage&q=g%C3%BCrcistan&f=false(Erişim Tarihi: 23.04.2020)
- Yanar Savaş(2002) Türk-Rus İlişkilerinde Gizli Güç Kafkasya, İQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul.
- Yapıcı Merve İrem (2020) “KAFKASYA’NIN SORUNLU BÖLGESİ: GÜNEY OSETYA”, Retrieved from <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423910585.pdf>.
- Yılmaz Reha (2010) “Bağımsızlık Sonrası Dönemde Rus-Gürcü İlişkileri ve Kırılma Noktaları”, *Avrasya Etüdleri*, 38/2010-2 (21-42), s.23, Retrieved from <http://static.dergipark.org.tr:8080/article-download/932e/a002/9aaf/imp-JA77CV85AP-0.pdf?>.
- Zatulin Konstantin & Ançabadze Yuri (1998) GÜRCİSTAN-ABHAZYA ANLAŞMAZLIĞI DÜNÜ, BUGÜNÜ, ÇÖZÜM PERSPEKTİFLERİ, çev.Murat Paşsu, Moskova.
- Агеев Валерий (2020) “Гибель Ту-22М3 в Грузии: кто сбил уникальный бомбардировщик?”, Retrieved from <https://www.ridus.ru/news/281705>.

- Арбатов А. & Дворкин В. (2020) ПРОТИВОРАКЕТНАЯ ОБОРОНА:ПРОТИВОСТОЯНИЕ ИЛИ СОТРУДНИЧЕСТВО?, Retrieved from https://carnegieendowment.org/files/PRO_Book_rus20121.pdf.
- Бушуев, Михаил, “Спустя 10 лет: что важно знать о пятидневной войне России и Грузии”(2020) Retrieved from <https://www.dw.com/ru/спустя-10-лет-что-важно-знать-о-пятидневной-войне-россии-и-грузии/a-44985118>.
- Войнаровский Николай Дзись, “Кто такой Саакашвили, и куда пойдет Грузия под его руководством?” (2020) Retrieved from <https://lenta.ru/articles/2004/01/04/prezident/>
- Репортаж Ильи Азара (2020) “Мы ломимся в открытую дверь Зачем Южная Осетия хочет стать частью России”, Retrieved from <https://meduza.io/feature/2015/10/28/my-lomimsya-v-otkrytuuyu-dver>.
- Юрьева Дарья (2020) “Южная Осетия вновь провела референдум о суверенитете республики”, Retrieved from <https://rg.ru/2006/11/13/nezavisimost.html>.

ATATURK'S FOREIGN MINISTER TEVFIK RUSTU ARAS

Furkan Kaya^{1,a}¹*Yeditepe University, History Department, İstanbul, Turkey***Corresponding Author:**E-Mail: kayafurkan@gmail.com*(Received 10th March 2020; accepted 4th June 2020)a: <https://orcid.org/0000-0002-8178-1544>, b: <https://orcid.org/0000-0002-6917-0871>

ABSTRACT. Tevfik Rüştü Aras is one of the most influential statesmen in Turkish political life. Turkey and the world were passing through a very critical period during Aras' ministry. Turkish foreign policy was shaped by Atatürk's perspective that was "Peace at home, Peace in the world" but it was not so easy to implement in world politics. Specifically, Turkey's affair with United Kingdom (UK) was a determining factor in Turkish foreign policy. The inter-war period led to the emergence of fascist and ultra-nationalist movements in Europe. Tevfik Rüştü Aras achieved to nationalize Dardanelles and Bosphorus in favor of the dynamics of balance of power in Europe with The Montreux Straits Convention. Atatürk who was a founder of the Turkish Republic predicted that the new world war would come up in a very short time. Thus, Atatürk and his foreign minister Tevfik Rüştü Aras believed that Turkey could only protect her national security and borders with regional pacts. Furthermore, these regional pacts would have the potential to make progress to avoid a new global war. This study aims to enlighten briefly Aras' foreign ministry period and put important approaches to his policies that can be inspirations for current regional problems. During this study, important newspapers and magazines, as well as archival documents, books, and articles were benefited from.

Keywords: *Ataturk, Tevfik Rustu Aras, Turkish foreign policy, regional pacts, international relations*

INTRODUCTION

The only foreign minister of the founder of Republic of Turkey Mustafa Kemal Atatürk, Dr. Tevfik Rüştü Aras had undoubtedly steered Turkish foreign policy in a fragile period in the history of politics around the world and Europe that was full of political and economic crises. Although he was a medical doctor, he served as the foreign minister from 1924 until Atatürk's death, 1938, due to his close friendship with Atatürk and his trust in him. It was observed that the foreign policy of Turkey was started to be shaped and solidified of new Turkey under the ministry of Dr. Aras.

During his stay in Paris, where one of the important centers of the Committee of Union and Progress was located, Dr. Aras became friends with then influential names such as Doctor Nazım, Hüsrev Sami, Ahmet Rıza and Bahattin Şakir. However, his acquaintance with the politics mainly took place after the effective friendship with Mustafa Kemal, with whom he met during his visit to Izmir to go to Thessaloniki (Tanju, 1987). Dr. Aras, who went to Anatolia during the national struggle, joined the parliament on July 1st, 1920, after Mahmut Bey, the Menteşe deputy, was martyred by the rebels, in the elections held for the first period of the Grand National Assembly (Coker, 1995).

Mustafa Kemal Ataturk attributed great importance to foreign policies as much as domestic affairs during his efforts in establishing the new Republic of Turkey from the ashes of the Ottoman Empire that has gone down in history after six centuries. While

the War of Independence was continuing, the Ottoman Empire approved the sharing of national pact lands among the occupiers with the Sevres Agreement signed with the occupying states on August 10th, 1920, Turkey showed great military success and diplomatic success with the Treaty of Lausanne signed on July 24th, 1923, and received international diplomatic recognition.

The most important word of Atatürk summarizing his foreign policy is "Peace at home, peace in the world". Atatürk, who has aimed at lasting peace since the beginning of the national struggle, has tried to protect it after ensuring the security of the Misak-ı Milli (National Pact) borders and the independence of the country. Believing that the war must only be fought for national independence and home defense, Atatürk marked these important words in February 1923, "War must be mandatory and vital. As long as the life of the nation is not compromised, war is murder." (Ataturk's Discourses and Statements, 1952).

One of the most important factors that determine a country's foreign policy is its geostrategic and geographical location (Kamel, 2014). With the proclamation of the Republic, Turkey has been neighbors with powerful states. In the east, Turkey was neighboring the Soviet Union, Britain with the Iraqi mandate and the island of Cyprus, France with the Syrian mandate, Italy as it mandated the Dodecanese islands and the Kastellorizo. Thus, Turkey became neighbors with the then most powerful countries and began to follow a more realistic foreign policy aware of this responsibility (Esmer & Sander, 2005). The understanding of contemporary diplomacy was adopted in foreign policy principles oriented at full independence, national sovereignty, and modernization. Undoubtedly, the opposite regimes that emerged between the two wars played a major role in this. Turkey aimed to have a voice in international diplomacy both by ensuring national security and by building new alliance systems. The most important examples of this are the Balkan Pact in 1934 and the Sa'dabad Pact founded in 1937. In this way, Turkey will take responsibility for the problems in its geography and make collaborations in its region and the international platforms. This understanding should be considered as one of the most important requirements of Turkish foreign policy.

In the process, where the foreign policy of new Turkey is determined under Atatürk's leadership, Tevfik Rüşti Aras was the person that contributed the most to these policies with successful practices. Deserving the title of "Atatürk's unchanging foreign minister", Aras fulfilled his duty by consulting with Atatürk with the awareness of his heavy responsibilities. The most important one of the proofs of this is him constantly saying in the majority of his speeches that Turkey's foreign policy is built on peace (Sencer, 2006). Aras has almost completely followed Atatürk's recommendations and suggestions for foreign policy. To illustrate this, on his return to Geneva in May 1931, he stated that he would not make any statement to the press members without meeting with İsmet Pasha and Atatürk (Cumhuriyet, 1931). On his return from his visit to Romania on June 9th, 1937, which was another important trip, he stated; "I came from Romania, kissed my chief's hand and reported my compliments. I received his compliments and received his orders. I'm going to Ankara tomorrow evening." (Akşam, 1937)

Tevfik Rüşti Aras has certainly faced various difficulties during his ministry. The most prominent among these are the differences of opinion he had with İsmet İnönü on some issues. Undoubtedly, people were curious about how Atatürk behaved in these situations. Still, Atatürk told Aras after his having become the foreign minister; "I will always help you." (Tanju, 1987). Based on his promise, it can be said that Atatürk preferred Aras. It is noteworthy that among the most important events demonstrating

this, during the preparation phase of the Balkan Pact and the Nyon Conference, is Atatürk's preference for Aras related to tensions between Aras and İsmet Pasha.

As Atatürk's close friend and of course with his personal ability, foresight and diplomacy skills, Tevfik Rüşti Aras successfully represented Turkey at international meetings and diplomatic negotiations and signed several international agreements that were influential worldwide. Aras, while striving for world peace, also having worked with self-devotion through the understanding that "Countries do not have eternal hospitality and hostility, but have eternal interests," which is the most accurate and unchanging base of interstate relations, has managed to leave a permanent foreign policy heritage in the Turkish foreign policy and political history.

Foreign Policy Developments in Tevfik Rüşti Aras Period

Turkish-British Relations and the Mosul Question

Mosul has been one of the most fundamental issues of the Republic of Turkey since its declaration. Within the area of approximately 90 thousand km² of Mosul province, there are Süleymaniye, Mosul, and Kirkuk banners. Mosul is ancient geography, where the Turkmen population lived in the Ottoman borders and has had a historical and cultural connection ever since the existence of the Turks (Yalçın, 2000). With the industrial revolution and the discovery of petroleum in the 19th century, the strategic importance of the region has greatly increased. With the Sykes-Picot Agreement signed in 1916, which was one of the most important secret agreements involving the sharing of Ottoman lands during the First World War, the petrol regions, including Mosul, were planned to be shared among the imperialist countries.

Before and during the Treaty of Lausanne, the interest of the great powers in the region was about owning or controlling energy resources. For the Lausanne Conference in Istanbul, Turkey wanted to save the Straits area and Mosul from foreign invasion. Mosul was of great importance for Turkey, but the status of the Straits was even more so. Thus, the following provision could be found in the matter of definitive instructions to be from Turkey in talks about Mosul: "Iraq border: Sulaimaniya, Kirkuk, and Mosul districts will be requested if another situation occurs at the conference, instructions will be requested from the government." (Şimşir, 2005) The Treaty of Lausanne is an international text that has reached the Misak-ı Milli (national pact) goal, except for the Mosul issue and a few exceptions. With this document, which is the founding treaty of Turkey, Turkey has become a part of international law and gained the sovereign, independent state status. Turkey has now gained the security it has desired, as it had, to some degree, given up its regional interest centers (Hale, 2003).

At the Lausanne Conference, the Mosul Problem could not be resolved. Turkey-Iraq border, which could literally not be drawn, the UK and Turkey have decided to settle the issue among them. Should the two states could not agree, a consensus was reached to bring the issue to the League of Nations. Thus, the Mosul Question that could not be settled in Lausanne was transferred to the new Republic of Turkey (Şimşir, 2005).

Before the matter was raised to the LN, the Haliç Conference was held on May 19th, 1924 at the request of England (Uçarol, 1979). During the talks, the Turkish delegation was chaired by the President of the Grand National Assembly and Istanbul deputy Fethi Okyar, and the British delegation was chaired by the Iraqi High Commissioner Sir Percy Cox. Opinions similar to the ones defended in Lausanne were put forth in this meeting also; Fethi Bey stated in these words the need for Mosul to not be separated

from Turkey in regard to geographical and racial standpoint (Republic of Turkey Ministry of Foreign Affairs, 1974):

"Turks and Kurds are two brothers who united their political fortunes forever. They have constituted a Republic and through the ideal of parity, they benefit from the same rule of law and religion via the same politics and concessions."

The Mosul question in the League of Nations (LN) began to be discussed on September 20th, 1924. In the opinion of Turkey, plebiscites should have been made in Mosul. But England regarded the issue to only be about the determination of the borderline between Iraq and Turkey. Fethi Bey said: "It is the irrevocable denial that every border issue is a promise of land" regarding this approach by England (Erim, 1946). The League of Nations, which was already under the control of the United Kingdom, has decided on the Mosul issue to keep the status quo. According to this; 1- Mosul will be considered part of Iraq and will be kept under the British mandate for 25 years, 2- The borderline between Turkey and Iraq will be determined as the one that was set in Brussels (Walters, 1986). According to the opinion of the commission established within the League of Nations about Mosul, LN decided to establish a three-person committee consisting of neutral states in line with the opinion of England. This commission consisted of Hungarian Count Teleki, Belgian Colonel Poulis, and Swiss A. Wirsén. Meanwhile, as the British were trying to acquire new lands, border conflicts were seen in the north. Therefore, on October 29th, 1925, the British drew a line from a place separating Mosul from Hakkari and called this line the "Brussels Line" (Kılıç, 2008). The British representatives, on the other hand, have claimed rights over the Hakkari province, putting forward their previous claims to ensure that the Mosul province remains within the borders of Iraq after sitting around the conference table, let alone accept the Turkish view. British representatives paid special attention to the situation of the Christian Assyrians in Mosul province, so they made excessive claims on country affairs (Edmonds, 1957).

This decision reached by the League of Nations was not due to the justification of the theses put forward by Iraq or England. The influence of England on the League of Nations caused the organization's bias on the political side and tried to get back at Turkey for not defeating it on the battlefields via diplomatic threats and pressure.

Tevfik Rüşti Aras has made important contributions to the issue of Mosul. Aras, while discussing the commission report on Mosul in Geneva, stated that Mosul was not a part of Iraq and stressed that under no circumstances Turkey would give up its rights over Mosul. Moreover, Aras stated that Turkish, Kurdish and Sunni Arabs living in this geography had similar characteristics in terms of customs, traditions, and beliefs, that Britain wanted all of Mosul in the 1923 Lausanne Conference, and that the British had no distinct goal as seen in the 1924 Haliç Conference, where the British wanted to seize the Hakkari province (Menemencioglu, 1935). The recommendations of the Commission caused violent reactions and objections from both Turkish people and Turkish representatives in Geneva to be voiced. Aras, who came to Geneva instead of Fethi, stated that LN can only decide within the limits drawn by the pact of the League. As a matter of fact, such situations were pointed out in Articles 24, 48, and 107 of the Treaty of Lausanne (Gönlübol & Sar, 1997). In addition, Tefvik Rüşti Bey argued that the Parliament could not decide to bind the parties on this issue without the positive votes of the states that are parties to the dispute.

Although it was within the boundaries of the National Pact, Turkey has not attempted to get Mosul back forcefully after the decision of the LN Assembly. Turkey exhausted after the war embarked on a revolution and development movement. A new war could stagnate this effort in Turkey indefinitely. For these reasons, the Turkish

government has taken the negotiations with the UK and Iraq based on the decision of the League (Gönlübol & Sar, 1997). Foreign Minister Tevfik Rüşti Aras said in his speech on June 7th, 1926 on the occasion of the ratification of the treaty (Esmer, 1953):

“Thanks to the struggle of our nation sustained through the overwhelming perseverance left behind by the fallen state for our generation, the interest of our national revolution was to come to the point of being ready for a state of affairs with a great deal, in order to achieve the victory as soon as possible and not to put an end to peace at the end of the day. According to the most important axis of the Turkish Republic mainly representing the strength, is to work as a system and hit civil milestones, we endured sacrifices in the name of the peace at home and peace in the world as well as the independence and well-being of Iraq, and in this plot of land issue that remained unchanged to normalize our relations with the Great Britain Empire. ”

Turkish-Soviet Relations

During Tevfik Rüşti Aras's foreign ministry, relations between the Soviet Union (USSR) and Turkey were developing. Undoubtedly, with the fall of Tsarist Russia after the Bolshevik Revolution in October 1917 and the establishment of the Soviet Union, Bolshevik's support to the Turkish War of Independence had played a vital part. Especially after 1923, it is seen that Turkish-Soviet relations in the solution of the problems left from Lausanne have developed under the influence of the behavior of Western countries towards the country.

In the Mosul question, the biggest of the disputed issues left behind from Lausanne, the attitude of LN brought Turkey closer to its powerful neighbor USSR. The stance of LN on the Mosul question and the insecure policies of western countries led the two states to sign the "Non-aggression and Neutrality Treaty" on December 17th, 1925. In this pact signed between Foreign Minister Aras and Soviet foreign minister Chicherin, in summary, if one of the signatory parties is attacked, the other signatory country will maintain its neutrality, neither party will attack each other, they will not participate in hostile action against one of the signatory countries with other states, and this treaty, which has been signed for three years, will be extended for one year six months before the end of this period, as long as it is not annulled by one of the parties (Ülman, 1969).

In this period, the Soviet Union considered LN as a tool for aggression against itself by other major countries. Thus, it was against Turkey entering into the LN, just as the Soviet Union did not enter. According to the British, it could protect itself against Italy and Greece, so long as Turkey entered the LN. In addition, Britain made economic sanction decisions and used it as a means of repression in order to move Turkey away from Moscow (Fischer, 1951). Aras went to Odessa in November 1926 to meet Chicherin. It is seen that these meetings focused on three main points. The first is the signing of a trade agreement, the second is the issue of entering LN, and last but most importantly, the ongoing Italian threat over Turkey. Foreign Minister Aras stated that Chicherin had given him a letter to be sent to Atatürk when he left Odessa. In this letter, it is stated that the Soviets would not take any action to jeopardize Turkey's interests in the Balkans. They then officially announced that if Turkey is not given permanent membership in LN, they would not enter the institution (TBMM, 1931).

On March 11th, 1927, the USSR and Turkey have signed a Treaty of Commerce and Navigation in Ankara. With this agreement, commercial relations started to develop between the two countries, and commercial representations were made diplomatic (Gürün, 1991). Balance of power policy, which is one of the most defining features of international relations, has been one of the main factors that determine Turkish-Soviet relations. With the signing of another Kellogg-Briand Pact that prohibits war, Turkey

and USSR joined the pact. On April 1st, 1929, Turkey joined the Litvinov protocol, which was signed on February 9th, 1929 to quickly adopt this pact in other Eastern European countries (Uçarol, 1979).

Tevfik Rüşti Aras used the saying "our great neighbor and our friend" only for the USSR. The reason for this was explained by the fact that the first envoy came from Soviet Russia to Ankara to visit The Founding Assembly and to protect the interests and security of the two countries (Aras, 1968).

1929 Depression is one of the deepest economic crises in the history of the world and it has been felt violently almost worldwide, of course, the new Turkey was also relatively affected. After the crisis, Turkey gave up on the liberal economic model it applied and turned towards the statism. In order to implement this, the First Five Year Development Plan was prepared in 1932 with the support of Soviet consultants and it was put into effect in 1934 (Boratav, 1995). In the same year, foreign minister Aras and Prime Minister İsmet İnönü went to Moscow to return the compliment of the Soviet Foreign Minister Chicheron's prior visit, and during this visit, an 8 million dollar loan agreement was signed for industrial goods and machinery imports (Aslan, 1976).

The biggest reason for the development of economic dialogue is the developing dynamics of the Turkish-Soviet political relations during the Atatürk period, the foreign policy priorities of the Soviets as well as Turkey's preferences in economic policy (Özder, 2017).

Although the relations between Turkey and the USSR showed a rising chart since the War of Independence, the Ankara government acted cautiously with its relations with Moscow. The biggest reason for this is Russia's ongoing communist propaganda. While Turkey wanted to strengthen its place in the new world order after the Lausanne Treaty, it closely followed up on communist activities. The Moscow administration, however, dissatisfied with Turkey's prudent approach to communism stated that this is an integral part of the Turkish-Soviet friendship (Armaoğlu, 2015).

Important developments were seen to be experienced in the relations between Turkey and the USSR in the period when the Second World War was approaching. In the speech made by Mussolini at the Fascist Congress in 1934, he stated that Italy's national interests lied in Asia and Africa. With the preparations made by the Italians on the 12 Islands, this threat increased anxiety in Yugoslavia, Albania, and Turkey. Therefore, Turkey wanted to make an aid agreement with Russia and France against Italy in 1935. But France was reluctant to make an agreement in order not to offend Italy (Gürün, 1983).

Upon this, Tefik Rüşti Aras met with the Russian Ambassador Karahan in Ankara and made it clear to him to sign an agreement to put Italy, Germany, and Poland in foresight in the same way. Turkey's Ambassador to Moscow, Zekai Apaydın, explicitly explained the benefits of a general agreement to Russia, to the Deputy Minister of Foreign Affairs of Russia, to Krestinski as such: "I do not think that Turkey's effective help against the possibility of an attack by Germany or Poland on the Soviets will be insignificant, besides, you know how much Turkey's holding the Straits would impact various phases that such a war can cause." (Gürün, 1983)

As the world political balances started to change rapidly, it caused Turkey to take new steps on the Straits issue. By Turkey presenting the threat of the Italian leader Mussolini, they successfully organized a conference in Montreux as a result of the successful implementation of the "balance policy". The views of the Turkish-Soviet views on the straits were similar before the conference, but the emergence of new demands by the side Soviets during the conference soured the relations. The conference concluded on July 20th, 1936, with the acceptance of the most requests by the USSR

(Montreux Straits Conferene Minutes Documents, 1976). Although Turkey and the USSR came together to establish a new peace pact after the Montreux Conference, it was not possible for different reasons. Turkey and USSR also attended and signed the Nyon Conference, which was concluded with the agreement signed on September 14th, 1937 for Mediterranean security (Benhur, 2004). On July 31st, 1937, the Foreign Minister Tevfik Rüşti Aras and Minister of Internal Affairs Şükrü Kaya visited Moscow, when the Turkish-Russian friendship was strengthened by bilateral and multilateral treaties and the two states united on the principle of world peace being indivisible and shared security, a joint statement was signed on July 16th, 1937 (Bilge, 1992).

It is observed that the relations with the USSR were attentive during the ministry of Tevfik Rüşti Aras. In the context of the friendship agreement signed in 1925, he reassured Russia and guaranteed that there would be no policy against the USSR. Undoubtedly, Aras's sympathy for the USSR and the continuation of Turkish-Russian friendship has a great share in the context of his personal diplomacy approach.

Turkey's Entry into the League of Nations

Upon Ataturk's directive, Turkey wished to enter by being invited by the association, and not by applying to LN. With the proposal of the Spanish representative and the support of the Greek representative, a draft resolution foreseeing Turkey's invitation to the Organization was adopted. Upon notification of this invitation to Turkey, the Turkish Grand National Assembly (TGNA) took an aggregate decision on July 9th, 1932 that accepted the invitation. On the same day, Foreign Minister Aras informed the decision of the TGNA in his letter to the Secretary-General of LN. The text of this letter was as follows (Ülman, 1969):

"In aggregate response to your invitation, I take great honor in declaring that the Republic of Turkey is ready to become a member of the League of Nations and that including the agreements made with non-member states, commitments undertaken by the Republic of Turkey with the agreements signed until today will not bear any inconsistencies with the duty as a member of the League of Nations. I hereby point out that all this agreement, which was signed before the acceptance of Turkey, was signed in the spirit of Paris pact, which the majority of the League of Nations members signed in the same direction. While making this declaration, I would also like to add that Turkey is under a special circumstance due to the military affairs stemming from the contract signed in Lausanne on July 24th, 1923."

Turkey's entry into the LN may be among the most important events during Aras's foreign ministry. The order after the First World War failed to establish "permanent peace" and the seeds of the Second World War began to be sown quickly.¹ Turkey mostly dealt with its own internal problems until this period and was not in any alliance in Europe, busy with some of the problems left from Lausanne.

The founding purpose of the League of Nations was to establish international cooperation and maintain peace permanently after the First World War. The founders were the states that won the war, and the stability of the new international order determined by the Versailles Agreement was aimed as a direct result of the war. Turkey, however, was not included in the LN because it was among the defeated states, but the

¹ From the work titled "Perpetual Peace" written by the famous Political Scientist and philosopher Immanuel Kant in order not to allow another great war in international relations.

states that were defeated in the war started to be accepted due to the changing conditions (Sencer, 2006).

The extraordinary meeting held at the General Assembly of the League of Nations to invite Turkey to become a member of the community took place on July 18th, 1932 under the chairmanship of Belgian Paul Hymans. The positive opinions of the delegates in this meeting about Turkey drew attention. For example, the Greek delegate said: "The new Turkey did not refuse to attend either the disarmament conference or the general disarmament conference, it sincerely showed the desire to work for peace on every step of the way, and thus deserved the honor of being recognized and admitted to the ranks of the nations working together for peace. The Ankara government calmed the centuries-old hatred and animosity between Turkey and Greece, and replaced hostility with hospitality between the two countries, thereby contributing to peace in the Balkans. Until a few years ago, if Turkey and Greece were said to walk hand in hand towards a common goal, this would be interpreted as a dream-like statement even more so than the vision of a Prophet." After the Italian delegate praised the relations between Turkey and Italy, Scialoja stated; "Lack of Turkey's membership in the community was a lack of European political interests, we as Italy look forward to seeing the development and strengthening of the young Mediterranean state born under the light of Atatürk." French Prime Minister Edouard Herriot was at a meeting with the French delegate Paul-Boncour. Boncour stated: "Turkey, which is between Europe and Asia and is a very old country, being accepted into the LN is a symbol of its universality and Turkey's oldest friend is France in Europe." The English delegate Lord Londonderry declared that: "The British government believed that Turkey was an element of peace and stability and that its participation in the league was crucial not only for the importance of the geographical situation but also because of the clever policy it was pursuing under Atatürk's rule" (Akşin, 2019).

Upon this call of the General Assembly, Foreign Minister Aras gave the following response to the Secretary-General (League of Nations, 1932):

"In aggregate response to your invitation, I take great honor in declaring that the Republic of Turkey is ready to become a member of the League of Nations and that including the agreements made with non-member states, debts undertaken by the Republic of Turkey with the agreements signed until today will not be redeemable with the duties as a member of the League of Nations."

It is observed that after 1930, the possibility of membership increased even more, as the conditions desired by Turkey gradually developed. However, hesitations of Turkey about LN were ongoing, albeit partially. Speaking at the budget negotiations held in the Turkish Grand National Assembly on July 15th, 1931, Aras spoke as follows (TBMM, 1931):

"The idea of the League of Nations is one very much liked by the Republic of Turkey and the Turkish revolution. We can say that it is our own opinion. There is also an institution for applying that idea. My talking separately about the idea and the institution is to mark the distance between practice and theology. Otherwise, we act very affectionately and amicably towards this establishment and we participate in everything it attempts to do. We work together at many points, in the same atmosphere, within a neighborhood. Why did we not enter, when the situation was so?"

In the statement he made afterward on why Turkey had not entered LN, Aras went on to say that not every state member of the organization was included in the assembly of the organization, that Turkey was not invited as a permanent member, that there were permanent, semi-permanent and temporary members. In summary, Aras appears to have expressed at every chance he had that Turkey would only become a member of

the organization if it was admitted to LN as permanent members. However, the main point to be considered here is why does Tevfik Rüşti Aras set a permanent membership requirement, even when knew the “big states” would be accepted only as a permanent member of LN? The most reasonable answer to this is that Turkey did not want to enter LN as of 1931. Since Turkey extended the term of the Friendship and Neutrality Agreement on December 17th, 1929, which was signed with the Soviet Union in 1925. This agreement included the term that if one of the parties entered into political agreements concerning their neighbors, the other would need to get their approval (Alantar, 2004).

Mustafa Kemal Pasha believed that Turkey could become a member if it was invited, not by applying to the League of Nations. During the meeting of Spain at the LN General Assembly to discuss the Sino-Japanese conflict on July 6th, 1932, the draft resolution, which envisaged Turkey's invitation to the agency, was adopted. Turkey decided to accept the invitation via the Turkish Grand National Assembly on July 9th, 1932, and notified it to the General Secretariat of LN. LN organized a private session; Turkey was adopted unanimously by the association on July 18th, 1932 (Milliyet, 1932).

Symptoms of Atatürk diplomacy with Turkey's becoming a member of the League of Nations have been as follows (Akşin, 2019):

- 1- Turkey, which had strong ties with Russia, left it to join LN. This is a new proof that Atatürk knew how to act in the way required by national interests, and that Turkey and its foreign policy are completely detached from each other, not being affected by anyone on the path that he calls national policy.
- 2- Our government did not hesitate to withhold from Russia and in a note sent to the Russian embassy in Ankara, Turkey stated the importance it attributed to the Turkish-Soviet friendship and it argued that reservation records put forth by the Turkish Government were noted to be of a quality to satisfy Russia.

Turkey's leadership in the two Regional Integration; Balkan Pact and Sa'dabad Pact

Balkan Pact

The Balkan Pact is one of the most vital integration projects that Atatürk attached importance to between the two wars. Turkey aimed at maintaining relationships based on stability and peace with the Balkan states since the 1930s. The most powerful advocate of the union to be established in the Balkans, Atatürk's statements that were made at a meeting between the Balkans are of great importance: “Let's not forget that the ancestors of the Balkan nations were relatives of each other. These nations have lived together for centuries. We should accept the Balkan Union as a natural result of its historical development.” (Anadolu Agency Bultenin, 1933) Turkey, which adheres to the National Pact Principles, did not demand any land on the Balkan countries outside its borders and acted towards the protection of the status quo agreed in Lausanne.

In this period, which is in the process of the foreign ministry of Tevfik Rüşti Aras, it was observed that Aras agreed with Atatürk about the union planned to occur in the Balkans. The foundations toward great cooperation with the Balkan states were taken through bilateral agreements, and with the Balkan Pact signed in 1934, an important step was taken to ensure permanent peace in the region. The infrastructure of the Balkan

Pact was prepared with Balkan Conferences in Athens, Istanbul, Bucharest, and Thessaloniki with bilateral agreement (Karner & Howard, 1932). It was signed in Athens on February 9th, 1934 by Romania, Turkey, Yugoslavia, and Greece (Kelkitli, 2017). Thus, the four signatory states stated their determination to maintain the stability in the Balkans. It can be said that this regional pact was essentially made against Bulgaria, which is seeking revisionist goals, and its supporter Italy.

After the signing of the Balkan Treaty, having made an important speech at the dinner given by the Greek government, Tevfik Rüşti Aras repeated Turkey's principle of "peace at home, peace in the world" and emphasized that as a generation, who had seen war, peace must be maintained under all circumstances. Aras added that the Balkan Pact is an important alliance to serve this purpose and believes that it will fulfill its responsibilities in this way with its signatory states (Vakit, 1934).

The Balkan Pact, which was Europe's first regional security alliance, came to the fore with Atatürk's personal dedication and efforts. However, the failure of LN to implement a common security system across Europe and Britain and France pursuing an unnecessary "soothing" policy against aggressive Germany and Italy caused Balkan states to sympathize with these countries. At the Belgrade Conference held on May 4-6th 1936, the end of the Balkan Pact was beginning to come. The Balkan Pact was disappointing for Belgrade, as securing the Albanian borders was taken out of the scope of the pact, even though Romania and Yugoslavia opposed it with the proposal of Greece and the backing of Turkey (Stavrianos, 1944). In January 1937, Bulgaria and Yugoslavia signed "friendship and eternal peace" and "non-aggression and impartiality" agreements with Italy in March 1937, both of which brought an end to the Balkan Pact. Although Turkey has exerted great effort to keep things afloat, it all came down due to the approach of member countries.

Sa'dabad Pact

Another important regional peace project, established under the leadership of Turkey in the interwar period, is the Sa'dabad Pact. As it is known, Turkey wanted to establish lasting good neighborly relations between the Balkan countries in the West and Iran, Afghanistan, and the Arab states in the east since the late 1920s. In this regard, Tevfik Rüşti Aras, as the Minister of Foreign Affairs, initiated a multi-faceted active foreign policy approach to increase Turkey's influence on the Middle East countries (Aras, 1968).

The Italian threat that started in the Eastern Mediterranean after the invasion of Abyssinia began the rapprochement between Turkey and England and directed Turkey to cooperate with the Middle Eastern countries. During this period, the Middle Eastern states, especially Afghanistan, Iraq, and Iran, were disturbed by the British and USSR influence on the region (Bilgin, 2016). Therefore, Turkey and regional countries have decided to follow a balanced policy in regard to these two imperial powers. Another benefit of this union was that the four regional states would strengthen their hands internationally by solving the problems between themselves, and then forming a regional alliance (Shmuelevitz, 1988). The most important reason for Sa'dabad Pact's main establishment is the solution of bilateral border problems rather than the perception of foreign threats, and the pursuit of cooperation in the context of regional security (Soysal, 1999).

Another important reason for Turkey, Iran, and Iraq being in the pursuit of regional cooperation was the perception of the Kurdish issue as a threat by the three states. This problem was seen as both internal and external problems of the countries. The fact that the number of Kurdish groups was high in these countries was sometimes a problem

due to the Kurdish rebels, who fled from one of the states, taking refuge in another neighboring country. During this period, Turkey, Iran, and Iraq frequently encountered the revolts of Kurdish groups in the process of determining their borders strictly in the nation-building process and in determining their national identity. It is seen that the three important states of the region wanted to get closer to each other for finding the solution to this problem (Palabiyık, 2010). This is one of the reasons that accelerated the establishment of the Sa'dabad Pact.

In this regard, another important manifestation of Atatürk's and Aras's understanding of collective peace and security; in the Sa'dabad Palace in Tehran on July 8th, 1937, Turkey, Iraq, Afghanistan, Iran signed the Sa'dabad Pact (Pavlyuk, 1999). The agreement was signed for five years, accordingly, they have committed that they will not follow policies aggressive to each other, that they will pursue a policy to develop friendly relations between the parties, adhere to LN, respect national borders, and support each other in matters of common interest (Armaoğlu, 2010).

Russia and Britain closely followed the process of forming the Sa'dabad Pact. Turkey's Foreign Minister Tevfik Rüşti Aras said in a speech he made (Umar, 2010): "This enormous work that came into being with the consent and even help of our friend Soviet Russian, who helped make West Asia into a common brother's homeland and our friend England." This means that Russia and Britain were informed during the process of the pact. The main demand of Turkey was the participation of other Arab states in the pact as well as Iraq. Again, Foreign Minister Aras said in an interview (Akşin, 2019): "The inclusion of neighboring friend Iraq in this pact will be a new bridge between the states that signed the pact and the Arab states." His saying this shows that this formation aims to bring peace and prosperity to the region by spreading across the geography.

Montreux Convention Regarding the Regime of the Straits

One of the most vital foreign policy issues of Atatürk and foreign minister Tevfik Rüşti Aras was the status issue of the Straits. The Lausanne Straits Convention included in the Lausanne Agreement posed a threat to the security of Turkey. In the process of approaching the Second World War, he wanted the straits to be in full control in terms of Turkey's national security and in the new international order of the war process as well as afterward.

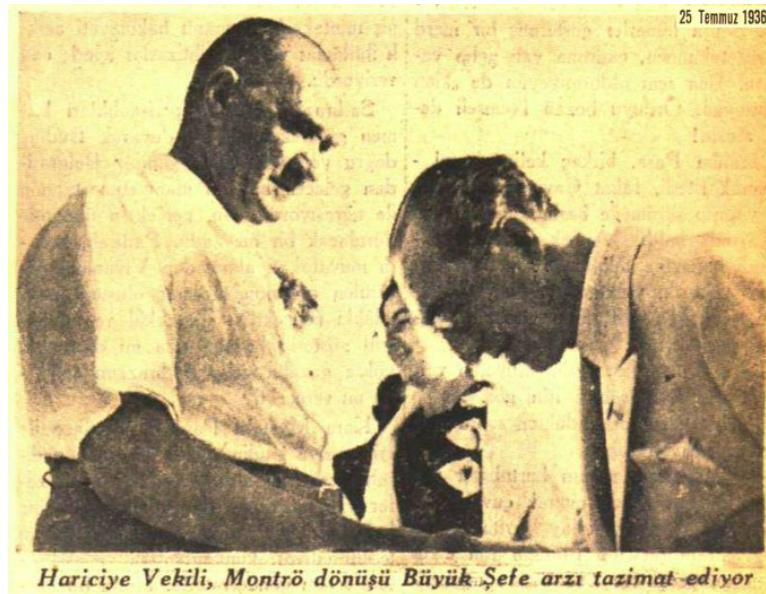
Due to its geostrategic importance, the straits have been an important waterway in history, which the great powers of the era wanted to control. This also appears to have brought about an understanding that increased the geopolitical importance of the straits. The Ottoman Empire and the Republic of Turkey were able to use the strategic importance of the straits in the balance of power worldwide. Therefore, it has managed to influence the regional policies of the great powers (Uzun, 2017).

Against all the different projects and arrangements designed on the management and control of the Straits, the Lausanne Peace Treaty was the last dispute that was set up until the Montreux Convention was signed in 1936. Accordingly, the passage of foreign ships through the straits was arranged according to the principles set by Misak-ı Milli (National Pact). Furthermore, the disarmament of the Straits posed a threat to the security of Turkey. The fact that the straits would be controlled by the international commission and its security would be provided by LN, show it has been an agreement that limits Turkey's sovereignty and contradicts the understanding of independence (Soysal, 1983). As a result, LN could not meet Turkey's security concerns over the Straits Commission. Moreover, the failure of disarmament negotiations in Europe

rendered LN disreputable in the eyes of Turkey. The most concrete example of this is the armament of Italy, Germany, and the USSR as of 1933. Italy started attacking Abyssinia and Japan started attacking Manchuria. On the other hand, Germany entered the Rhine region, which was banned from the deployment of the soldiers by the Versailles Agreement signed at the end of the First World War and LN was unable to prevent this. Efforts of Hitler's Germany and Mussolini's Italy to achieve military superiority in the Middle East and the Mediterranean have brought Turkey and England, because of the common threat perception, that were previously in diplomatic wars to each other in Lausanne. On 11 April 1936, Turkey and Britain sent a diplomatic note to the states that are parties to the Lausanne Straits Convention (Caşın, 2017).

At the MC General Assembly held in September 1935, Turkey emphasized that disarmament of the Straits would weaken Turkey, but it could not achieve a concrete result. Later, in various meetings, Turkey managed to create a positive atmosphere in bringing acceptance toward their own interests. Surely, Turkey preferred peace-based diplomatic paths rather than fulfilling the demands of other states with force (Canca, 2012). Turkey has not renounced its determined attitude in this process. By 1936, the possibility of war was clearer, benefiting from these conditions, Turkey sent a diplomatic note to the states that signed the Lausanne Convention on the Straits on April 11th, 1936 and demanded renegotiation of the provisions on the straits (Tekeli & İlkin, 2013). Apart from Italy, Turkey's proposal was received positively by the USSR, Bulgaria, Greece, Yugoslavia, Romania, France, and the UK, considering the changing international conditions.

In this process, Atatürk was asked a question by an American journalist: "Do you see a big war threat in the near future?" His answer to this question is quite interesting (Anadolu Agency, Bulletin, 1935): "It is not right to talk about the near future. Because now there is the threat of warfare. Today, Europe's situation has worsened compared to a few months ago. Because the overall situation has completely changed since the Treaty of Lausanne of the Straits, Turkey is rightly obliged to request arbitration. "According to Atatürk, if the Straits were not allowed for arbitration, serious security holes and dangers would occur in the south and west of Turkey (Akşin, 1991).

Tevfik Rüstü Aras greet Atatürk for the return of the Montreux agreement
July 25, 1936

The conference Turkey desired convened Montreux, Switzerland on June 22nd, 1936 to discuss these matters. The Montreux Convention was signed on July 20th, 1936 as a result of negotiations for about a month. Following the signature, Turkish Foreign Minister Tevfik Rüşti Aras made a speech and underlined the importance of Turkey's solution of the issues through peaceful means and negotiation, and said that Turkey's stance set a good example to the world and that it was proven by Turkey that it was possible to overcome problems once thought to be difficult (Akşam, 1936). Aras stated in his speech at the Turkish Grand National Assembly on July 31st, 1936: "There should be no doubt that we will apply every article of the Montreux Convention without exception for all states, regardless of contracting parties." By declaring this, he laid down the determination of Turkey on the realization of the convention (TBMM, 1936).

Pursuant to the Montreux Convention, Turkish domination over the Turkish straits was established. In addition, one of the important problems left over from the Lausanne conference, the Bosphorus issue was resolved thanks to Tevfik Rüşti Aras working overtime. Thus, Aras added a new one to its successful foreign policy studies and has taken its place in history as one of the architects of the Montreux Convention, which today ensures that the straits, which are of great importance for Turkey's national security and national interests, are under the control of the country.

CONCLUSION

Tevfik Rüşti Aras, who served as the only foreign minister of Atatürk until his death, successfully managed Turkish foreign policy during a period, when the world was rapidly being dragged towards the Second World War, which would result in new and greater destruction. Undoubtedly, the harmony between Aras and Atatürk's understanding of diplomacy is great. Just like Atatürk, Aras also believed that Turkey should lead regional integration projects, and thus, it would be possible to establish regional peace with pacts to be established and then to establish global peace that would not allow for another world war. For this purpose, Turkey aimed to cooperate with multi-dimensional foreign policy via the Balkan Pact with the Balkan countries via the Sa'dabad Pact with the Middle East countries. Of course, the powers who wanted to destroy the Misak-ı Milli (National Pact) map of Turkey have carried out a very strong pressure policy to prevent Turkey from leading such two big pacts and becoming a regional power. Eventually, however, the pacts did not last long and there were no obstacles to World War II. The most important agreement signed by Turkey after Lausanne is without a doubt the Montreux Convention. The Turkish straits, perhaps the most strategic waterways in the world, were not wanted to be left to Turkish domination by the occupying states. However, due to Atatürk's diplomatic mastery and Aras's flawless implementation of his policies, Turkey has successfully implemented its policy of balance of power under pre-war conditions and managed to have the parties sit at the negotiating table again; the straits became a completely independent and sovereign state under Turkish domination. Turkish Foreign Minister Tevfik Rüşti Aras is a Turkish statesman, who has been able to apply soft power, balance policy and diplomacy in the best way possible while adhering to Atatürk's principle of "Peace at Home, Peace in the World" during his term.

REFERENCES

- Akşam, 21 July 1936
Akşam, 9 June 1937.
Anadolu Agency Bulletin, 6/11/1933
Anadolu Agency Bulletin, 11 July 1935.
Akşin, A. (1991). Atatürk's Foreign Policy Principles and Diplomacy, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, p. 287
Akşin, A. (2019). Atatürk's Foreign Policy Principles and Diplomacy, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, p. 173.
Alantar, Ö. Z. (2004). "The Period of the League of Nations in Turkish Foreign Policy", Analysis of Turkish Foreign Policy, Istanbul, Der Yayınları, p. 116.
Alsan, C. (1976). Brotherhood of Turkish-Soviet Peoples - A Brief History of Turkish Soviet Relations- Istanbul, Sorun Yayınları, p. 46.
Aras, T. R. (1968). Görüşlerim, Semih Lütfü Erciyas Kitabevi, p. 21.
Armaoğlu, F. (2010). 20. Yüzyıl Siyasi Tarihi, (Vol 1-2: 1914 1995), Istanbul, Alkım Yayınevi, pp.329-330.
Ataturk's Discourses and Statements, (1952), Volume: II, Turkish Revolution History Institute Publications, p. 124.
Benhur, Ç. (2004). Turkish-Soviet Relations in the Stalin Period, Selcuk University Journal of Turkic Studies, Issue: 15, p. 329.
Bilge, S. (1992). Power neighborhood, Ankara, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, p. 128.
Bilgin, M. S. (2016). Turkey's Middle East Policy in the Interwar Period, Academic Review, Volume 9, Number 18, p. 39.
Boratav, K. (1995). Statism and the Kemalist Economic Policies, Statism in Turkey (Eds: Nevin Coşar), Istanbul, Bağlam Yayınları, p. 126.
Canca, H. S. (2012, May). Turkish Straits in International Law, First Edition, Ankara, Seçkin Yayınevi, p. 77
Caşın, M. H. (2017). Montreux's Past and Future in Military and Strategic Perspective, International Law and International Private Law Bulletin, Istanbul University Faculty of Law International Law and International Relations Research and Application Center, Vol: 37, No: 1, p.72
Çoker, F. (1995) Turkish Parliament History, National Struggle and TGNA I Period 1919-1923, III. Volume, Ankara, Turhan Kitabevi, p. 762.
Cumhuriyet, 30 May 1931.
Edmonds, C. J. (1957). Kurds, Turks and Arabs, London: Oxford University Press, p. 186-187
Erim, N. (1946). International Permanent Court of Justice and Turkey, Mosul Question, Ankara School of Law Journal, Vol. 3, p. 332.
Esmer, A. Ş. (1953). Political History 1919-1939, Ankara, p. 197.
Esmer, A. Ş. and Sander O. (1969) "Turkish Foreign Policy with Events (1919-1965), Ankara University Faculty of Political Sciences Publications, Sevinç Press, Ankara, p. 63.
Fischer, L. (1951). "The Soviets in World Affairs: 1919-1929," Princeton Univ Press, New Jersey, p. 612-613.
First Ten Years of the Republic and Balkan Pact (1923 - 1934). (1974) Republic of Turkey Ministry of Foreign Affairs, General Directorate of Research and Political Planning, p. 82.
From the League of Nations Minutes of 18 July 1932.
Gönlübol M. and Sar, C. (1997). Atatürk and Turkey's Foreign Policy (1919-1938), Atatürk Culture, Language and History Higher Institution Atatürk Research Center, Ankara, p.69.
Gürün, K. (1991). Türk-Sovyet İlişkileri, TTK Yayınları, Ankara, s.117.
Gürün, K. (1983). Foreign Relations and Turkish Policy: From 1939 to Today, Ankara University Faculty of Political Sciences, Ankara, pp. 48-49.
Hale, W. (2003) Turkish Foreign Policy 1774-2000, Istanbul: Mozaik Yayınları, p. 48

- Kamel, A. (2014) Turkish Foreign Policy and Diplomacy since 1923, İnkılap Kitabevi, İstanbul, p. 20.
- Kelkitli, F. A. (2017). "A Balancing Policy Essay in the Balkans Against Italy During the Interwar Period: Balkan Antain," Ankara University SBF Journal, Vol: 72, No: 2, p. 437.
- Kerner, R. J. and Howard, H. N. (1936), The Balkan Conferences and the Balkan Entente 1930-1935: A Study in the Recent History of the Balkan and Near Eastern Peoples (Berkeley: University of California Press).
- Kılıç, S. (2008). Mosul Problem and Lausanne, Journal of Atatürk Research Center, Volume 24, Issue 71, pp. 332.
- Menemencioğlu, N. (1935). 10 Years in the Footsteps of Lausanne, İstanbul, Akşam Matbaası, p. 20
- Milliyet, 19 July 1932.
- Montreux Straits Conference Minutes Documents, (1976). Translated: SL Meray-O. Olcay, Ankara University SBF Yayınları No: 390, Ankara, p. 475. ^[1]_{SEP}
- Özder, F. (2017) Turkish-Soviet Economic and Commercial Relations on the Axis of the First Five-Year Industrial Plan, Ankara University Turkish Revolution History Institute Atatürk Yolu Journal, Issue: 60, Spring, p. 145.
- Palabıyık, M. S. (2010, July). Sa'dabad Pact (8 July 1937): An Investigation In Terms Of Alliance Theories, Middle East Studies, Vol: 2, NO: 3, p. 159.
- Pavlyuk, S. V. (1999). Regulation of the Turkish Straits: Unclos as an Alternative to the Treaty of Montreux and the 1994 Maritime Traffic Regulations for the Turkish Straits and Marmara Region, Fordham International Law Journal, Vol. 22, Issue 3, p. 962.
- Sencer, A. N. (2006) Turkish Foreign Policy with Events in Tevfik Rüşti Aras Period, Yıldız Technical University Institute of Social Sciences, Master Thesis, İstanbul, p. 19.
- Shmuelovitz, A. (1988). Atatürk's Policy toward the Great Powers: Principles and Guidelines, içinde The Great Powers in the Middle East, 1919-1939, (ed.) Uriel Dann, London: Holmes & Meier, p.315. ^[1]_{SEP}
- Soysal, İ. (1999) 1937 Sa'dabad Pact, İsmail Soysal, Contemporary Turkish Diplomacy: 200 Years Process, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, p. 338 ^[1]_{SEP}
- Soysal, İ. (1983). Together with dates and descriptions of Turkey's Political Treaties, C. II, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, pp.140-151.
- Stavrianos, L. S. (1944), Balkan Federation: A History of the Movement toward Balkan Unity in Modern Times, Northampton: Department of History of Smith College. p. 244
- Şimşir, B. (2005, November) The Problem of Mosul, Iraq-Turkey-Britain relations, Atatürk Research Center Journal, Volume 12, Issue: 63, p. 861.
- Tanju, S. (1987, 10 November). Dışişleri Bakanı Dr. Tevfik Rüşti Aras'ın Anıları, Hürriyet, (Memories of Dr. Tevfik Rüşti Aras, Minister of Foreign Affairs)
- Tekeli, İ. and İlkin, S. (2013). Turkey in World War II, Vol I., İletişim Yayınları, İstanbul, p.52
- TBMM Zabıt Ceridesi 1931, c. 3, p. 133
- TBMM Zabıt Ceridesi, Term: 4, Volume: 3, Extraordinary Meeting, 28. İnikat, 15.VII.1931
- TBMM Zabıt Ceridesi, Term: V, Volume: 12, Meetin: 1, 81. İnikat, 31 July 1936
- Uçarol, R. (1979) Political History, Ankara, Air Press and Publications Directorate, p. 421.
- Umar, Ö. O. (2010). Atatürk's Middle East Policy in the Republican Era (1923-1938), Fırat University Journal of Middle East Studies Volume: 6, Number: 2, p. 78.
- Uzun, H. (2017). Echoes of the Montreux Straits Convention, Ankara University Turkish Revolution History Institute Atatürk Yolu Journal, Issue: 61, p. 396
- Ülman, H. (1969). Turkish Foreign Policy with Events: 1919-1965, Sevinç Matbaası, Ankara, p. 83.
- Vakit, 12 February 1934.
- Walters, F. P. (1986). History of the League of Nations, Greedwood Press, p. 307-308.
- Yalçın, S. (2000) The Mosul Questino in Misak-ı Milli and Lausanne Peace Conference Documents, Turkish Foreign Policy in the Atatürk Period, Atatürk Research Center, Ankara, p. 309.

HOW DOES INTERPERSONAL COMMUNICATION AFFECT HEALTH AND PATIENT SAFETY?

Giray Saynur Derman^{1,a,*}

¹*Marmara University, Faculty of Communication-Department of Public Relations and Publicity, Department of Interpersonal Communication, Istanbul, Turkey*

**Corresponding Author:*
E-mail:saynurb@marmara.edu.tr

(Received 17th March 2020; accepted 14th June 2020)

a: <https://orcid.org/0000-0001-9339-7649>

ABSTRACT. Effective health and safety communication is one of the building blocks of organizational health and safety culture. Patient safety is compromised by medical errors and adverse events related to miscommunications among healthcare providers. The most important element defining the culture of health and safety in the organization is how health and safety are discussed between employees and managers, from meeting rooms to breaks. Communication among health service providers is influenced by human factors such as interpersonal relations. However, interpersonal relations and communication debates are lacking in the medical team literature. This paper proposes a theoretical framework that explains how interpersonal relations among healthcare team members affect communication and team performance, such as patient safety, and health. In this study, how various communication styles affect the health and safety environment in the enterprise is discussed and the effect of empathic communication on organizational health safety culture and performance is discussed.

Keywords: *Interpersonal communication, health, professional teamwork, empathic communication, patient safety, leadership.*

INTRODUCTION

Empathic communication; It is a form of interpersonal communication characterized by compassionate, relevant, respectful verbal behaviors, and it is stated in the literature that the development of empathic communication skills in business will positively contribute to health and safety. We synthesized studies from health and social science disciplines to construct a theoretical framework that explicates the links among these constructs. From our synthesis, we identified two relevant theories: framework on interpersonal processes based on social relation model and the theory of relational coordination. The former involves three steps: perception, evaluation, and feedback; and the latter captures relational communicative behavior. We propose that manifestations of provider relations are embedded in the third step of the framework on interpersonal processes: feedback (Lee, 2017). Thus, varying team-member relationships lead to varying collaborative behavior, which affects patient-safety outcomes via a change in team communication.

THEORETICAL FRAMEWORK -RESEARCH METHOD

The proposed framework offers new perspectives for understanding how workplace relations affect healthcare team performance. This paper proposes a theoretical framework that explains how interpersonal relationships among healthcare team members affect team performance and communication, such as patient safety.¹

We have synthesized studies from the disciplines of health and social sciences to create a theoretical framework that explains the connections between these structures. From our synthesis we have identified two relevant theories: the framework of interpersonal processes based on the social relation model and the theory of relational coordination (Newnam, 2012). The former involves three steps: perception, evaluation and feedback; and the latter captures relational communicative behavior. We suggest that the manifestations of associate relations take place in the third step of the framework on interpersonal process: feedback (Lee, 2017).

IMPORTANCE OF INTERPERSONAL COMMUNICATION FOR HEALTH AND SAFETY

Employees are the subject of health and safety in the workplace and contribute to the creation of a healthy and safe environment. They are affected by this environment. Therefore, they should have a positive perception about health and safety issues and participate actively and wholeheartedly. As Geller pointed out, the most important element defining the health and safety culture in the organization is how health and safety are discussed between employees and managers, from meeting rooms to breaks (Geller, 2005).

Hofmann and Morgeson concluded that a good management-employee relationship improves communication related to occupational safety, increases the safety behaviors of employees and thus decreases occupational accidents (Hofmann & Morgeson, 1999). The manager's good communication with the employees is essential for the good management of occupational health and safety. For good communication; developing a clear policy and understanding of employee health and safety and continuously communicating priority issues and accident risks to employees is essential. In enterprises with a good leader and employee relationship, researches have been made on employee health and safety (Williams, 2014).

. On-the-job conversations allow you to create the best effect by focusing on a single subject on a regular basis. Suggested elements for increasing efficiency in on-the-job conversations are as follows:

- First impression: The administrator must decisively and clearly state the importance of the relevant security issue for himself.
- Cheerful and consistency: The subject should be shared with short, simple expressions, and conversations involving blasphemy and jargon should not be made.
- Respect: What employees want to say should be listened, and body language should be used to support employees' listening.

¹ It is orally presented in the 2nd International Healthy Life Congress as an abstract.

- Recognizing employees: If there are employees whose native language is not the same, it should be checked how much they understand the message.
- Speech and voice tone: Voice tone should be used in a way that includes the variability of the subject.
- Speech and instructions: When angry, this conversation should not be done, should be done in a calm way.
- Focusing on the positive: instead of things that went wrong, it is necessary to focus on what employees can do to create a healthy and safe working environment.

INTERPERSONAL COMMUNICATION SKILLS FOR HEALTH AND SAFETY

Communication styles that prevent compliance can be listed as dominant, passive and passive-aggressive styles. These are also called weak communication models. It is essential to focus and provide a working environment for a healthy and safe environment, open and two-way communication related to the work, planning for safety orientation etc. such as interpersonal communication models (Collins, 2014).

Dominant communication model is characterized by bullying, thoughtless verbal behavior

- Criticizing people in the middle of everyone,
- Regularly speaking in a way that makes others worthless,
- Speak aggressively and threatening
- Blaming others when a problem occurs,
- To act as a boss and in a negative way,
- Always interrupt others and complete their sentences by not allowing them to complete,
- Rejecting new ideas before listening.

Empathic communication; It is a form of interpersonal communication characterized by compassionate, relevant, respectful verbal behaviors, and it is stated in the literature that the development of empathic communication skills in business will positively contribute to health and safety (HSE, 2014).

Typical communication behaviors are:

- Communicates by offering options instead of requests,
- It works to achieve the goal without compromising others.
- Proactive, action-oriented, aggressive,
- Their expectations are realistic,
- Communicates honestly and directly

Executives who use this communication model improve their appreciation and respect in the workplace, increase honesty, confidence, increase motivation, performance and corporate culture and morale. He listens to the others well and thanks for his contributions (HSE, 2014).

The Passive Communication model is characterized by ineffective and indirect behaviors. They do not agree with others, do not prefer to share their true feelings. (Collins, 2014).

- To spend a lot of time to avoid conflict,

- Continuously self-critical for everything,
- Always agree on everything
- Requesting permission when not required,
- Regularly making excuses for their behavior

CONCLUSION

In connection with the culture of health and safety, the communication system, communication content and communication tools affect the organization. Communication should support health and safety culture in the enterprise with its function of changing, transforming and reproducing. It is essential for the manager to communicate well with the employees in order to manage occupational health and safety well. The findings shared by the researchers indicate that the interpersonal communication activities of employees with their colleagues and managers on security issues play an important role in ensuring security.

The proposed interpersonal communication model for communicating with interaction is the empathic communication model. Executives who use this communication style are those who can listen to employees well, are target-oriented, respectful, and take care to make decisions in a participatory manner. Managers and occupational safety experts who can communicate empathically can get productive results at safety meetings and on-the-job meetings.

Therefore, different team member relationships lead to different cooperative behaviors that affect patient safety outcomes with a change in team communication. The distorted framework shows a new perspective to understand how workplace relations affect the health care team. The framework can be used by nurses, administrators, and educators to improve patient safety, team communication, or resolving conflicts.

The results of employee health safety were examined. It has been observed that communication between the manager and the employee about occupational safety has improved, they talk more about health and safety issues, the manager's concrete, visible commitment to safety has increased and injuries have decreased.

In one of the research findings showing the effect of the quality of subordinate interaction on the provision of security, it was shown that the information sharing on interaction quality and safety was positively related between the employee and the leader.

REFERENCES

- Collins, D. (2014), *10 Safety Communication Skills for Safety Leaders*, <http://www.safetyrisk.net/10-safety-communication-skills-for-safety-leaders/> 30.12.2014
- Geller, E.S. (2005) *People- Based Safety: The Source*. Virginia Beach, VA: Coastal Training Technologies Corporation
- Health and Safety Executive (2005) "A review of safety culture and safety climate literature for the development of the safety culture inspection tool". *Research Report* No: 367.
- Hofmann, D. A., & Morgeson, F. P. (1999). "Safety-related behavior as a social exchange: The role of perceived organizational support and leader-member exchange". *Journal of Applied Psychology*, 84, 286-296.
- HSE, (2014). "The Leadership and Worker Involvement Toolkit"

- Lee, Charlotte, Tsz-Sum, Doran, Diane, Marie (2017), "The Role of Interpersonal Relations in Healthcare Team Communication and Patient Safety: A Proposed Model of Interpersonal Process in Teamwork", <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0844562117699349>, March 28.
- Newnam, S. Lewis Ave Watson, B., (2012). "Occupational driver safety: Conceptualising a leadership based intervention to improve safe driving performance". *Accident Analysis and Prevention*, 45, 29-38.
- Williams, J, H. (2014), *Improving Safety Communication Skills: Becoming an Empathic Communicator*.

BİR VIRÜSÜN DÜNYAYA ETTİKLERİ: COVID-19 PANDEMİSİNİN MAKROEKONOMİK ETKİLERİ

Mahmut Sami DURAN^{1,a,*}, Mustafa ACAR^{2,b}.

¹Selçuk Üniversitesi, Finans, Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, Konya, Türkiye
²Necmettin Erbakan Üniversitesi, İktisat Bölümü, Konya, Türkiye

*Corresponding Author
E-mail: msduran@selcuk.edu.tr

(Received 13th May 2020; accepted 22th June 2020)

a: <https://orcid.org/0000-0003-3125-2596> , b: <https://orcid.org/0000-0002-7426-6747>

ÖZET. Covid-19 pandemisinin, II.Dünya Savaşından buyana insanoğlunun karşı karşıya kalmış olduğu en büyük küresel sağlık felaketi olduğu düşünülmektedir. 2019 yılı Aralık ayında, Çin'in Hubei eyaletinin Wuhan şehrinde yeni bir bulaşıcı solunum yolu hastalığı ortaya çıkmış ve bu hastalık Dünya Sağlık Örgütü tarafından COVID-19 (2019 koronavirüs hastalığı) olarak adlandırılmıştır. SARS-CoV-2 (ciddi akut solunum sendromu koronavirüs 2)'nin bir türü olan bu hastalık, geçen 3-4 aylık süreçte ciddi bir yayılma ve bulaşma hızı göstererek neredeyse tüm dünyayı etkisi altına almıştır. Bu süreçte herhangi bir ilaç bulunamaması sonucunda tüm dünya nüfusu sonuçları ağır olan birtakım sosyal, ekonomik, psikolojik vs. sorun ile yüzleşmek durumunda kalmıştır. Ülkelerin birbirlerine sınırlarını kapatmaları, uluslararası ticaretin neredeyse durma noktasına gelmesi, birçok sektörde üretimin durması, sağlık ve kamu harcamalarındaki ciddi artışlar vs. pek çok unsur küresel ekonomiyi ciddi bir şekilde olumsuz etkilemektedir. Bu çalışmada, COVID-19 salgının küresel ekonomiye olan etkileri sektörel olarak analiz edilmekte ve makroekonomik ve sosyo-kültürel sonuçları tartışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Koronavirüs, Makroekonomik Etkiler.
Jel Kodları: I15, I18, E62, E64, G17

WHAT A VIRUS COULD DO THE WORLD: MACROECONOMIC EFFECTS OF COVID-19 PANDEMIC

ABSTRACT. Covid-19 pandemic is considered to be the biggest global health disaster facing humanity since the World War II. In December 2019, a new infectious respiratory disease emerged in Wuhan, Hubei province of China, which was called COVID-19 (2019 coronavirus disease) by the World Health Organization. Showing a serious spread and transmission rate over the past 3-4 months, this virus, a type of SARS-CoV-2 (severe acute respiratory syndrome coronavirus 2), has affected virtually the whole world. Because of the absence of any medication readily available in hand, the world population had to face in this process a number of social, economic and psychological problems with potentially severe results. Countries closed their borders to each other, international trade almost came to a halt, production in many sectors stopped, health and other type of public spending severely increased, hence seriously disrupting the global economy. In this study, macroeconomic effects of COVID-19 outbreak on the global economy is analyzed by industry and socio-cultural results are discussed.

Keywords: Covid-19, Coronavirus, Macroeconomic Effects.
Jel Classification Codes : I15, I18, E62, E64, G17

GİRİŞ

Yaklaşık ilk yirmi yılını geride bıraktığımız 21. yüzyılda dünya nüfusu bugüne kadar başlıca beş önemli pandemi (salgın hastalık) ile karşı karşıya kalmıştır. Bunlar tarih sırasıyla 2009 yılında görülen H1N1, 2014 yılında görülen çocuk felci ve Ebola, 2016'da görülen Zika ve son olarak da 30 Ocak 2020 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü (WHO/DSÖ) tarafından kayıtlara geçen COVID-19'dur. Dünya üzerindeki hemen hemen bütün ülkeleri etkisi altına alan bu salgınlar pek çok ölüm, hastalık ve ekonomik kayıplara neden olmuştur, halen de olmaktadır. En son karşılaşılan COVID-19 adlı pandemi, diğer hastalıklara ve bunlara ilişkin yüklerle kıyasla, tüm dünyadaki diğer bulaşıcı hastalıklardan daha fazla acı çekilmesine neden olabilecektir (Chakraborty ve Maity,2020:2). Yeni Koronavirüs hastalığı (COVID-19), insan hayatı üzerindeki üzücü etkilerinin yanı sıra, sadece Çin, ABD veya Hindistan'da değil, bir bütün olarak tüm dünya ekonomilerini önemli ölçüde yavaşlatma potansiyeline sahiptir (Yoo,2020).

Covid-19 pandemisi son dört-beş aydır tüm dünya ülkelerinde olası maliyetlerini yaşatarak göstermektedir. Salgınla mücadele bağlamında dünyadaki ülkelerin çoğunun uygulamış olduğu sınır geçişlerini durdurma, seyahat kısıtlaması, karantina uygulaması gibi pek çok tedbir virüsle bağlantılı maliyetleri en aza indirme amacı gütmektedir. Ancak ülkelerin yaklaşmakta olan ekonomik kriz ve durgunluğun etkisinden de kaçamayacaklarını tahmin etmek mümkündür.

Covid-19 salgını yalnızca sağlık alanında değil, ekonomik, sosyal, psikolojik, kültürel vb. pek çok alanda da birtakım etkileri beraberinde getirecektir. Nitekim OECD tarafından yapılan analizlere göre, dünya ekonomisinin 2020 yılında en az %2,4 daralacağı öngörülmektedir (OECD,2020). Benzer şekilde, UNCTAD tarafından yapılan analizlere göre ise 2020 yılında küresel çapta doğrudan yabancı yatırım akışının %30-40 arasında azalması beklenmektedir (UNCTAD, 2020). Yine Uluslararası Çalışma Örgütü ILO söz konusu salgın nedeniyle küresel çapta 5-25 milyonun insanın işsiz kalacağını tahmin etmektedir (ILO,2020). UNESCO ise dünya genelinde 1,5 milyar öğrencinin fiilen okullarından uzak kalacağını tahmin etmektedir (UNESCO,2020). Bu nedenle Covid-19 salgınının küresel çapta toplumsal hayatta derinden etkilere ve değişimlere neden olacağı ve tüm bu değişimlerin bireysel, kurumsal, toplumsal ve ekonomik sonuçları olacağı kesindir.

COVID-19 PANDEMİSİNİN YAYILMASI

Çin'in Hubei eyaletinin Wuhan şehrinde yeni bir bulaşıcı solunum yolu hastalığı olarak ortaya çıkan ve daha sonra DSÖ tarafından küresel bir pandemi olarak dünyaya yayılmakta olan COVID-19 salgını, her geçen gün etkisini ve virüsü kapalı insan sayısını artırmaktadır. 15 Haziran 2020 tarihi itibarıyla vaka, ölüm ve iyileşme sayıları bağlamında Worldometer tarafından elde edilen gerçek zamanlı veriler Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1. COVID-19 Pandemisi Dünya İstatistikleri (15 Haziran 2020)

Ülkeler	Toplam Vaka Sayısı	Toplam Ölüm Sayısı	Toplam İyileşen Sayısı
Dünya	8.017,692	436.124	4.140,639
ABD	2.162,261	117.858	870.076
Brezilya	867.882	43.389	453.568
Rusya	537.210	7091	284.539
Hindistan	333.255	9524	169.817
İngiltere	295.889	41.698	-
İspanya	291.008	27.136	150.376
İtalya	236.989	34.345	176.370
Peru	229.736	6688	115.579
İran	189.876	8950	150.590
Almanya	187.671	8870	172.600
Türkiye	178.239	4807	151.417
Fransa	157.220	29.407	72.859
Çin	83.181	4.634	78.370

Kaynak: Worldometer

Not: Doğrulanmamış vakalar olabilir.

Tablo 1'deki veriler incelendiğinde, 15 Haziran 2020 tarihi itibarıyla en fazla vaka sayısının 2 milyon 162 bin 256 ile ABD olduğu görülmektedir; bu oranlar ile ABD salgının merkezi olarak gösterilmektedir. Bu ülkeyi vaka sayısı olarak Brezilya, Rusya, Hindistan ve İngiltere takip etmektedir. En fazla ölümün gerçekleştiği ülkeler ise ABD, Brezilya, İngiltere ve İtalya olarak kayıtlara geçmektedir. Toplam iyileşen insan sayısı bakımından ABD'nin ilk sırada geldiği, bu ülkeyi Brezilya ve Rusya'nın izlediği görülmektedir.

Yine 15 Haziran 2020 tarihinde COVID-19 pandemisinin bölgesel olarak dağılımı ise Tablo 2'de gösterilmektedir. Tablodaki veriler değerlendirildiğinde, bölgesel olarak virüsün en fazla görülme vakasının 2 milyon 486 bin 035 doğrulanmış vaka sayısı ile K. Amerika'da meydana geldiği anlaşılmaktadır. K.Amerika'yı sırasıyla Avrupa ve Asya bölgeleri izlemektedir. Afrika bölgesinde yaklaşık 246 bin 169 vaka sayısı görülürken Okyanusya en az vakanın görüldüğü bölgedir

Tablo 2. COVID-19 Pandemisinin Bölgesel İstatistikleri (15 Haziran 2020)

Bölgeler	Toplam Vaka Sayısı	Toplam Ölüm Sayısı	Toplam İyileşen Sayısı
Dünya	8.017,692	436124	4.140,639
Avrupa	2.216,507	183.072	1.173,468
K.Amerika	2.486,035	145.273	1.075,564
Asya	1.634,073	40.606	998,460
G.Amerika	1.426,387	60.484	771,342
Afrika	246.169	6.564	113,179
Okyanusya	8.946	124	8.439

Kaynak: Worldometer

Not: Doğrulanmamış vakalar olabilir.

COVID-19 PANDEMİSİNİN SEKTÖREL BAZDA MAKROEKONOMİK ETKİLERİ

Hızla katlanarak artan yayılımı kontrol altına almak amacıyla, ister gelişmiş olsun isterse gelişmekte olan, dünyadaki hemen bütün ülkeler bir dizi koruyucu önlemler almak durumunda kalmışlardır. Seyahatlerin yasaklanmasından, işyerlerinin kapatılmasına, sosyal izolasyondan sokağa çıkma yasağına kadar varan bu sıkı tedbirler ekonominin çoğu sektörünü durma noktasına getirmiş, hatta bazılarında durmaya neden olmuştur. Başlıca yurtiçi ve yurtdışı uçuşları, taşımacılık hizmetleri, demiryolu hizmetleri, spor, eğitim, ticaret ve hizmet kuruluşları olmak üzere tüm sektörler COVID-19 pandemisinden olumsuz olarak etkilenmektedir. İktisadi bakımdan güçlü ülkelerin çoğunun ekonomisi, COVID-19 hastalarının ve ailelerinin tedavisi ve rehabilitasyonunun yanı sıra, zor durumdaki işletmelere verilen destekler için yapılan aşırı harcamalar nedeniyle yüksek enflasyon ve artan işsizlik tehdidi ile karşı karşıya kalmaktadır. Dünyada yaşanan bu pandemi tarım, ticaret, sanayi, ulaşım, finans ve bankacılık, sağlık, havayolları ve enerji piyasaları gibi birbirine bağlı pek çok sektörü olumsuz olarak etkileyen bir durgunluğa yol açmaktadır.

Aşağıda sırasıyla söz konusu pandeminin bankacılık ve finans, tarım, tedarik zinciri ve imalat sanayi, kamu sektörü, havacılık ve enerji sektörü üzerindeki makroekonomik etkileri ele alınmaktadır.

COVID-19 Pandemisinin Bankacılık ve Finans Sektörü Üzerine Etkisi

Bankacılık sektörü doğası gereği ekonominin gerilediği dönemlerde sorunlu krediler ve aşırı işlem hacmi nedeniyle savunmasız kalmaktadır. Daha önceki HIV salgınlarında olduğu gibi bireysel tedaviler için yaşanan büyük ölçekli mevduat çekilmeleri bu sektör için sorun oluşturmaktadır (Goodel,2020:3-4). Legoarde-Segot ve Leoni (2013) dünyada yaşanan büyük bir pandeminin etkisi arttıkça, gelişmekte olan bir bankacılık sektöründe çöküş olasılığının artacağını teorik bir modelle ortaya koymaktadır. Öte yandan böyle bir dönemde yoksul kesimlere sağlanan kredilerin baskılanması sorunu bankaları ve finans kurumlarını olumsuz olarak etkileyecektir. Pek çok sektörde işyerlerinin kapanması, üretimin yavaşlaması veya büsbütün durması, satışların azalması, çalışanların evde kalmaya zorlanması kaçınılmaz şekilde borçların çevrilmesini olumsuz etkilemekte ve geri dönmeyen krediler artmaktadır. Bankacılık ve finans sektöründe yaşanması kaçınılmaz sorunları hafifletebilmek için hükümetler ve merkez bankaları likidite sağlama, şirketlerin vergi ve kredi borçlarını erteleme, KOBİ'lere yardım gibi çeşitli destekler sağlama yoluna gitmektedirler.

COVID-19 Pandemisinin Tarım Sektörü Üzerine Etkisi

Makroekonomik aktarım kanallarındaki bozulmalar tarımsal arz ve talebini, buna bağlı olarak tarımsal ticareti de önemli ölçüde etkilemektedir. Örneğin petrol ve metal fiyatlarındaki hızlı düşüşler, emtia ihraç eden ülkelerin birçoğunun döviz kurları üzerinde baskı oluşturmaktadır. Bu aşağı yönlü baskı ise tarımsal tüm ticari mallar üzerindeki etkisini göstermektedir. Ayrıca COVID-19 pandemisi sonucunda işsiz insan sayısı hızla artmakta, işini kaybedenlerin satın alma gücü azalmakta, bu durum ise nihai gıda talebi üzerinde olumsuz şoka neden olmaktadır (FAO,2020:6-7).

COVID-19 ile mücadelede alınan tedbirler ile birlikte turizm sektörü durma noktasına gelmiştir ve dışarıda yeme/içme oranlarında %80'leri bulan azalmalar yaşanmaktadır. Bu

durum tarımsal gıda talebinde azalmalara neden olmakta ve şüphesiz tarım sektörü de bu durumdan etkilenmektedir. Ancak tarım sektöründeki esnekliğin diğer sektörlerle göre daha düşük olması, COVID-19'un tarımsal gıda talebindeki etkisinin diğer birçok sektöre göre daha düşük olacağını göstermektedir. Nicola vd.(2020) yaptıkları çalışmada, tarım sektörünün esnekliğini COVID-19 salgını ile test etmeyi amaçlamıştır. Elde ettikleri sonuçlar otel ve restoranlardan gelen talepteki küresel bir çöküşün, tarımsal emtia fiyatlarını %20 oranında düşürdüğünü göstermektedir. Enerji, turizm, eğitim, finans gibi alanlarındaki daralmaların %50'lerin üzerinde olması, dolaylı olarak tarımsal daralmanın daha düşük olacağını doğrulamaktadır. Bunun yanısıra tarımsal talep genel olarak yüksek gelirli ülkelerde daha inelastiktir, bu nedenle oluşacak tarımsal talep şoklarından düşük gelirli ülkelerin daha çok etkileneceğini söylemek yanlış olmayacaktır (FAO,2020:27).

Öte yandan talepteki azalma, taşıma sorunları, dış ticaretin durması gibi nedenlerle et, sebze gibi dayanıksız gıdaların bozulma sorunları tarımsal anlamda problemlere sebep olacaktır. Ancak ülkelerin uygulamış oldukları sosyal yardımlar ve toplumsal yardımlaşma fonlarındaki artışlar gıda talebinin fazla düşmesine engel olacaktır. Ayrıca, tarımsal destek ödemeleri ve petrol fiyatlarındaki düşüşlerinde gıda arzında devamlılığı sağlaması beklenmektedir.

COVID-19 Pandemisinin Tedarik Zinciri ve İmalat Sanayi Üzerine Etkisi

Pandeminin olumsuz etkilerinin en çarpıcı biçimde ortaya çıkacağı sektörlerin başında tedarik zinciri ve imalat sanayi sektörleridir. Böylesi olağanüstü dönemlerde fabrikaların, arz edenlerin ve nakliye bağlantılarının geçici olarak kullanılmaması tedarik zinciri üzerinde çok hızlı ve olumsuz bir etkiye yol açmaktadır. Ortaya çıkan malzeme kıtlıkları ve teslimat gecikmeleri; gelir, hizmet seviyesi ve verimlilik açısından bir dalgalanmaya yol açarak performans düşüklüğüne neden olmaktadır (Ivanov,2020:2). Çin'in tedarik zinciri alanında dünyadaki öncü konumu bilinmektedir. Pandeminin ilk olarak Çin'de görülüp oradan dünyaya yayılması, pandemiye karşı gerekli tedbirlerin alınmasında yer yer geç kalınmış olmasından Çin'in suçlanması, benzer durumlarla ilerde yeniden karşılaşılma olasılığı vb. nedenlerle Korona sonrası dünyada ülkelerin tedarik zincirinde birtakım değişmelerin olması kaçınılmaz gözükmektedir. Bazı ülkelerin kendi içinde bu sektöre daha fazla yatırım yapması, bazılarının ise alternatif tedarik zinciri kanalları arayışına girmesi beklenmelidir.

Öte yandan dünyada yaşanan bu tür pandemiler tüketici davranışlarında da uzun dönemli değişikliklere yol açabilmektedir. Bu çerçevede örneğin Haacker (2004), HIV salgınından kaynaklanan tüketici davranışlarında kalıcı bir değişiklik meydana gelmiş olduğuna dikkat çekmektedir. Açıkçası, harcamalar ve iç taleplerde dünya çapında yaşanan bir gerileme, küresel ekonomi için büyük bir zorluk oluşturacaktır. Tüketicilerden kaynaklı bir talep değişmesi bir sonraki halkada imalat sanayilerini etkileyecektir. Bu bağlamda COVID-19 pandemisi imalat sektörünü de olumsuz olarak etkileyecektir. İngiltere'de imalat sektörü ile ilgili olarak yapılmış olan bir anket çalışmasında, ankete katılanların %80'inden daha fazlası önümüzdeki iki çeyrekte cirolarında düşüş beklerken, %98'i ise pandeminin ticari operasyonlar üzerindeki etkisi konusunda olumsuz endişelere sahip olduklarını ifade etmektedir (Nicola, 2020:3).

COVID-19 Pandemisinin Kamu Sektörü Üzerine Etkisi

Salgınla mücadele anlamında uygulanan sosyal mesafe ve karantina uygulaması çok sayıda ülkede uygulanmaktadır. Bu yöntem hizmet sektöründe çoğu işyerinin

kapanmasına ve çalışanların işlerini kaybetmelerine yol açmaktadır. Oteller, lokantalar, kafeler vs. yerlerin kapatılması, toplu taşıma ve uçakla seyahatlerin durması gibi pek çok tedbir özelde hizmet sektöründeki bir daralma gibi görünse de, genelde tüm ekonomide yaşanacak bir talep düşüşü ile büyük bir durgunluğa yol açacaktır. Ekonominin genelinde yaşanacak bir durgunluk sonucunda, sektörlerin birçoğunda üretim kayıpları yaşanacaktır. Bu sektörlerden gelir elde etmekte olanların kaçınılmaz şekilde gelirleri düşecek; daha da önemlisi, gelir elde edenlerin büyük bir kısmı sabit düzenli gelirlerinden mahrum kalma riski ile karşı karşıya kalacaktır. Sosyal devlet olmanın gereği olarak, devletler vatandaşlarını bu risklere karşı korumak durumunda olacaklardır. Bu durumda salgınla mücadele için uygulanan politikalar ile aşırı artacak olan sağlık, kamu ve sosyal harcamalar, vazgeçilen vergiler vs. sonucunda devletlerin bütçeleri ciddi anlamda baskılanacak ve zorlanacaktır (Bayar vd., 2020:6-7).

Öte yandan devletin kurumlarında uygulanan yarı zamanlı çalışma modelleri sonucunda verimlilik giderek azalmakta, zaman maliyeti ise giderek artmaktadır. Bunun yanı sıra uygulanacak olan yatırım programları ertelenmekte, devletin bütçe imkânları çoğunlukla sosyal ve kamu harcamalarına kaydırılmaktadır.

COVID-19 Pandemisinin Havacılık Sektörü Üzerine Etkisi

Pandeminin dünyada etkisini artırması ve bir ülkeden ötekine yayılmaya başlamasıyla birlikte, ülkelerin almış oldukları tedbirlerin başında ilk olarak uçak ile seyahatleri yasaklamak gelmiştir. Sadece uluslararası uçuşlar değil, ülke içi uçuşlara da kısıtlamalar getirilmiştir. Bu durum Sivil havacılık tarihinde belki de daha önce yaşanmamış olan bir krize ve durgunluğa neden olmaktadır. Çok sayıda uçağın çalıştırılmaması havayolu şirketlerinin uçak kiralalarını ve kredi borçlarını ödeyememesini, mevcut sigorta şirketlerinin ise ortaya çıkan bu yükü kaldıramaması, sivil havacılık şirketlerinde büyük sorunlara neden olmaktadır.

Uluslararası Havalimanları Konseyi (ACI) tarafından yapılan tahminlere göre, 2020 yılında küresel havalimanı yolcu trafiğinde ilk çeyrekte %12 daralma beklenmektedir. Bu daralmadan en fazla etkilenecek olan bölgeler %24 ve %9,1 daralma ile sırasıyla Asya-Pasifik ve Avrupa bölgeleri olacaktır. Covid-19 öncesi 481 milyon yolcu sayısı ile en kalabalık üçüncü bölge olan Kuzey Amerika bölgesinde Covid-19 yüzünden yolcu sayısında yaklaşık %1'lik bir daralma öngörülmektedir. Tablo 3'te COVID-19 sonrası küresel havalimanı yolcu trafiğindeki beklenen değişim gösterilmektedir.

Tablo 3. COVID-19 Sonrası Küresel Havaalanı Yolcu Trafiğindeki Değişim

Bölgeler	COVID-19 öncesi öngörülen yolcu sayısı (milyon)	COVID-19 sonrası öngörülen yolcu sayısı (milyon)	Değişim oranı
Afrika	55	55	-%0,3
Asya-Pasifik	867	659	-%24
Avrupa	503	457	-%9,1
Latin Amerika	181	180	-%0,3
Ortadoğu	109	104	-%4,2
Kuzey Amerika	481	477	-%1
DÜNYA	2.195	1.193	-%12

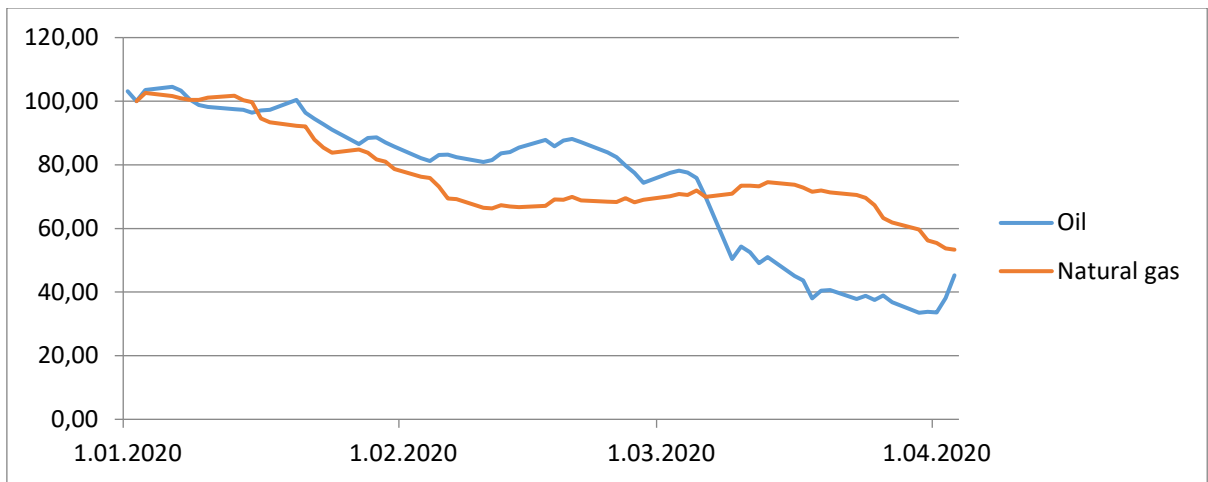
Kaynak: ACI World

Uluslararası Sivil Havacılık Organizasyonu (ICAO) tarafından yayımlanan son istatistiklere göre ise, 2020 yılının ilk yarısında uluslararası yolcu trafiğinde salgın Mayıs ayı sonunda biterse %47, Haziran ayı sonunda biterse %58 oranında bir azalma öngörülmektedir. Toplam yolcu sayılarındaki azalmanın Mayıs ayı sonunda 503 milyon, Haziran sonunda ise 607 milyonu bulması beklenmektedir. Bu dönemde havayolu şirketlerindeki zararın 135 milyar doları bulacağı tahmin edilirken, en büyük gelir kayıplarının sırasıyla Avrupa, Asya-Pasifik ve Kuzey Amerika'da gerçekleşmesi beklenmektedir. Havacılık sektöründeki daralmanın Almanya'da %-7,0, Fransa'da %-7,2, İtalya'da %-9, İspanya'da %-9, ABD'de %-5,9, Japonya'da %-5,2, İngiltere'de %-6,5 olacağı öngörülmektedir. Aynı zamanda bu daralmalar sektörde işgücü kaybını da derinden hissettirecektir (ICAO,2020).

COVID-19 Pandemisinin Enerji Sektörü Üzerine Etkisi

COVID-19 pandemisi, dünyada benzeri görülmemiş bir küresel sağlık ve ekonomik krizi ortaya çıkarmıştır. Modern yaşamın en kilit sağlayıcısı olarak enerji sektörü de, bu krizden benzersiz bir şekilde etkilenmektedir.2020'nin başlarında, Rusya ile Suudi Arabistan arasında yaşanan petrol fiyatları savaşı nedeniyle petrolün fiyatı düşüş göstermekteydi. Koronavirüs pandemisi, petrol talebindeki azalmayla durumu daha da kötüleştirmiştir. Pandemi sırasında, insanların ve malların hareketinde bir azalmaya yol açan zorunlu seyahat kısıtlamaları, havacılık sektörünün durması ile azalan yakıt talebi, kömür ve diğer enerji ürünlerine olan talebin düşmesine ve bunun sonucunda düşük talep nedeniyle petrol fiyatlarında düşme görülmüştür.

1 Ocak itibariyle Çin'den gelen ilk ölüm haberinin ardından, kademeli olarak ham petrol fiyatlarında %30'a yakın düşüşler yaşanmıştır. 9 Mart tarihinde S.Arabistan'ın kotalara bağlı kalmayı reddetmesi ve petrol üretimini artırmasıyla, petrol fiyatlarında 1991'de Çöl Fırtınası Operasyonunun başlatılmasından bu yana bir günlük en büyük düşüş olan %33 oranında düşüş gerçekleşmiştir (WEF, 2020).2020 yılının başında 100 dolar civarında olan ham petrol fiyatları dört ayda beşte birine düşmüş, Nisan ayı sonunda 20 doları görmüştür. Şekil 1'de 1 Ocak-1Nisan 2020 tarihleri arasında petrol ve doğal gaz fiyatlarındaki değişimin seyri gösterilmektedir.

Şekil 1. Petrol ve Doğal Gaz Fiyatlarındaki Değişim
Kaynak: IMF

COVID-19 pandemisinin tüm dünya üzerinde hızla yayılması ve özellikle yayılma hızının Avrupa ve Kuzey Amerika’da yoğunlaşması sonucu, hem küresel talepte azalma hem de artan kaygılar nedeniyle petrol fiyatlarındaki düşme hızını artırmıştır. Bu süreçte IEA tarafından yayımlanan rapor, pek çok petrole bağımlı endüstrilerin üretim eğiliminin azalmasıyla birlikte, Çin ve Avrupa gibi büyük ithalatçıların petrol ithalatını azaltacağını ve bu durumun küresel petrol talebinde düşme ortaya çıkaracağını ortaya koymuştur. Virüs yalnızca Çin’de tedarik zincirlerini durdurmak ile kalmamış, küresel ölçekte döngüsel yavaşlamayı daha da artırarak hem Avrupa bölgesinde hem de tüm dünyada sanayi üretimini azaltmıştır (Kingsly ve Henri, 2020:2-3). Bu durum ise enerji sektöründe ciddi daralmaları ve petrol fiyatlarındaki düşüşü hızlandırmıştır.

IEA tarafından yapılan analizlerde, yılın ikinci yarısında seyahat kısıtlamalarının hafifletildiği varsayılsa bile, 2020’deki küresel petrol talebinin 2019’a kıyasla günde 9,3 milyon varil (mb/d) düşmesi ve neredeyse on yıllık bir büyümeyi silmesi beklenmektedir. Düşen petrol fiyatları ve dünyada yaşanan enerji krizini düzenlemek için OPEC+ ülkeleri üretimi 1 Mayıs 2020 tarihinden itibaren günlük 9,7 milyon varil (mb/d) azaltmayı kabul etmişlerdir. Alınan bu tedbirlerin uzun dönemde fiyatlar üzerinde etkili olması beklense de, önümüzdeki dönemde petrol endüstrisinde daralmanın sürmesi beklenmektedir. IEA tahminlerine göre Nisan ayında yıllık bazda 29 milyon varil (mb/d)’e varan talep düşüşü ve ardından Mayıs ayında 26 milyon varil (mb/d)’lik yıllık önemli düşüşler beklenmektedir. Haziran ayında, kademeli bir toparlanma olsa bile, muhtemelen bir yıl öncesine göre talebin 15 milyon varil (mb/d) daha düşük olacağı tahmin edilmektedir (IEA,2020).

COVID-19 PANDEMİSİ İLE MÜCADELEDE UYGULANAN PARA VE MALİYE POLİTİKALARI

Dünya ekonomileri COVID-19 nedeniyle, belki de etkileri uzun yıllar sürecektir olan büyük bir küresel durgunluk ile karşı karşıyadırlar. Salgını durdurmak için hali hazırda uygulanan pek çok tedbir söz konusudur. Bu tedbirler ekonominin neredeyse tüm sektörlerini olumsuz etkilemekte, sektörel daralmalar küresel ekonominin tamamını etkileyen büyük bir durgunluğa yol açmaktadır. Hükümetlerin COVID-19 ile mücadele sürecinde hızla devreye soktukları para ve maliye politikaları tablo 4’de özetlenmektedir.

Tablo 4. COVID-19 Pandemisi İçin Hızla Uygulanan Politikalar

Sıra	Politika Şekli	Uygulanan Politikalar	Uygulayan Bazı Ülkeler
1	Para Politikası Tedbirleri	Bankalara zorla düzenleyici işlem yaptırılması ve COVID-19'dan etkilenen borçlulara anapara veya faiz moratoryumu verilmesi	İrlanda, Çin, Nijerya, İtalya
		Merkez bankalarının finansal (tahvil ve hisse senedi) piyasalara likidite sağlaması	ABD VE Çin
		Merkez bankalarının hızla değer kazanan tahvil ve menkul kıymetleri satın alması	Avustralya, AB, Kanada
		Merkez bankaları tarafından faiz oranlarının düşürülmesi	Türkiye, ABD, Yeni Zelanda, Japonya ve İngiltere, Nijerya, Güney Kore, Kanada
		Bankalara, KOBİ'lere, halk sağlığı sektörüne, bireylere ve önemli işletmelere sürekli kredi akışı	İngiltere, ABD, Avustralya, Nijerya
2	Maliye Politikası Tedbirleri	COVID-19 salgından en fazla etkilenen sektörler ve endüstriler için büyük bir federal teşvik paketini onaylayan hükümetler	İngiltere, ABD, Avustralya, Nijerya, Türkiye
		Her hanehalkını desteklemek için sosyal yardım ödemeleri	Avustralya, ABD, Türkiye
		Bireyler için gelir desteği sağlanması	Avustralya, ABD, İngiltere ve Hindistan, Türkiye

Kaynak: (Ozili ve Arun, 2020:15).

Tablo 4'ten de izlenebileceği gibi, COVID-19 pandemisi ile mücadelede başarılı olabilmek ve ekonomiye olumsuz etkilerini azaltabilmek amacıyla ülkeler tarafından hızla maliye politikalarına müracaat edilmiş ve birtakım mali tedbir paketleri yürürlüğe konmuştur. ABD'de uygulanan destek miktarı başlangıçta 484 milyar dolarken, pandeminin etkisini artırmasıyla bu oran 2 trilyon dolara kadar yükseltilmiştir. Bu miktar ile salgınla mücadelede en yüksek destek paketini açıklayan ülke ABD olmuştur. Öte yandan, Japonya yaklaşık kamu ve özel sektörü desteklemek için 1 trilyon dolarlık bir mali destek paketi açıklamıştır. Bu rakam 2008 krizinde Japonya'da yürürlüğe koyulan paketin neredeyse iki katından fazla olmuştur. Ülkelerin açıklamış oldukları mali yardım paketleri ülkelerin GSYH'larında ciddi bir yer işgal etmektedir. Bazı ülkeler tarafından uygulanan mali finansman destekleri Tablo 5'de gösterilmektedir.

Tablo 5. COVID-19'la Mücadele Sürecinde Açıklanan Mali Tedbirlerin Kapsamı

Ülkeler	Mali Tedbir Büyüklüğü	GSYH(%)	Konusu
ABD	2 trilyon dolar	10	Alınan tedbirler için
Almanya	756 milyar avro	18	Köklü kurumları korumak ve sosyal yardımlar için
İngiltere	350 bin GBP	11,8	Alınan tedbirler için
Kanada	107 bin Kanada doları	6,2	Alınan tedbirler için
Çek Cum.	100 bin CZK	1,8	Alınan tedbirler için
İtalya	400 milyar avro	15	İç piyasa ve ihracata yönelik destekler
Rusya	1.4 tn RUB	1,8	Alınan tedbirler için
Türkiye	100 milyar Lira	185	Artan krediler, daha düşük vergiler, ertelenmiş ödemeler
İspanya	200 milyar avro	20	Kamu ve özel sektöre destek
Japonya	1 trilyon dolar	20	Kamu ve özel sektöre destek

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Tahmin edilebileceği gibi, COVID-19 ile mücadele sürecinde firmalar ciddi anlamda bir likidite sıkıntısı ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Gelir akışı bozulmakta olan işletmelerin yaşayacağı zorluklara karşı, ülkeler kredi ve borçların yeniden yapılandırılmasını içeren birtakım parasal politikaları da hızla yürürlüğe koymaktadırlar. Kredi ve borçların yeniden yapılandırılması, piyasaya likidite desteği sunulması, düşük faizli kredi seçenekleri ve politika faiz oranlarında değişiklik çoğu dünya ülkesi tarafından öncelikli uygulanan para politikaları olmaktadır. Bunun yanı sıra bu süreçte IMF, ECB, Dünya Bankası gibi finans kurumları hızla kredi destek paketlerini devreye sokmaktadırlar. Bu anlamda oluşabilecek dış şoklara karşı ECB tarafından 870 Milyar Avro destek paketi açıklanmıştır. Öte yandan ülkeler hızla uyguladıkları faiz indirimleri ile COVID-19 pandemisinin oluşturacağı finansal baskıyı hafifletmek ve bankalar arası işlemleri rahat fonlayabilmeyi amaçlamaktadırlar. Bu şekilde Çek Cumhuriyeti 50 baz puan, Rusya 200 baz puan, Sırbistan 50 baz puan, Türkiye 100 baz puan indirimine giderken, pek çok ülkede faiz indirimleri gerçekleştirilmiştir (EY, 2020:14).

Faiz indirimlerinin borçlanmayı kolaylaştırması, kredi hacmindeki daralmayı yavaşlatması, yatırım maliyetlerini düşürmesi, dolayısıyla alışveriş ve yatırımlar üzerinde olumlu etkiye bulunması umulmaktadır.

COVID-19 PANDEMİSİNİN ÜLKELER ÜZERİNDEKİ MAKROEKONOMİK ETKİLERİ

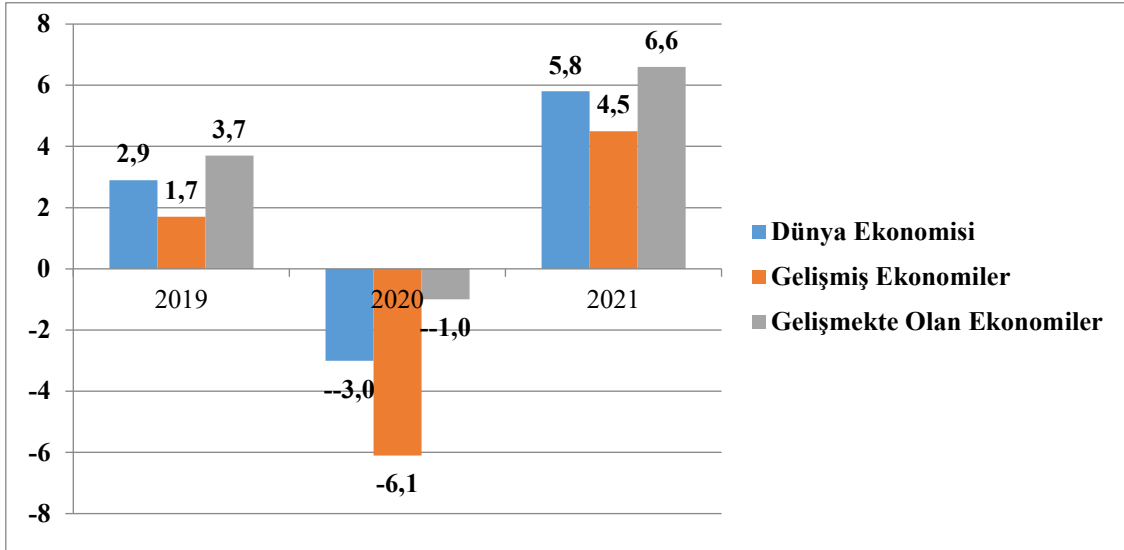
COVID-19 ile mücadelede uygulanan para ve maliye politikalarının ekonomik miktarı ve kapsamı her geçen gün giderek artmaktadır. Bu durum doğal olarak neredeyse bütün ülkelerde makroekonomik verilerde birtakım bozulmaları beraberinde getirmektedir. Başka bir deyişle, ülkelerce virüsün yayılmasını durdurmak ve can kayıplarını önlemek amacıyla, başta sokağa çıkma yasağı ve seyahat kısıtlamaları olmak üzere, uygulanan çeşitli tedbirler büyüme oranları, işsizlik, bütçe açığı, dış ticaret açıkları vs. pek çok göstergede bozulmalara neden olacaktır. Bilindiği üzere ekonomilerin büyümesi ancak üretim artışlarına bağlıdır. Ülkelerde uygulanan karantina önlemlerinin tüm sektörleri üretim hacmi bağlamında olumsuz olarak etkileyeceği açıktır. Bu süreçte pek çok firmanın kapatılacak olması, sağlık harcamalarının, kamu harcamalarının ve sosyal harcamaların çok yükselecek olması, işsizlik sürelerinin uzayacak ve buna bağlı olarak

işsizlik ödemelerinin artacak olması, firmalara sağlanan düşük faizli kredilerin çok artacak olması gibi nedenlerle, ülkelerin 2020 yılında negatif büyüme oranları gerçekleştireceği öngörülmektedir.

Dünya ekonomisi bir bütün olarak II. Dünya Savaşından sonra ilk defa 2008-2009 küresel ekonomik krizinden sonra negatif büyümüş, yani daralmıştı. Koronavirüs pandemisinin etkisiyle 2020 yılında da yine dünya ekonomisinin daralacağı hemen bütün kaynaklarca kabul edilmektedir. Ancak bu daralmanın boyutları farklı senaryolara bağlı görünmektedir. Daralmanın boyutu büyük ölçüde pandeminin yaz aylarıyla birlikte geride kalıp kalmayacağına bağlıdır. İyimser bir tahminle Haziran ayından itibaren hayatın normale dönmesi negatif büyümeyi daha sınırlı düzeyde tutacaktır. Buna karşılık pandeminin uzaması ve yılın geri kalanında da etkisini sürdürmesi küresel ekonomik daralmanın çapını çok daha yüksek düzeye çıkaracaktır.

Bu çerçevede örneğin 2009 yılındaki küresel finans krizinde dünya mal ve hizmet ticaretindeki daralma %10'ları bulmuştu; yaşadığımız pandemi sürecinde mal ve hizmetler ticaretindeki daralmanın ise %10-15 arasında olması beklenmektedir. Mal ticaretindeki daralmanın %8-15 arasında, hizmet ticaretindeki daralmanın ise %18 olacağı tahmin edilmektedir (Slater,2020:1). IMF tarafından yapılan tahminler, son salgının ekonomik etkisinin 1929 Büyük Bunalımının sonuçlarından daha ağır olacağı yönündedir.

IMF tarafından yapılan 2019-2021 dönemi büyüme tahminleri Şekil 2'de gösterilmiştir.

Şekil 2. IMF Tarafından Yapılan Büyüme Tahminleri (2019-2021)

Kaynak: IMF

Görüldüğü üzere dünya ekonomisinin 2020 yılında %3 daralacağı tahmin edilmekte, gelişmiş ekonomilerde daralmanın %6,1, gelişmekte olan ekonomilerde ise %1 olması beklenmektedir. Tablo 6'da IMF tarafından yapılan ülke bazında büyüme tahminleri gösterilmektedir.

Tablo 6. Seçili Ülkeler İçin IMF Tarafından Yapılan Büyüme Tahminleri

	2019	2020	2021
ABD	2,3	-5,9	4,7
Almanya	0,6	-7,0	5,2
Fransa	1,3	-7,2	4,5
İtalya	0,3	-9,1	4,8
İspanya	2,0	-8,0	4,3
Çin	6,1	1,2	9,2
Hindistan	4,2	1,9	7,4
Rusya	1,3	-5,5	3,5
Brezilya	1,1	-5,3	2,9
S.Arabistan	0,3	-2,3	2,9
Nijerya	2,2	-3,4	2,4
G.Afrika	0,2	-5,8	4,0
Türkiye	0,9	-5,0	5,0
Japonya	0,7	-5,2	3,0
İngiltere	1,4	-6,5	4,0
Kanada	1,6	-6,2	4,2

Kaynak: IMF

Tablo 6'dan da izlenebileceği gibi, IMF tarafından yapılan tahminlere göre 2020 yılında dünya ekonomilerinin neredeyse tamamına yakınında resesyon beklenmektedir. Buna göre 2020'de ABD yüzde -5,9, Almanya yüzde -7,0, İtalya yüzde -9,1, Rusya yüzde -5,5, Türkiye yüzde -5,0 ve İspanya yüzde -8,0 oranlarında ekonomik daralma yaşayacaktır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

2019 yılı Aralık ayında, Çin'in Hubei eyaletinin Wuhan şehrinde ortaya çıkan ve COVID-19 olarak adlandırılan pandemi tüm dünyayı etkisi altına almıştır. İster gelişmiş, isterse gelişmekte olan ekonomiler olsun, dünya ekonomisi bir bütün olarak bu durumdan hali hazırda olumsuz olarak etkilenmiştir, önümüzdeki yakın gelecekte de etkilenmeye devam edecektir. Ülkeler bir yandan COVID-19 salgını ile mücadele ederken, bir yandan da neredeyse ekonominin tüm sektörleri üzerinde oluşan derin etkilerin maliyetlerini azaltma gayreti içerisindeyler.

Sokağa çıkma yasağı, sosyal karantina uygulaması, okulların kapatılması, spor müsabakalarının durdurulması, iş yerlerinin kapatılması, ülkelerarası sınır geçişlerinin kapatılması gibi pek çok tedbir pandemi ile mücadele anlamında birçok ülkede uygulanmaktadır. Turizmden eğitime, tarımdan enerjiye, sivil havacılıktan finans kurumlarına kadar ekonominin tüm sektörleri bu tedbirlerden olumsuz olarak etkilenmektedir. Alınan bu tedbirlerin sosyo-kültürel ve psikolojik sonuçları olduğu gibi şüphesiz en büyük sonuçları ekonomi üzerinde olmaktadır. ILO tarafından yapılan tahminlere göre dünyada bu sürecin sonunda 5-25 milyon insanın işsiz kalacağı öngörülmektedir. IMF ise dünyanın 2020 yılında resesyona gireceğini ve dünya ekonomisinin %3 daralacağını tahmin etmektedir. ABD, İtalya, İspanya, Japonya,

Türkiye gibi pek çok ülkede 2020 yılında daralma beklenirken, Avro bölgesinde bu daralmanın %10'ları bulması öngörülmektedir. Öte yandan tüm bu alınan tedbirler, cari açık, bütçe açığı, kamu harcamaları, enflasyon, işsizlik gibi makro göstergeleri negatif olarak etkilemektedir.

Salgınının homojen bir etkide bulunmayacağı göz önüne alındığında, alınan bu tedbirlerin toplumsal etkileri de farklılaşacaktır. Yakın geçmişte yapılan bir kamuoyu araştırması pandeminin etkilerine ilişkin kayda değer sonuçlar ortaya koymaktadır. Buna göre, işsiz bir insanın işi olana göre, borçsuz bir insanın borcu olana göre bu salgını yönetebilme kabiliyeti değişiklik gösterecektir. Uygulanan evde karantina uygulamaları aile içi iletişim üzerinde pozitif etkiler gösterecekken, genç yaş gruplarında bu durum aile içi iletişim sorunları oluşturacaktır. İnsanların büyük bir çoğunluğunda huzursuzluk, yorgunluk, bitkinlik, yalnızlık, korku gibi duygulardaki artış psikolojik sorunlara neden olacaktır. Bu durumun oluşmasında ise sürecin belirsizliği bir etken iken, ekonomik koşullar en büyük etkeni oluşturacaktır. Öte yandan evden çalışma süreci dünyanın dijitalleşmesini hızlandıracaktır (www.hürriyet.com, 2020).

Sonuç olarak Dünyayı etkileyen bu pandemi sosyo-ekonomik sonuçları beraberinde getirdiği gibi, ülkelerin birçok anlamda ders çıkarmasına da katkı sağlamıştır. Bu süreç Dünya ülkelerine alternatif tedarik zincirleri ve üretim lokasyonları belirleme, üretimden elektroniğe, yazılımdan tasarıma kadar yerli imkânlarla başvurulması, alternatif çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve geliştirilmesi, sağlık ve biyoteknoloji alanlarındaki yatırımların artırılması, tüketim alışkanlıklarında değişikliklere gidilerek daha çok tasarrufun özendirilmesi, olası enerji arzındaki kesilmelere karşı alternatif kaynakların artırılması gibi faktörlerin önemini öğretmektedir.

KAYNAKLAR

- Bayar, A.A., Günçavdı, Ö., ve Levent,H. (2020). *Covid-19 Salgınının Türkiye’de Gelir Dağılımına Etkisi ve Mevcut Politika Seçenekleri*. İstanbul Politik Araştırmalar Enstitüsü. Politika Raporu. Nisan 2020.
- Chakraborty, I., Maity, P. (2020). *COVID-19 Outbreak: Migration, Effects On Society, Global Environment and Prevention*. Science of The Total Environment, 138882.
- EY Türkiye Kamu Sektörü Danışmanlık Hizmetleri, (2020). *Hükümetlerin Büyük Sınavı: 19 Ülkede COVID-19 Destek Paketleri*. Ankara.
- FAO, (2020). *COVID-19: Channels of Transmission to Food and Agriculture*. Food and Agriculture Organization of the United Nations. Rome. <http://www.fao.org/3/ca8430en/CA8430EN.pdf>
- Goodell, J. W. (2020). *COVID-19 and Finance: Agendas for Future Research*. Finance Research Letters. 101512.
- Haacker, M., (2004). *The Impact of HIV/AIDS on Government Finance and Public Services*. International Monetary Fund. Washington.
- IEA, (2020). *Oil Market Report*. Nisan 2020. <https://www.iea.org/reports/oil-market-report-april-2020>
- ILO, (2020). *ILO Monitor 2nd Edition: COVID-19 and The World of Work Updated Estimates and Analysis*. ILO. Nisan 2020.
- Ivanov, D. (2020). *Predicting the Impacts of Epidemic Outbreaks on Global Supply Chains: A Simulation-Based Analysis on the Coronavirus Outbreak (COVID-19/SARS-CoV-2) Case*. Transportation Research Part E: Logistics and Transportation Review, 136, 101922.
- Kingsly, K.M, Henri, K. (2020). *Covid-19 and Oil Prices*. Social Science Research Network.
- Lagoarde-Segot, T., and Patrick L. L., (2013). *Pandemics of The Poor and Banking Stability*. Journal of Banking and Finance, 37(11): 4574-4583.

- Nicola, M., Alsafi, Z., Sohrabi, C., Kerwan, A., Al-Jabir, A., Iosifidis, C., ve Agha, R. (2020). *The Socio-Economic Implications of the Coronavirus and COVID-19 Pandemic: A Review*. International Journal of Surgery.
- Slater, A. (2020). *Coronavirus is Crushing World Trade*. Oxford Economics. 28 Nisan 2020.
- OECD, (2020). *Interim Economic Assessment Coronavirus: The World Economy et Risk*. Mart 2020. <https://www.oecd.org/economic-outlook/>
- Ozili, P.K., Arun, T. (2020). *Spillover of COVID-19: Impact on The Global Economy*. Available at SSRN 3562570.
- UNCTAD, (2020). *Investment Trends Monitor*. 26 Mart 2020.
- UNESCO Press Release, (2020). *1.37 Billion Students Now Home As COVID-19 School Closures Expand, Ministers Scale up Multimedia Approaches to Ensure Learning Continuity*.
- World Economic Forum, (2020). *Oil Prices Could Remain Depressed For At Least A Year. Here's Why*. 1 Nisan 2020. <https://www.weforum.org/agenda/2020/04/oil-prices-could-remain-depressed-for-at-least-a-year-heres-why/>
- Yoo, J.H., (2020). *The Fight Against The 2019-Ncov Outbreak: An Arduous March Has Just Begun*. J. Korean Med. Sci., 35–56 <https://doi.org/10.3346/jkms.2020.35.56>.
- AERO (2020), <https://aci.aero/wp-content/uploads/2020/03/ACI-COVID19-Advisory-Bulletin-2020-03-10.pdf>, Erişim Tarihi: 25.04.2020
- ICAO (2020), <https://www.icao.int/sustainability/Documents/COVID-19/ICAO%20Coronavirus%202020%2004%2023%20Econ%20Impact.pdf>, Erişim Tarihi: 25.04.2020
- IMF (2020), <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2020/04/14/weo-april-2020>, Erişim Tarihi: 28.04.2020
- <https://www.kilincilaw.com.tr/covid-19-salgininin-yarattigi-finansal-krizin-sivil-havacilik-sektorune-etkileri/>, Erişim Tarihi:25.04.2020.
- WORLDOMETERS (2020), <https://www.worldometers.info/coronavirus/>, Erişim Tarihi: 15,06.2020.
- <https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/sibel-bagci-uzun/salginin-belirsizligi-huzursuzlugu-artirdi-41501744>, Erişim Tarihi:01.05.2020